

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia 22 grudnia 2005 r.

Nr 213

TREŚĆ:

Poz.:

UCHWAŁY RAD GMIN:

- 2304** - Nr XXI/186/05 Rady Gminy Janowiec Kościelny z dnia 21 października 2005 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami. 12510
- 2305** - Nr XXXV/63/05 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie ustalenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami sołectwa Pławy Wielkie, gminie Kisielice, których dotyczy wniosek Rady Miejskiej w Kisielicach składany do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji odnośnie dokonania zmiany granic Gminy Kisielice (w obrębie miejscowości Pławy Wielkie)..... 12579
- 2306** - Nr LVII/364/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 30 listopada 2005 r. o zmianie uchwały Nr XLIII/288/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 31 marca 2005 r., w sprawie ustalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kętrzyn. 12580
- 2307** - Nr LVII/365/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie określenia liczby przeznaczonych do wydania w roku 2006 nowych licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką na obszarze Gminy Miejskiej Kętrzyn. 12580
- 2308** - Nr LVII/374/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie bonifikat w opłatach z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości stanowiących własność Gminy Miejskiej Kętrzyn. 12581

2304

UCHWAŁA Nr XXI/186/05

Rady Gminy Janowiec Kościelny

z dnia 21 października 2005 r.

w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami.

Na podstawie art. 18 ust. 1 i art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627, Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 721, Nr 80, poz. 717, Nr 175, poz. 1693, Nr 162, poz. 1568, Nr 190, poz. 1865, Nr 190, poz. 1865, Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 49, poz. 464, Nr 70, poz. 631, Nr 92, poz. 880, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1263, Nr 49, poz. 464, Nr 91, poz. 875, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2784 i z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 113, poz. 954, Nr 130, poz. 1087, Nr 132, poz. 1110, Nr 163, poz. 1362, Nr 62, poz. 552) oraz art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - o odpadach (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz. 628, z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984, Nr 199, poz. 1671, z 2003 r. Nr 7, poz. 78 z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1208, Nr 191, poz. 1956, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 90, poz. 758, Nr 130, poz. 1087) Rada Gminy Janowiec Kościelny uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się:

- 1) Program Ochrony Środowiska Gminy Janowiec Kościelny na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011, w brzmieniu jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały,
- 2) Plan Gospodarki Odpadami Gminy Janowiec Kościelny na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011, w brzmieniu jak w załączniku Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Janowiec Kościelny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący Rady
Tomasz Jan Bramorski

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXI/186/05
Rady Gminy Janowiec Kościelny
z dnia 21 października 2005 r.

Program Ochrony Środowiska Janowiec Kościelny, 2004

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP
 - 1.1 Podstawa prawna
 - 1.2 Metoda opracowania
 - 1.3 Cele opracowania Programu
 - 1.4 Okres obowiązywania Programu
2. STRESZCZENIE PROGRAMU
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY
 - 3.1 Struktura gminy i jej zróżnicowanie przestrzenne
 - 3.2 Charakterystyka środowiska naturalnego gminy
 - 3.2.1 Elementy przyrody nieożywionej
 - 3.2.1.1 Budowa geologiczna i zasoby geologiczne
 - 3.2.1.2 Rzeźba terenu
 - 3.2.1.3 Gleby
 - 3.2.1.4 Sieć hydrograficzna
 - wody powierzchniowe
 - wody podziemne
 - 3.2.1.5 Warunki klimatyczne
 - 3.2.2 Elementy przyrody ożywionej
 - 3.2.2.1 Świat roślin
 - 3.2.2.2 Świat zwierząt
 - 3.2.3 Formy ochrony przyrody
 - 3.2.3.1 Parki narodowe
 - 3.2.3.2 Parki krajobrazowe
 - 3.2.3.3 Rezerваты
 - 3.2.3.4 Obszary chronionego krajobrazu
 - 3.2.3.5 Pomniki przyrody
 - 3.2.3.6 Użytki ekologiczne
 - 3.2.3.7 Inne formy ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, parki wiejskie, lasy ochronne, sieć NATURA 2000)
 - 3.2.3.8 Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt
 - 3.3 Formy ochrony przyrody
4. DIAGNOZA STANU I ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY
 - 4.1 Zasoby geologiczne i rzeźba terenu
 - 4.2 Gleby
 - 4.3 Sieć hydrograficzna
 - wody powierzchniowe
 - wody podziemne
 - 4.4 Powietrze atmosferyczne
 - 4.5 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne
 - 4.6 Przyroda
 - 4.6.1 Świat roślinny
 - 4.6.2 Świat zwierzęcy
 - 4.7 Krajobraz
 - 4.8 Obszary oddziaływania na środowisko
 - 4.8.1 Działalność gospodarcza
 - 4.8.2 Społeczeństwo
 - 4.8.3 Turystyka i rekreacja
 - 4.8.4 Transport i infrastruktura
 - 4.8.4.1 Transport
 - 4.8.4.2 Gospodarka wodno-ściekowa
 - 4.8.4.3 Gospodarka odpadowa
 - 4.8.4.4 Zaopatrzenie gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
 - 4.8.5 Rolnictwo
 - 4.9 Ograniczenia i szanse rozwoju gminy, wynikające ze stanu środowiska
5. CELE I ZADANIA PROGRAMU
 - 5.1 Dotychczasowa realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska
 - 5.2 Formułowanie strategii i planu działań
 - 5.2.1 Określenie celów ochrony środowiska
 - 5.2.2 Zakres działań
6. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

- 6.1 Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych
- 6.2 Poprawa jakości środowiska
- 6.3 Edukacja ekologiczna
- 7. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU
 - 7.1 Wybrane narzędzia i instrumenty realizacji Programu
 - 7.2 Integracja Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami strategicznymi dla gminy
 - 7.3 Udział społeczeństwa
- 8. OCENA REALIZACJI PROGRAMU
 - 8.1 Kontrola realizacji Programu
 - 8.2 Wskaźniki oceny realizacji Programu
- 9. NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU
 - 9.1 Finansowanie działań
 - 9.2 Nakłady finansowe
- 10. ZAŁĄCZNIKI
 - 10.1 Spis tabel
 - 10.2 Wykaz dokumentów strategicznych
 - 10.3 Wykaz zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w ramach Programu
 - 10.4 Dokumenty kartograficzne

1. WSTĘP

Przyjęta w 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5), ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m. in. władz publicznych, które poprzez swą politykę, powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74).

Człowiek wraz ze swoją działalnością jest ściśle sprzężony z systemem przyrodniczym. Zachowanie równowagi w tym systemie, wymaga spójnego i łącznego zarządzania, zarówno dostępem do zasobów środowiska oraz likwidacją i zapobieganiem powstawaniu negatywnych dla środowiska skutków działalności gospodarczej (ochrona środowiska), jak i racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrodniczych (gospodarka wodna, leśnictwo, ochrona i wykorzystanie zasobów surowcowych i glebowych, planowanie przestrzenne).

Głównym celem nowej polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego w XXI wieku oraz stworzenie podstaw dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju kraju.

1.1 Podstawa prawna

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska, wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm).

Zgodnie z art. 17 i 18 ustawy Program ten sporządza organ wykonawczy gminy, a następnie uchwała go Rada Gminy.

Projekt Programu został zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Nidzickiego.

1.2 Metoda opracowania

Przy tworzeniu Programu wykorzystano różne metody i techniki aktywnego i otwartego planowania.

Jednym z najważniejszych sposobów, zastosowanych przy realizacji Programu, było podejście sektorowe, polegające na analizie problemów i sformułowaniu celów na podstawie poszczególnych sektorów ochrony środowiska.

Przy tworzeniu Programu zastosowano również podejście regionalne, koncentrując się na najważniejszych problemach gminy.

W trakcie prac zostały zaangażowane różne strony, będące zainteresowane zrównoważonym rozwojem gminy.

Został powołany **Panel Roboczy**, w skład którego weszli:

- 1) Tomasz Bramorski - Przewodniczący Rady Gminy,
- 2) Jan Gołębiowski - Przewodniczący Komisji Oświatowej Rady Gminy,
- 3) Tadeusz Jurkiewicz - Przewodniczący Komisji Budżetowej Rady Gminy,
- 4) Stanisław Wrzeszczyński - Kierownik Referatu Gospodarki Terenowej - Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym,
- 5) Stanisław Szatkowski - Kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej,
- 6) Ewa Lisek - Dyrektor Zespołu Szkół w Janowcu Kościelnym,
- 7) Jacek Górny - Zastępca Dyrektora Zespołu Szkół w Janowcu Kościelnym,
- 8) Piotr Szczepkowski - przedsiębiorca lokalny,
- 9) Jarosław Kosakowski - przedsiębiorca lokalny,
- 10) Grzegorz Radzyński - przedsiębiorca lokalny.

Do pracy nad Programem wykorzystano dane przekazane przez Urząd Gminy, dostępne opracowania naukowe, wyniki badań i ekspertyz, ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, przyjęte przez gminę oraz organy powiatu i województwa strategię i programy sektorowe, a także obowiązujące akty prawne.

Istotną rolę w ocenie tworzenia Programu odegrały również ankiety, przeprowadzone wśród mieszkańców gminy.

Robocza wersja dokumentu została poddana procesowi konsultacji społecznych. Informacje o pracach nad Programem i możliwościach składania uwag i wniosków do projektu zamieszczono w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej www.janowiec.com.pl Projekt udostępniano również wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej w Urzędzie Gminy w Janowcu Kościelnym.

1.3 Cele opracowania Programu

Opracowanie Gminnego Programu Ochrony Środowiska, służy realizacji polityki ekologicznej państwa, regionu oraz oczekiwań i potrzeb społeczeństwa gminy.

Kompleksowe ujęcie problematyki środowiska, umożliwi wykorzystanie Programu do następujących celów:

- rozwiązywania ważnych problemów i eliminowania zagrożeń środowiska w gminie poprzez podejmowanie wspólnych działań;
- podejmowania decyzji w zakresie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska i finansowania inwestycji ekologicznych;
- kreowania regionalnej polityki ochrony i racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych;
- koordynowania i intensyfikowania działań na rzecz ochrony środowiska, realizowanych przez jednostki samorządu, administrację publiczną, jak również jednostki gospodarcze, instytucje oraz organizacje społeczne.

1.4 Okres obowiązywania Programu

Okres obowiązywania Programu to 4 lata, tzn. lata 2004-2007.

Program uwzględnia też działania, przewidziane do realizacji w perspektywie kolejnych 4 lat, tj. w latach 2008-2011.

2. STRESZCZENIE PROGRAMU

Zgodnie z art. 17 i 18 ustawy Prawo ochrony środowiska, Program sporządza organ wykonawczy gminy, a następnie uchwała go Rada Gminy.

Przy tworzeniu Programu wykorzystano różne metody i techniki aktywnego i otwartego planowania.

Podczas prac powołano Panel Roboczy, a także przeprowadzono ankiety i konsultacje wśród społeczeństwa gminy.

Program zawiera ogólną charakterystykę gminy. Opisuje zarówno elementy przyrody nieożywionej, jak i ożywionej. Uwagę zwrócono również na prawne formy ochrony przyrody, występujące na terenie gminy.

Ważnym elementem Programu jest diagnoza stanu i zagrożeń środowiska naturalnego gminy Janowiec Kościelny. Dotyka ona wszystkich, istotnych aspektów wzajemnych oddziaływań człowieka i środowiska, w którym żyje.

Wskazane są również ograniczenia i szanse rozwoju gminy, wynikające ze stanu środowiska.

Program ocenia dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska oraz formułuje strategie, cele, a także przedstawia plan działań w okresie programowania.

Szczegółowy harmonogram realizacji ujęty jest w trzech płaszczyznach działań:

- 1)ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- 2)poprawa jakości środowiska,
- 3)edukacja ekologiczna.

Program wskazuje również sposób kontroli oraz wskaźniki oceny jego realizacji.

Zostały wskazane również konieczne nakłady na realizację zadań oraz potencjalne źródła finansowania.

Istotnym elementem Programu jest Plan Gospodarki Odpadami, który stanowi odrębny dokument i prezentuje szczegółowe podejście do zagadnień gospodarki odpadowej na terenie gminy.

Podczas prac nad Programem, przeprowadzona analiza stanu i zagrożeń środowiska oraz ocena społeczna najważniejszych potrzeb, pozwoliły ustalić najważniejsze wnioski z opracowania Programu:

1)Gmina posiada wiele cennych, naturalnych siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, tym samym obowiązkiem wszystkich uczestniczących w kształtowaniu życia gminy, jest przede wszystkim zapobiegać negatywnym przekształceniom środowiska naturalnego gminy. Działania te powinny być realizowane m.in. poprzez:

- tworzenie prawa lokalnego, uwzględniającego konieczność zachowania i ochrony środowiska naturalnego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wodno-błotnych i korytarzy ekologicznych - niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowej inwentaryzacji zasobów przyrodniczych,
- stosowanie instrumentów prawno-ekonomicznych (opłaty, kary, skuteczniejsze kontrole) oraz ich egzekwowanie,
- zachowanie wysokich walorów krajobrazowych i niedopuszczanie do trwałych zmian rzeźby terenu,
- racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych m.in. poprzez uruchomienie programów oszczędzania wody, energii, w tym również do celów przemysłowych;

2)szczególne istotne jest prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy, dążąc do świadomego kształtowania postaw i zachowań, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;

3)konieczne jest dalsze zintensyfikowanie prac na rzecz ograniczenia oddziaływania człowieka na środowisko naturalne. Jako priorytetowe przyjęto:

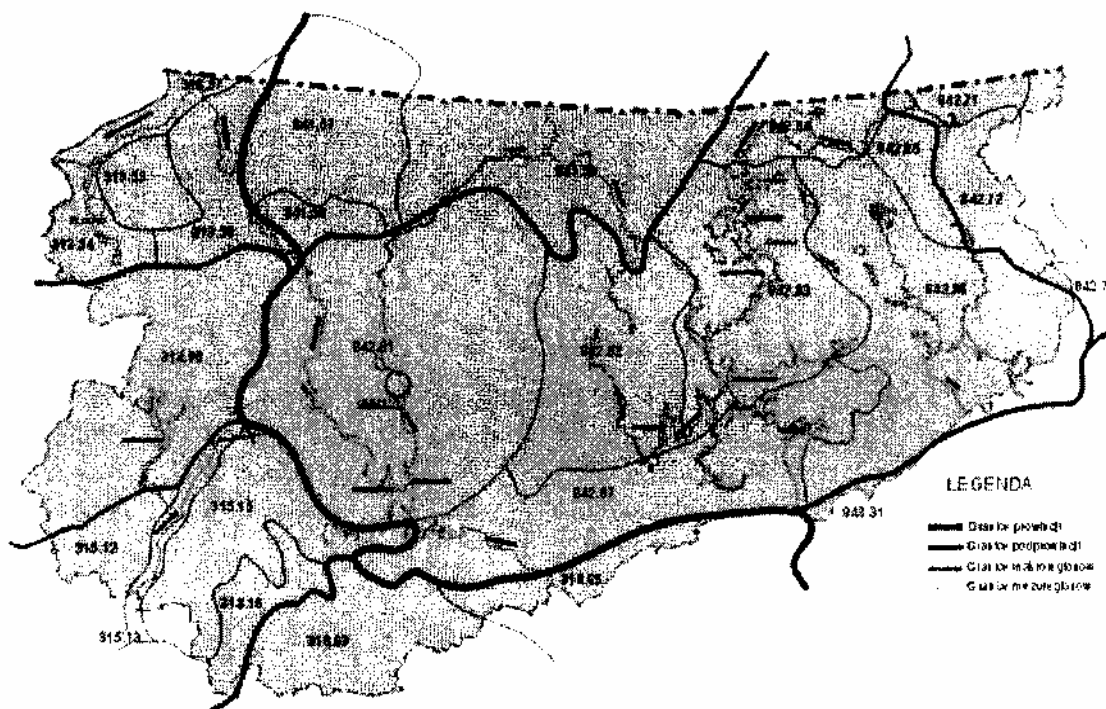
- wprowadzenie gospodarki odpadami, zgodnie z przyjętymi założeniami w Planie Gospodarki Odpadami,
- wprowadzanie infrastruktury chroniącej środowisko na obszarach atrakcyjnych turystycznie,
- kompleksową modernizację oczyszczalni ścieków w Janowcu Kościelnym,
- dalszą, systematyczną budowę kanalizacji sanitarnej i podłączanie kolejnych mieszkańców gminy,
- modernizację systemu dostarczania wody, ze szczególnym uwzględnieniem stacji uzdatnienia wody,
- wprowadzanie technologii spalania opartych na odnawialnych źródłach energii.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

3.1 Struktura gminy i jej zróżnicowanie przestrzenne

Obszar gminy Janowiec Kościelny zajmuje powierzchnię 136,25 km². Teren położony jest w obrębie w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego na obszarze Wzniesień Mławskich.

Regiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego 1998

Regiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego 1998.
Niziny: 313.54 Żuławy Wiślane, 313.55 Wysoczyzna Elbląska, 313.56 Równina Warmińska, 314.00 Pojezierze Nawejskie, 315.12 Pojezierze Bródzkie, 315.13 Dolina Druży, 315.15 Śarb Lubawski, 315.18 Równina Urzuleńska, 318.03 Wzniesienia Iławskie, 318.05 Równina Kupiowska, 341.57 Wzniesienia Górowskie, 341.58 Równina Ornecka, 341.59 Równina Gęgołowska, 342.71 Puszcza Romińska, 342.72 Pojezierze Zachodniosuwalskie, 342.74 Równina Augustowska, 342.81 Pojezierze Olsztynskie, 342.82 Pojezierze Mławowskie, 342.83 Kraina Wielkich Jezior Mazurskich, 342.84 Kraina Węgorzpy, 342.85 Wzgórze Szaske, 342.86 Pojezierze Elckie, 342.87 Równina Mazurska, 342.91 Wysoczyzna Kolneńska

Gmina graniczy z czterema gminami województwa warmińsko-mazurskiego: Kozłowo, Janowo, Nidzica oraz Iłowo-Osada, a także jedną gminą województwa mazowieckiego: Wieczfonia Kościelna.

Gmina Janowiec Kościelny należy do powiatu nidzickiego, stanowiąc jego najmniejszą gminę. Siedziba Urzędu Gminy znajduje się w Janowcu Kościelnym.

Na terenie Gminy Janowiec Kościelny znajduje się 50 miejscowości wiejskich, podzielonych na 30 sołectw. Gminę zamieszkuje 3,676 mieszkańców.

Zróznicowanie przestrzenne gminy przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1 Zróznicowanie przestrzenne gminy

LP.	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ [%]
Ogólna powierzchnia ewidencyjna	13 625	100,00
Użytki rolne w tym:	10 124	74,30
grunty orne	7 614	55,88
łąki i pastwiska	2 503	18,37
sady	7	0,05
Użytki leśne i grunty zadrzewione	2 566	18,83
Grunty zurbanizowane i zabudowane	628	4,61
Nie użytki		
Wody (stojące i płynące)	69	0,51
Tereny różne w tym:		
tereny komunikacyjne	238	1,75
użytki kopalniane		
pozostałe		

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

3.2 Charakterystyka środowiska naturalnego gminy

3.2.1 Elementy przyrody nieożywionej

3.2.1.1 Budowa geologiczna i zasoby geologiczne

Pod względem geologicznym obszar gminy Janowiec Kościelny położony jest w obrębie Niecki Mazowieckiej zbudowanej z osadów kredowych, wypełnionej osadami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi w strefie granicznej dwóch struktur: antekliny mazursko-suwalskiej i syneklizy perybałtyckiej. Granicę między nimi zaznacza strefa uskoku biegająca linią na północ od Działdowa, aż do terenów na południe od Mawy. Na podłożu krystalicznym leżą osady paleozoiczne, których miąższość jest zróznicowana od kilku do powyżej 500 m oraz osady mezozoiczne o miąższości rzędu 2000-3000 m. Strefa wysokiego wypiętrzenia osadów pliocenu graniczy bezpośrednio z rynną erozyjną o rozciągłości północ-południe tj. na północ od Napierek w stronę Nidzicy. Strefa obniżonego stropu trzeciorzędowego posiada zapewne odgałęzienia w kierunku wschodnim.

Wszystko to powoduje, że budowa wyżej zalegających utworów czwartorzędowych jest silnie zróznicowana. Zarówno budowa geologiczna jak i wynikająca z tego miąższość utworów czwartorzędowych jest na terenie gminy silnie zróznicowana. Maksymalna grubość pokrywy czwartorzędowej występuje w obrębie głęboko wciętych w podłoże trzeciorzędowe form erozyjnych. Najniższą miąższość osadów czwartorzędowych zanotowano w strefach wypiętrzeń osadów plioceńskich tj. w rejonie Pokrzywnicy zaledwie 12,0 m oraz w rejonie Białut zaledwie 18,0 m. Najpełniejszy profil osadów czwartorzędowych związany jest z rozcięciami erozyjnymi. Najstarsze osady czwartorzędowe (eoplejstocen) nie

¹ Na podstawie danych UG w Janowcu Kościelnym na dzień 31 sierpnia 2004 r.

zostały dotychczas stwierdzone lub rozpoznane w obrębie rozpatrywanej gminy, jak również osady najstarszego zlodowacenia podlaskiego.

Występujące po interglacjale kromerskim zlodowacenie południowo-polskie reprezentowane jest przez gliny zwałowe, osady wodnolodowcowe oraz zastoiskowe dwóch stadiów. Dość powszechnie w rozpatrywanym rejonie występują osady starszego stadiału. Tworzą je gliny zwałowe występujące na rzędnych ca 15-25 m p.p.m. Występujące ponad osadami zlodowacenia południowo-polskiego osady interglacjalne mazowieckiego także ograniczone są z reguły do rozcięć erozyjnych. Osady tego interglacjalne tworzą przeważnie piaski pylaste z licznymi przwarstwieniami mułków i iłów. W rejonie rozpatrywanej gminy utwory te zalegają w zakresie rzędnych 25-50 m n.p.m. Osady neoplejstocenu obejmujące osady zlodowacenia środkowo-polskiego oraz północno-polskiego tworzą główną „masę” utworów czwartorzędowych. Osady zlodowacenia środkowopolskiego są reprezentowane przez trzy okresy glacialne i przedzielające je okresy interstadialne. Osady tego zlodowacenia mają największy udział w budowie geologicznej pokrywy czwartorzędowej i występują na niemal całym omawianym obszarze. Miąższość osadów jest bardzo zróżnicowana, przy czym największe redukcje występują w obrębie wyniesień powierzchni podczwartorzędowej. Najbardziej powszechnie występuje glina zwałowa stadiału maksymalnego. W obrębie gminy Janowiec Kościelny glina zwałowa tego stadiału występuje na rzędnych 120-140 m n.p.m. Występujące ponad nią utwory wodnolodowcowe mają z reguły niewielką miąższość i ograniczają się przeważnie do obniżzeń, powstałych na skutek erozji wód glacialnych. Okres interstadialu bużańskiego wyrażony jest osadami rzecznyymi o miąższości do kilku metrów. Nasunięciem lądolodu ostatniego stadiału zlodowacenia środkowopolskiego poprzedziła akumulacja iłów, mułków i piasków sandrowych. Osady tego stadiału tworzą charakterystyczną dwudzielność tj. dwie warstwy glin zwałowych i rozdzielające je utwory wodnolodowcowe. Osady wodnolodowcowe tworzą przeważnie ciągły poziom i występują na rzędnych 150-170 m n.p.m. Lokalna redukcja tych osadów, poza strefami wywierzania utworów starszych, związana jest z kulminacjami stropu starszego poziomu glin zwałowych. Powierzchnia rozpatrywanego terenu zbudowana jest z licznych form glacialnych. Charakterystyczne są tu moreny czołowe o południkowym rozciągnięciu. W krajobrazie wyraźnie zaznacza się morena czołowa stadiału północno-mazowieckiego w rejonie Nidzica-Muszaki. Morena ta wchodząca w rozpatrywany obszar ma kulminacje sięgającą 200 m n.p.m. Jest to wyraźna strefa marginalna związana z dłuższym postojem lądolodu północno-mazowieckiego. Innym typem osadów stadiału północno-mazowieckiego są piaski i żwiry ozów. Mają one charakter osadu wodnolodowcowego, warstwowanego. W okresie zlodowacenia północnopolskiego rozpatrywany teren znajdował się w strefie peryglacialnej i był intensywnie niszczone. Holocen - osady te o większej miąższości występują jedynie w strefie dolin rzecznych. Są to piaski warstwowane, drobnoziarniste i średnioziarniste z domieszką pyłów i części humusowych, oraz dominujące z reguły torfowiska o grubości od 0,5 do 1,5 m.

Występujące zasoby kopalni na terenie gminy nie są wciąż wystarczająco udokumentowane. Największe bezsprzecznie są zasoby kruszywa naturalnego. Złóża kruszywa naturalnego, stwierdzone w Bilansie Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2002 r. to:

- Jabłonowo - o powierzchni 19,6 ha i zasobach bilansowych 5 687,0 tys. ton, złoża stanowi piasek ze żwirem o przeznaczeniu do produkcji betonów, mas bitumicznych, warstw filtracyjnych, podsypki, nie jest eksploatowane na skalę przemysłową, w południowej jego części znajduje się żwirownia, której kruszywo wydobywane jest okresowo dla celów lokalnych.

Poza tym istnieją na terenie gminy miejsca eksploatacji kruszywa naturalnego na potrzeby lokalne:

- żwirownia położona na południe od wsi Połcie Stare przy drodze do PGR-u Kuce. Teren wyrobiska poeksploatacyjnego i teren położony w kierunku prawdopodobnego zalegania zasobów znajdują się na działce nr 299 obrębu Połcie. Jest to teren prywatny, rola klasy VI. Surowcem jest tu kruszywo słabo wysortowane zawierające warstwy bruku morenowego, pospółki i mułku. Według oceny makroskopowej surowiec przydatny jest głównie do robót drogowych;
- żwirownia położona na południe od wsi Nowa Wieś Dmochy. Teren wyrobiska i zasobów perspektywicznych położony jest na gruntach prywatnych (działki nr 140, 141, 142, 144). Jest to rola klasy V, VI, VIz. Surowcem jest pospółka i piasek. Materiał jest dość dobrze wysortowany i przydatny głównie do budownictwa, a także do niektórych robót drogowych;
- żwirownia położona na południe od wsi Pokrzywnica. Teren wyrobiska i zasobów perspektywicznych położony jest na gruntach PGR-u i stanowi rolę klasy V. Surowcem jest pospółka i piasek, przydatne zarówno dla budownictwa jak i drogownictwa;
- żwirownia położona na wschód od wsi Szczepkowo-Zalesie. Wyrobisko i zasoby perspektywiczne znajdują się na gruntach PFZ i częściowo Lasów Państwowych. Jest to rola klasy VIz. Kopalnią jest pospółka z domieszką piasków. Materiał nadaje się głównie dla potrzeb budownictwa,
- żwirownia położona na południowy-zachód od wsi Jabłonowo-Adamy. Grunt prywatny, działki 177, 176, rola klasy VI. Żwirownia położona na terenie złoża „Jabłonowo”.

Na terenie gminy występuje też wiele miejsc eksploatacji pospółki, w niewielkim zakresie, na gruntach gminnych, bez koncesji. Z reguły jest to eksploatacja prowadzona przez okolicznych mieszkańców na własne potrzeby, i tak:

- w miejscowości Bielawy (teren o powierzchni ok. 1,0 ha),
- w miejscowości Krusze (ok. 1,0 ha),
- w miejscowości Kuce,
- w miejscowości Safronka (około 1,0 ha gruntów ANR).

W rejonie przysiółka Boruty odkryto złoża gytii wapiennej zalegającej pod około 1-metrowym nadkładem utworów piaszczysto-gliniastych i humusu. Teren nie został jeszcze geologicznie przebadany, brak jest więc konkretnych informacji o jakości surowca i jego zasobach. Obszar ewentualnego (spodziewanego) występowania złoża kredy jeziornej obejmuje dolinę ciekłu na odcinku między Borutami i Szypułkami. Użytkowany jest on obecnie jako łąki i pastwiska, częściowo zakrzaczony.

W dolinie rzeki Orzyc, stanowiącej wschodnią granicę gminy Janowiec, znajduje się złoża torfu, którego znaczna część leży na terenie gminy. Nie przewiduje się eksploatacji torfu z terenu użytkowanego obecnie rolniczo

3.2.1.2 Rzeźba terenu

Według podziału Polski na krainy fizyczno-geograficzne gmina Janowiec Kościelny leży na obszarze mezoregionu Wzniesienia Mławskie.

Powierzchnia gminy Janowiec Kościelny posiada charakter falisty, miejscami równinny. Rzeźba ukształtowana została tu głównie na skutek akumulacyjnej i erozyjnej działalności lodowca i wód lodowcowych w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Najwyższe wzniesienie w tym rejonie sięga prawie 200 m n.p.m., schodząc do ok. 60 m w dolinę Orzycza.

Urozmaiceniem rzeźby w tej części gminy są wzgórza i wały moreny czołowej. Charakteryzują się one dość dużym nachyleniem stoków, świeżością form przypominającą rzeźbę pozostawioną przez zlodowacenia bałtyckie. Do form rysujących się w krajobrazie południowej części gminy należy zaliczyć pojedyncze izolowane wzgórza moreny czołowej. Położone są one na wysokości ok. 170 m n.p.m., a nachylenie zboczy często przekracza 10%.

Od południa na teren gminy wcinają się dwa wały morenowe, rozcięte doliną Wieczfnianki. Wał wschodni przebiegający z północnego zachodu na południowy wschód od wsi Żaki przez Turowo, Jabłonowo, posiada wysokości bezwzględne do 200 m n.p.m. Stoki w tym rejonie bywają bardzo strome, a nachylenia terenu przekraczają często 15%. Wał zachodni o nieco odmiennej rzeźbie zahacza o teren gminy jedynie w rejonie wsi Napierki. W rzeźbie terenu wyróżniają się pojedyncze pagórki i wzgórza. Pomiędzy nimi znajdują się obniżenia i zagłębienia, bądź suche dolinki erozyjno-denudacyjne.

Do form późnoglacialnych i holocenijskich na omawianym terenie należą doliny rzeczne. Największą wytworzyła rz. Orzyc. Zajmuje ona na terenie gminy niewielki pas wzdłuż wschodniej granicy. Dno doliny jest płaskie, podmokłe o zróżnicowanej szerokości. Doliny wytworzone przez zachodnie dopływy Orzycza są formami niewielkimi o dnach również podmokłych i zabagnionych.

Najwyższy punkt na terenie gminy to prawie 201,4 m n.p.m. okolice Leśniewa. Najniższy położony punkt to 135,0 m n.p.m. w dolinie rzeki Orzyc.

3.2.1.3 Gleby

Gleby są ważnym składnikiem środowiska naturalnego. W gminie Janowiec Kościelny przeważają gleby brunatne wylugowane. Mniejszy udział mają czarne ziemie (rejon wsi Połcie Stare) i gleby bielcowe (rejon Safronki i Górowa Trzaski). Pod względem gatunkowym dominują gleby lżejsze od powierzchni, zalegające na zwężalszym podłożu, należące do kompleksów żytnych: bardzo dobrego i dobrego o IV klasie bonitacyjnej. Skład mechaniczny tych gleb jest bardzo różnorodny - występują piaski gliniaste mocne i lekkie oraz pyły zwykłe i ilaste. Znaczny udział mają gleby piaszczyste, przepuszczalne, skupione głównie w części północno-wschodniej i południowo-zachodniej, o składzie gatunkowym piasków, zalegających na piasku luźnym. Należą one do kompleksów: żytного słabego i bardzo słabego, V i VI klasy bonitacyjnej.

Dużo jest gleb okresowo lub stale za suchych, zwłaszcza wytworzonych z piasków całkowitych.

Udział gleb w poszczególnych klasach bonitacyjnych w gminie Janowiec Kościelny, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 2 Klasy bonitacyjne gleb w gminie Janowiec Kościelny

Lp.	Klasa bonitacyjna	Użytki rolne	Użytki zielone
		%	%
1	klasa I i II	-	-
2	klasa IIIa	0,3	5,1
3	klasa IIIb	2,4	63,7
4	klasa IVa	17,7	
5	klasa IVb	35,9	25,9
	klasa V	31	
	klasa VI	11,9	5,2
	klasa VI Rz/Ps	0,8	0,1

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Gleby gminy posiadają wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb 42,3. Jest on trochę niższy od średniego dla województwa, który wynosi 50,1. Wskaźnik bonitacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej mieści się dla gminy w przedziale 55,1 - 60,0.

3.2.1.4 Sieć hydrograficzna

- wody powierzchniowe

W układzie zlewniowym blisko 80% obszaru gminy należy do zlewni rz. Narwi. Niewielki północno-wschodni fragment gminy leży w zlewni rz. Nidy (Wkry), natomiast z południowo-zachodniego wody odprowadzane są do rz. Wieczfnianki.

Cała gmina należy do zlewni Wisły.

Główną rzeką zbierającą wody z terenu gminy jest rzeka Orzyc, stanowiąca wschodnią granicę gminy. Uchodzą do niej rzeki: Dąbrówka, Janówka, Borowianka i sieć rowów melioracyjnych. Niewielki północno-zachodni fragment gminy leży w zlewni rzeki Nidy (Wkry), natomiast południowo-zachodni odwadniany jest rowem melioracyjnym odprowadzającym wody do rzeki Wieczfnianki. Wododział pomiędzy zlewniami Nidy-Wkry i Orzycza przebiega wzniesieniami morenowymi pomiędzy miejscowościami Zabłocie Kanigowskie - Jastrząbki, Janowiec Leśniki - Janowiec Szlachecki, Safronka - Sinice, Miecznikowo, Grabówek - teren na północ od Grabowa Leśnego.

Główne rzeki gminy to:

- rzeka Orzyc - jest prawostronnym dopływem Narwi uchodzącym do niej w km 125+600 w okolicach miejscowości Przeradowo. Całkowita długość Orzycza wynosi 144,8 km w tym w gminie Janowiec Kościelny rzeka wpływa na km 125+900, a wypływa w kilometrze 116+570. Orzyc wypływa na wysokości około 155 m n.p.m. z rozległego obniżenia pojeziernego, rozciągającego się na północ od m. Dębask (gm. Szydłowo, woj. mazowieckie). Na odcinku 2,02 km rzeka stanowi południowo-wschodnią granicę gminy. Praktycznie cała rzeka była w przeszłości uregulowana, przy czym odcinek rzeki znajdujący się na terenie gminy w ramach zadania „Orzyc Górny” wykonano w latach 1974 - 76;
- rzeka Janówka - jest lewostronnym dopływem Orzycza i uchodzi do niego w km 121+440. Rzeka wypływa z podmokłego obniżenia terenowego na gruntach wsi Kołaki poniżej i powyżej drogi Gołbie-Janowiec Kościelny. Górny odcinek rzeki do wsi Kukielki ma charakter ciek naturalnego z licznymi zakolami. Jest to odcinek o długości około 5,7 km. Dolny odcinek o długości 2,39 km jest uregulowany. Przez teren miejscowości Janowiec Kościelny przebiega rów, który

bierze początek na gruntach wsi Janowiec Szlachecki. Rów ten uchodzi do Janówki na wschód od wsi Pokrzywnica,

- rzeka Borowianka - jest lewostronnym dopływem Orzyca uchodzącym do niej w km 116+570. Długość Borowianki wynosi około 10,25 km. Odcinek od ujścia do km 1+640 stanowi północno-wschodnią granicę pomiędzy gminą Janowiec Kościelny a Janowo. Źródła cieków położone są na wysokości 180 m n.p.m. na gruntach wsi Górowo-Trzaski na południowo-zachód od zabudowy. Rzeka została uregulowana na odcinku od ujścia (do Orzyca) do mostu w m. Połcie Młode, tj. na odcinku około 5,8 km.;
- rzeka Dąbrówka - jest lewostronnym dopływem Orzyca uchodzącym do niego w km 125+ 590. Jej długość wynosi 11,64 km, a powierzchnia zlewni 34,4 km. Na odcinku 2,02 km rzeka stanowi południowo - wschodnią granicę gminy. Od km 2 + 02 do 2+950 rzeka przepływa przez teren gminy Wiecznia Kościelna. Praktycznie cała rzeka była w przyszłości uregulowana. Długość odcinków waha się od 130 do 160 m. Dopiero od Bielaw występują niewielkie łagodne łuki na niewielkim odcinku rzeki. Obszarem źródłowym rzeki jest podmokłe obniżenie terenowe na północ od miejscowości Mięcznikowo Gołębie. W górnym odcinku rzekę zasilają dwa rowy: prawostronnie z lesistych terenów na wschód od Grabowa Leśnego i lewostronnie rów spod wsi Sowy.;
- ciek bez nazwy (dopływ spod Powierza) - jest lewostronnym dopływem Wkry (Wkra w górnym biegu, od źródeł na terenie gminy Nidzica, do ujścia rzeki Szkotówki zwana jest Nidą, w okolicy Działdowa zwana jest Działdówką, a od Żuromina do ujścia nazywana jest Wkrą). Jest to ciek o powierzchni zlewni 32,1 km² odwadniający północno-zachodnią część gminy.

Wszystkie cieków charakteryzuje śnieżno - deszczowy system zasilania, z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku oraz jednym minimum. Po osiągnięciu wiosennego maksimum (w okresie pomiędzy styczniem a kwietniem), stany wody i przepływy rzek zmniejszają się. Wezbrania letnie (lipiec, sierpień) są zdecydowanie mniejsze od wiosennych. Minimum przypada generalnie pomiędzy lipcem a październikiem.

Na terenie gminy nie występują jeziora.

- wody podziemne

W gminie Janowiec Kościelny występuje czwartorzędowe piętro wodonośne. Czwartorzędowe piętro wodonośne - plejstoceński poziom wodonośny reprezentowany jest przez jedną lub kilka warstw wodonośnych. Na przeważającym obszarze gminy występują niezbyt korzystne warunki hydrogeologiczne, a szczególnie w części centralnej i południowej gminy, gdzie występuje obszar pozbawiony użytkowej warstwy wodonośnej. Najczęściej pierwsza użytkowa warstwa wodonośna występuje na terenie gminy na głębokości od 3,0 do 40,0 m ppt. Miąższość warstwy jest niewielka i wydajności studni nieduże od 2 do 10,0 m³/h. Są to ujęcia we wsi: Krusze, Zaborowo, Gwoździe, Pawełki, Waśniewo oraz obszar położony na zachód od terenu bezwodnego, rozciągający się od południa wąską rynną, która rozszerza się na północno - zachodnie obszary gminy (miejscowość Zabłocie Kanigowskie). Zachodnia część gminy reprezentowana jest przez dwie użytkowe warstwy wodonośne. Pierwsza występująca w przelocie 20-39,0m ppt o niewielkiej wydajności, druga w przelocie od ok. 45 do ok. 60 ppt. Warstwy te są dobrze izolowane glinami

zwałowymi i mułkami. Południowo - zachodni obszar okolic Napierek oraz północno-zachodni (okolice Wiłun) to obszar o dość dużych wydajnościach od 40 - 100 m³/h. -

Okolice ujęcia wody w Jabłonowie przedstawiają podobne warunki hydrogeologiczne. W czwartorzędowym piętrze wodonośnym występują dwie warstwy wodonośne:

- I w piaskach różnoziarnistych zalegająca na głębokości od 38,0 do 52,0 m ppt,
- II występująca w piaskach drobnoziarnistych zalegająca od 158,0 do ca 190,0 m ppt (nieprzewiercona).

Ujęcie wody w Jabłonowie obejmuje studnie do głębokości 55,0 m ppt ujmujące wody z I warstwy wodonośnej. Wydajność ujęcia wynosi 39,0 m³/h.

Ujęcia wody o wydajnościach 10 m³/h - 32 m³/h znajdują się w miejscowościach: Powierz, Bielawy, Gniadki, Wiłunie, Pokrzywnica.

Największą wydajność posiadają ujęcia wody w Szczepkowie - Iwanach, Janowcu - Kucach zlokalizowane w północno - wschodniej części gminy.

Ujęcie wody w Janowcu - Kuce przedstawia nieco odmienne od wyżej opisanych warunki hydrogeologiczne; stwierdzono tam występowanie trzech warstw wodonośnych plejstoceńskiego piętra wodonośnego. W profilu studni nr 1 stwierdzono n/w warstwy wodonośne:

- I warstwa zbudowana z mułków piaszczystych znajduje się w przelocie 42,0 - 43,0 m ppt,
- II warstwa zbudowana z piasków drobnoziarnistych bardzo silnie zapyłonych z przerostami ilu występuje w przelocie 45,0 - 48,0 m ppt,
- III warstwa wodonośna zbudowana z piasków drobnoziarnistych zalega w przelocie 58,0 - 71,0 m ppt.

W pozostałych studniach tego ujęcia występują tylko dwie warstwy, przy czym w studni nr 3 ujęto do eksploatacji warstwę w przelocie 79 - 100 m ppt.

Omówiony obszar ujęć w Kucach i Iwanach charakteryzuje się wydajnościami rzędu ok. 40 m ppt.

Zwierciadło wód gruntowych ma charakter swobodny (sporadycznie w przewarstwieniach glin - napięty) i jest współkształtne z powierzchnią terenu. Nawet tam, gdzie na powierzchni terenu występują gliny zwałowe, drobne przewarstwienia piaszczyste dostarczają wodę do studzien kopanych. Pierwsze zwierciadło wód gruntowych występuje zwykle w deluwacjach, lokalnych przewarstwieniach lub soczewkach w stropowych partiach glin zwałowych oraz aluwacjach rzek Dąbrówki, Janówki czy Borowianki. Warstwy wodonośne w tych osadach mają zwykle niewielką miąższość, a zasoby są w znacznym stopniu uzależnione od pory roku i warunków atmosferycznych. Ta warstwa wodonośna stanowi źródło zaopatrzenia w wodę jeszcze ok. 30% gospodarstw i jest eksploatowana studniami kopanymi.

Gminę można zaliczyć do obszarów perspektywicznych, w obrębie których istnieje możliwość występowania wód geotermalnych. Prawdopodobne jest odkrycie i udokumentowanie wód pitnych w utworach oligoceńskich i płytko występujących kredowych. Bowiem na terenach gmin sąsiadujących z gminą Janowiec Kościelny (Iłowo - Osada oraz Wiecznia Kościelna) dokonane rozpoznania potwierdziły ich występowanie. Są to wody zaliczane do rejonu mławskiego.

3.2.1.5 Warunki klimatyczne

Wg podziału Polski na Regiony klimatyczne W. Okołowicza gmina Janowiec Kościelny znajduje się w regionie Mazurskim, w obrębie krainy, w której nakłada się na pośredni wpływ Bałtyku oddziaływanie wschodniego kontynentalizmu. Znajduje to swój wyraz we wzrastających amplitudach temperatury ku wschodowi, w dość krótkim lecie oraz w przedłużającej się zimie, na ogół chłodniejszej w części wschodniej i północnej regionu oraz w zwiększonej liczbie dni pochmurnych. Charakterystyczne dane meteorologiczne dla tej krainy to: średnia temperatura stycznia - 3,0°C, lipca 17,8°C, zima trwa średnio 95 dni, lato także 95 dni, liczba dni pogodnych (z zachmurzeniem poniżej 2) wynosi średnio w roku 50 dni i pochmurnych (z zachmurzeniem ponad 8) 130 dni, opad średni roczny wynosi 550 mm, z szata śnieżna utrzymuje się przez 80 dni - średnio w roku. Średnie roczne usłonecznienie (ilość godzin ze słońcem) jest wysokie, gdyż wynosi 4,4 godz./dobę.

W okresie intensywnej wegetacji (VI-IX) w poszczególnych miesiącach np. w czerwcu, średnie usłonecznienie w godz./dobę wynosi 8,2, w lipcu 7,4, w sierpniu 6,6 i we wrześniu 5,6. Zatem sytuacja pod tym względem jest bardzo dobra. Istotne znaczenie posiadają informacje dotyczące czasu trwania poszczególnych pór roku np. wiosna (temperatura 5 - 15°C) trwa średnio 60 dni, lato (średnia temperatura ponad 15°C) 95 dni, jesień (ze średnią temperaturą 15 - 5°C) 60 dni, przedzimą (ze średnią temperaturą 5 - 0°C) 35 dni i zima (ze średnią temperaturą poniżej 0°C) 95 dni. Początek wiosny przypada pomiędzy 1.IV. a 11.IV; lato średnio 1.VI; jesień ok. 1.IX i zima ok. 1.XII. Ta ogólnej natury charakterystyka klimatu regionu wymaga dokładniejszej analizy na podstawie danych ze stacji meteorologicznych leżących na terenie rozpatrywanej gminy, bądź w jej najbliższym sąsiedztwie o podobnych warunkach fizjograficznych. Na terenie gminy Janowiec Kościelny brak jest stacji meteorologicznej, w związku z tym charakterystykę klimatu - oparto na danych ze stacji meteorologicznej w Mławie, którą uznano za reprezentatywną dla rozpatrywanego terenu. Stacja ta znajduje się ok. 15 km na południowo-zachód od gminy i położona jest w zbliżonych warunkach fizjograficznych. Okres obserwacji (1951-70) obejmujący 20-lecie, jest dostatecznie długi dla dokonania charakterystyki klimatu tego terenu

3.2.2 Elementy przyrody ożywionej

3.2.2.1 Świat roślin

Szata roślinna gminy Janowiec Kościelny jest dość urozmaicona. Dominującą formę stanowią lasy, które zajmują 2 566 ha. Stanowi to około 18,84% powierzchni gminy (dla porównania, średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 29%).

Lasy w gminie Janowiec Kościelny to historyczne pozostałości dwóch puszczy. W północno-wschodniej części są to prawdopodobnie pozostałości Puszczy Mazuch, położone w łuku rz. Orzyc. Natomiast kompleks leśny w części południowo-zachodniej rozpoczynający się w rejonie wsi Napierki to pozostałości Puszczy Mławskiej, a wcześniej Puszczy Wkrzańskiej, leżącej na północnym skraju Mazowsza.

Na terenie gminy dominują lasy na siedliskach boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego oraz boru świeżego ze zdecydowaną przewagą sosny w różnych klasach wiekowych, z dużym udziałem drzewostanów nie przekraczających 40 lat.

W ekosystemie gminy wysoki udział mają półnaturalne zbiorowiska łąkowe, zajmujące znaczne powierzchnie w dolinach cieków, w podmokłych obniżeniach. Obszary torfowe porasta roślinność seminaturalna, wśród której dominują turzycy, śmiełek, sity i inna roślinność wodna.

Rzadkimi chronionym gatunkiem jest brzoza karłowata. Łęgi przystrumykowe i olesy zachowały się w mozaice z użytkami zielonymi. Wskazują one niekiedy wysoki stopień naturalności. Są to lasy wodochronne dla zatrzymania spływów powierzchniowych wód i ich retencjonowania.

Prócz lasów ważną funkcję przyrodniczą pełni roślinność nieleśna. Szczególną rolę odgrywają zbiorowiska łąkowe, torfowe i szuwarowe w dolinach rzek., przede wszystkim Orzyca.

Do najcenniejszych gatunków roślin z grupy chronionych należą między innymi storczyki, wielosił błękitny, grzybień biały, grązeł żółty, kalina koralowa.

Uzupełnieniem ww. zespołów roślinności naturalnej jest urządzona roślinność nielicznych parków, cmentarzy oraz liczne zadrzewienia przyrodne, śródpolne i przydrożne.

Najistotniejsze kompleksy zadrzewień śródpolnych zlokalizowane są wzdłuż większości dróg, a także w rejonie oczek wodnych, cieków i rowów. W zadrzewieniach przeważają takie gatunki drzew jak topole, wierzby, kasztanowce, jesiony oraz olsze czarne.

3.2.2.2 Świat zwierząt

Świat zwierzęcy gminy jest stosunkowo zróżnicowany gatunkowo, wynika to z występowania na jego obszarze różnych siedlisk.

Rozmieszczenie siedlisk i ostoje zwierząt ściśle pokrywają się z rozmieszczeniem szaty roślinnej na terenie gminy oraz ciekami wodnymi. Intensyfikacja rolnictwa, melioracje odwodnieniowe i intensyfikacja gospodarki leśnej, zredukowały różnorodność siedlisk i spowodowały ich zubożenie. Szereg gatunków związanych z lasami pierwotnymi, wycofało się ze znacznych obszarów

Występują w lasach następujące gatunki zwierzęcy grubej: sarny, jelenie i dziki. Zwierzyna drobna reprezentowana jest między innymi przez: lisy, zające, wydry, kuny, piżmaki, borsuki. Z gatunków chronionych obecne są m.in. bóbr i wiewiórka.

Urozmaiconą i licznie reprezentowaną grupę stanowią ptaki, żerujące i gniazdujące głównie w dolinach rzecznych, przede wszystkim rzek Orzyc i Wkry oraz w rejonie jezior. Na terenie gminy stwierdzono występowanie takich gatunków jak: trzmielojad, bocian biały, żuraw, błotniak stawowy, błotnik łąkowy, orlik krzykliwy, cietrzew, derkacz, rycyk, bocian czarny, cyraneczka, bekas kszyc i dziwonia.

Z gatunków gadów występujących na omawianym obszarze wymienić należy jaszczurkę zwinkę i padalce. Rzadko można również spotkać żmię zygzakowatą. Płazy reprezentowane są przede wszystkim przez żaby, ropuchy szarą i zieloną, traszki grzebieniastą i zwyczajną, rzekotki i kumaki.

Liczną grupę stanowią owady, reprezentowane m.in. przez następujące gatunki: paż królowej, paż żeglarz, biegacz: skórzasty, leśny, ogrodowy, koziorożec dębosz, rohatyniec nosorożec, modliszka.

Fauna ryb ogranicza się do gatunków pospolitych i w dużej mierze utraciła właściwe jej cechy.

3.2.3 Formy ochrony przyrody

Wszystkie formy ochrony przyrody stanowią układ przestrzenny, wzajemnie uzupełniających się form, łączonych korytarzami ekologicznymi.

Obszary prawnie chronione, tworzą krajowy system obszarów chronionych.

3.2.3.1 Parki narodowe

Forma wielkoobszarowej ochrony przyrody, w założeniu obejmująca obszary o największej randze przyrodniczej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, nie występuje na obszarze gminy.

3.2.3.2 Parki krajobrazowe

Kolejna forma wielkoobszarowej ochrony przyrody, która nie występuje na obszarze gminy

3.2.3.3 Rezerваты

Na terenie gminy nie znajdują się również żadne rezerваты przyrody.

3.2.3.4 Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Janowiec Kościelny na mocy Rozporządzenia Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, został utworzony następujący obszar chronionego krajobrazu:

„**Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc**” o powierzchni 4.641,5 ha, położony również w gminie Janowo.

W granice Obszaru Chronionego Krajobrazu włączono fragment doliny dużej rzeki niżowej jaką jest Orzyc, z którą związane są bogate układy siedlisk hydrogenicznych, zarówno wodnych samej rzeki, jak i jej dopływów oraz systemów łąkowych i bagiennych. Struktura krajobrazu w granicach objętych ochroną tworzy układ typowo mozaikowy z dużym udziałem trwałych użytków zielonych, częściowo lasów oraz pól uprawnych. Jest to układ o dość ubogiej strukturze, w znacznej mierze zdominowanej przez pola uprawne, w którym bardzo duże znaczenie mają korytarze ekologiczne towarzyszące ciekom.

Granice obszaru zostały określone następująco:

Od punktu w którym od szosy Janowo - Muszaki w okolicach m. Zawady odchodzi droga lokalna do m. Smolany Żardawy, tą drogą na południe do w/w wsi. Ze Smolan na północny-zachód przez pkt wys. 177,8 i dalej na południowy-zachód do m. Nowa Wieś - Dmochy i dalej skręcając na północny-wschód przez wieś Górowo - Trząski w kierunku m. Piotrowice, przed którą skręca na południe i dociera do granicy gminy, którą biegnie na południe do skrzyżowania drogi w kierunku Leśniewa Wielkiego, omijając punkt wysokościowy 201,4. Dalej granica biegnie drogą przez Leśniewo W., a za nim na południe, potem drogą przez m. Szypułki Zaskórki w kierunku na północny - wschód do drogi Nowa Wieś/Dmochy - Szczepkowo Borowe, gdzie skręca do m. Stare Połcie i dalej do m. Szczepkowo Borowe, a dalej w tym samym kierunku do m. Krajewo Kawęczyno.

Tam skręca w drogi lokalne: najpierw w kierunku m. Szczepkowo - Iwany, a po ok. 300 m w kierunku Szczepkowo - Zalesie, po ok. 300 m w kierunku rzeki Orzyc, potem na południe, gdzie dochodzi do cieków Janowka. Przekracza go i rowem na południe dochodzi do

nieuregulowanego fragmentu rzeki Orzyc. Prawym brzegiem rzeki Orzyc i skrajem lasów nadbrzeżnych granica dociera do mostu na trasie Janowo - Krusze. Drogą do m. Krusze i dalej drogą na południe do granicy województwa. Granicą do rzeki Orzyc, przekracza rzekę kierując się wzdłuż niej na północ, potem granicą gminy Janowo na wschód w miejscu dotarcia jej do zachodniego brzegu lasu na wysokości oddz. 59 (gdzie opuszcza granicę województwa) skręca na północ w drogę lokalną i dociera nią do wsi Szemplino Czarne. Stąd granica prowadzi dalej na północ drogą Zaborowo - Janowo (droga powiatowa) do wsi Zembrzus - Mokry Grunt. Dalej w tym kierunku granica schodzi na drogę gruntową biegnącą dalej na północ skrajem bagnistej doliny rzeki Orzyc, przecina w rejonie uroczyska Pusta Łąka teren torfowiska i rowy melioracyjne, gdzie skręca nieznacznie na północny - wschód, po czym drogą dochodzi do drogi powiatowej Kuklin - Janowo. Drogą tą granica skręca na wschód i po ca 700 m omijając od zachodu centrum zabudowy Janowa, skręca ponownie na północny - wschód wzdłuż linii energetycznej i nią dochodzi do prawego brzegu rzeki Orzyc. Przy rzece skręca ca 100 m w górę jej biegu do drogi gruntowej biegnącej od rzeki na północny - zachód, omijając od zachodu zabudowania m. Komorowo. Na skraju lasu (po ca 600 m) granica skręca na północny - wschód i dochodzi do drogi powiatowej Janowo -Nidzica przy punkcie wys. 136,1 m, położonym ca 1 km na północny - zachód od Janowa. Od tego punktu granica biegnie wymienioną drogą w kierunku zachodnim i doprowadza do skrzyżowania dróg we wsi Zawady (początek opisu). Na odcinku ww. drogi od pkt. wys. 136,1 m do skrzyżowania we wsi Zawady przebiega zarazem południowa granica OChK Puszczy Napiwodzko - Ramuckiej.

Na terenie obszaru chronionego krajobrazu zakazuje się:

- 1) lokalizowania nowych obiektów zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska,
- 2) lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- 3) utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych,
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- 5) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych,
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- 7) organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
- 8) umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj,
- 9) wypalania roślinności,
- 10) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym.

Zakazy, o których mowa, nie dotyczą zadań realizowanych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, w przypadkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa, inwestycji realizujących cele publiczne oraz gospodarki łowieckiej lub rybackiej, prowadzonej w

oparciu o odrębne przepisy oraz racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej.

3.2.3.5 Pomniki przyrody

Kolejną formą prawnej ochrony przyrody są pomniki przyrody. Są to pojedyncze twory przyrody żywej bądź nieożywionej, odznaczające się indywidualnymi cechami, o wartości szczególnej z różnych względów. Niestety na terenie gminy nie występują.

3.2.3.6 Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Janowiec Kościelny nie występują miejsca, zakwalifikowane do ochrony jako użytki ekologiczne, czyli pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych typów środowisk i zasobów genowych.

3.2.3.7 Inne formy ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, parki wiejskie, lasy ochronne, sieć NATURA 2000)

Na terenie gminy Janowiec Kościelny nie utworzono zespołów przyrodniczo-krajobrazowe.

Kolejną formą ochrony, nie będącej jednak prawną formą, są parki wiejskie. Na terenie gminy zachowały się jedynie pozostałości parku we wsi Szczepkowo Zalesie. Pozostały resztki alei lipowej oraz bardzo przetrzebiony drzewostan parkowy.

Cały teren gminy Janowiec Kościelny znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Celem istnienia ZPP jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego.

Oprócz powyższych form ochrony przyrody, część ww. obszarów objęta zostanie systemem europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczenia tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej.

W skład sieci NATURA 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony (OSO) - (Special Protection Areas - SPA) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. "Ptasiej", dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy,
- specjalne obszary ochrony (SOO) - (Special Areas of Conservation - SAC) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. "Siedliskowej", dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

Obszary te powinny mieć ustalony status ochronny, plan ochrony wraz z kosztami jego realizacji. NATURA 2000 zintegrowana będzie z rozwojem turystyki obszarów wiejskich, zwiększaniem zalesień i lokalnym zagospodarowywaniem ostoi przyrodniczych przy założeniu nie pogarszania warunków środowiskowych. Jest to tzw. prospołeczna koncepcja ochrony różnorodności przyrodniczej.

Na terenie gminy do objęcia ochroną w sieci NATURA 2000 nie są planowane żadne obszary.

3.2.3.8 Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Pośród roślin występuje wiele gatunków chronionych, w tym między innymi storczyki, wielosił błękitny, grzybień biały, grąźel żółty, kalina koralowa

Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi, dlatego szczególnie ważna jest potrzeba zachowania tych siedlisk. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej.

Na terenie gminy ze zwierząt, objętych ochroną gatunkową, występują m.in.: łasica, borsuk, bóbr, wiewiórka, jeż europejski, ryjówka aksamitna i malutka, kret, na terenie gminy pojawia się również okresowo wilk.

Występują również objęte ochroną gatunkową nietoperze.

Ptaki, które są objęte ochroną i zasługują na szczególną uwagę to: trzmielojad, bocian biały, żuraw, błotniak stawowy, błotnik łąkowy, orlik krzykliwy, cietrzew, derkacz, rycyk, bocian czarny, cyraneczka, bekas kszyc i dziwonia. Spośród innych gatunków występują kaczki, przepiórki. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, pójdzkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek.

Występują również chronione gady: jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec, węże: zaskroniec i żmija zygzakowata.

Przedstawicielami chronionych płazów są różne gatunki żab i ropuch.

Spotykanymi przedstawicielami rzadkiej i chronionej entomofauny są chrząszcze: m.in. jelonek rogacz, kozioróg dębosz.

4. DIAGNOZA STANU I ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA NATURALNEGO GMINY

4.1 Zasoby geologiczne i rzeźba terenu

Występujące zasoby kopalin na terenie gminy nie są wciąż wystarczająco udokumentowane. Największe bezspornie są zasoby kruszywa naturalnego. Występują również kopaliny rolnicze (kreda jeziorna). Ponadto zinwentaryzowane zostały zasoby torfu.

Dużym problemem jest intensywne pozyskiwanie kruszywa, które powoduje istotne zmiany w krajobrazie oraz wpływa na negatywne oddziaływanie na środowisko.

Ważne jest zwrócenie uwagi podczas procesu eksploatacji ograniczenie oddziaływania oraz konieczność rekultywacji terenu do stanu pierwotnego.

Zachowanie ukształtowania krajobrazu, jego cennych form polodowcowych, powinno być uwzględnione zarówno w procesie planistycznym, jak i podczas procesów inwestycyjnych.

4.2 Gleby

Ze względu na rolniczy charakter gminy, ważne jest racjonalne gospodarowanie tymi zasobami oraz skuteczna ich ochrona.

Ostatnie lata pokazują znaczące nasilenie się degradującego oddziaływania człowieka na gleby. Główne zagrożenia degradacją gleb to:

- degradacja chemiczna (niewłaściwe stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów) oraz zakwaszenie gleb,

- degradacja fizyczna (związana z działalnością górnictwem, mechanizacją rolnictwa oraz erozją),
- degradacja przez niewłaściwą meliorację: nacisk położony na odwodnienie gruntu, nie funkcjonowanie urządzeń melioracyjnych pod kątem nawadniania. Dotyczy to w szczególności ważnych przyrodniczo kompleksów gleb hydrogenicznych. Skrajnie niekorzystne zabiegi to osuszanie torfowisk.;
- intensyfikacja użytkowania rolniczego i zagospodarowania turystycznego.

Szczególnie istotne jest chemiczne zanieczyszczenie gleby metalami ciężkimi, które na terenie gminy Janowiec Kościelny nie stanowi problemu. Zawartość metali ciężkich w glebie nie przekracza zawartości naturalnej, a ilość siarki pozostaje w granicach normy.

Ważnym czynnikiem jest kwasowość gleb. Ma ona głównie przyczyny naturalne (dawne pokrycie roślinnością leśną). Nadmiernie wysoka kwasowość powoduje szybką migrację składników gleby do wód powierzchniowych i podziemnych. Do podwyższania kwasowości przyczynia się stosowanie niektórych rodzajów nawozów mineralnych i zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne. Zakwaszenie gleb jest czynnikiem ważnym w odniesieniu do terenu gminy, jak wynika z danych zebranych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Degradację pokrywy glebowej powoduje także odkrywkowa eksploatacja kopalin pospolitych.

Na terenie gminy występują następujące problemy, związane z ochroną gleb i gruntów rolnych:

- degradacja gruntów rolnych, rozumiana jako zmniejszenia się ich wartości użytkowej,
- degradacja użytków leśnych wskutek zmian środowiska, działalności przemysłowej oraz wadliwej działalności rolniczej,
- brak regularnej konserwacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, co przyczynia się do zwiększania areалу nieużytków, gruntów zakrzaczonych i zabagnionych.

4.3 Sieć hydrograficzna

- wody powierzchniowe

Bardzo niepokojący jest poziom zanieczyszczenia wód rzek. Aktualne badania wskazują co prawda na zahamowanie wzrostu stężeń zanieczyszczeń, ale też na utrzymujący się wciąż wysoki ich poziom. Jakości wód płynących przez gminę Janowiec Kościelny ma dość również wpływ na stan Narwi.

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód w gminie Janowiec Kościelny są spływy powierzchniowe i wpływ nieskanalizowanych miejscowości a także niezinventaryzowane źródła punktowe, bytowo-gospodarcze i komunalne.

Obszarowe źródła zanieczyszczeń wiążą się głównie z:

- źle prowadzoną gospodarką rolną, w tym szczególnie nawożeniem i chemizacją,
- niskim standardem sanitarnym wsi,
- gospodarką turystyczną,
- gospodarką odpadami,
- brakiem czynnych stref ochronnych w pobliżu wód,
- źle przeprowadzoną w latach wcześniejszych regulacją wodną (melioracje),
- niską na ogół świadomością i kulturą ekologiczną mieszkańców.

Ze względu na rolniczy charakter gminy ścieki przemysłowe nie stanowią istotnego ładunku zanieczyszczeń. Największym źródłem zrzutu zanieczyszczeń jest oczyszczalnia ścieków w msc. Kuce.

Niekwestionowaną przyczyną niezadowalającej jakości wód jest również niekorzystna struktura użytkowania terenu, a zwłaszcza bardzo niski wskaźnik lesistości.

O klasyfikacji przesądzają wskaźniki fizykochemiczne, głównie związki azotu i fosforu. Świadczy to o obszarowym charakterze zanieczyszczenia tych cieków, przede wszystkim ze źródeł rolniczych.

Największa rzeka - Orzyc, będąca granicą gmin Janowiec Kościelny i Janowo, nie była kontrolowana na terenie gminy Janowiec przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Rzeka ta była monitorowana w 2002r. przez WIOŚ w Olsztynie na terenie gminy Janowo w punkcie kontrolnym Janowo. Do rzeki, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, głównym źródłem punktowego zrzutu zanieczyszczeń są, kierowane są bezpośrednio ścieki z oczyszczalni w Janowie oraz pośrednio - poprzez Borowiankę - ścieki z oczyszczalni w Kucach.

Wody rzeki Orzyc w Janowie wykazywały obniżoną jakość wód (III klasa) z uwagi na stężenie azotynów i miano coli. Indeks saprobowości sestonu wskazywał na II klasę. Substancje organiczne, wyrażone wskaźnikiem BZT₅, spełniały normy I klasy, a ChZT-Mn i ChZT-Cr - II klasy. Związki azotu, z wyjątkiem azotynów (III klasa) odpowiadały I klasie. Natomiast fosforany i fosfor ogólny - II klasie czystości. Stan hydrobiologiczny - indeks saprobowości sestonu spełniał wymogi II klasy czystości. Stan sanitarny, określane mianem coli wskazywał na III klasę czystości.

Wcześniejsze badania rzeki przez WIOŚ w Olsztynie prowadzone były w 1994 roku, z częstotliwością tylko 4 razy w roku. Większość określonych wtedy wskaźników odpowiadała I klasie czystości. Wartości ChZT-Mn, ChZT-Cr, stężenia związków fosforu i wskaźnik saprobowości mieściły się przeważnie w granicach II klasy, a miano coli II i III klasy czystości.

W 1996 roku przeprowadzone zostały badania przez WIOŚ w Ciechanowie w przekroju kontrolno-pomiarowym, zlokalizowanym na granicy byłych województw ciechanowskiego i olsztyńskiego. Wykazały one, że rzeka prowadziła wody III klasy czystości. Substancje organiczne określane wskaźnikiem ChZTMn płynęły w znacznych stężeniach odpowiadających III klasie czystości wód, w grupie biogenów o klasyfikacji decydowała wysoka zawartość azotu azotynowego. Stan sanitarny charakteryzowany wartością miano coli typu fekalnego, wskazywał na znaczne bakteriologiczne zanieczyszczenie rzeki i odpowiadał III klasie czystości.

Dość istotne ładunki zanieczyszczeń, odnosząc do skali całego województwa, na podstawie badań WIOŚ w Olsztynie w 2000r., wnoszone są przez opady atmosferyczne. Dotyczy to przede wszystkim związków siarki (na terenie powiatu nidzickiego odnotowano ładunki rzędu 16,50 kg SO₄⁻²/ha/rok), azotu (4,67 kg N_{NH4}/ha/rok oraz 9,85 kg N_{og}/ha/rok) oraz fosforu (0,482 kg P_{og}/ha/rok). Podane wielkości stanowiły jeden z największych rocznych ładunków na terenie województwa. Równie spore - w skali województwa - ładunki zanieczyszczeń wnoszone przez opady, dotyczyły metali ciężkich (np. żelazo 0,187 kg/ha/rok - jeden z najwyższych wskaźników).

- wody podziemne

Gmina Janowiec leży w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych - GZWP nr 215 Subniecka Warszawska. Występuje on w utworach trzeciorzędowych i ma porowy charakter ośrodka. Na przeważającym obszarze gminy występują niezbyt korzystne warunki hydrogeologiczne, a szczególnie w części centralnej i południowej gminy, gdzie występuje obszar pozbawiony użytkowej warstwy wodonośnej. Najczęściej pierwsza użytkowa warstwa wodonośna występuje na terenie gminy na głębokości od 3,0 do 40,0 m.

Ujęcia wody gruntowej, stanowią zwykle płytkie studnie kopane, posiadające złą wodę pod względem bakteriologicznym, co świadczy o zanieczyszczeniu dla zdrowia ludzi. Również pod względem chemicznym jakość wód ze studni kopanych nie jest dobra. Stan ten w pełni potwierdzają badania wody ze studni kopanych prowadzone przez służby sanitarne. Badania te wykazują, że zawartość chlorków i siarczanów jest często ponad 4-krotnie większa niż w poziomach izolowanych od powierzchni terenu, co świadczy o zanieczyszczeniu pochodzenia antropogenicznego. Zawartość chlorków jest z reguły dużo niższa od dopuszczalnej przez normy dla wód pitnych, jednakże siarczany występują w ilościach ponadnormatywnych. Również azotany i związki amonu wskazują na zanieczyszczenia przekraczające kilkakrotnie ilości spotykane w warstwach głębszych. Wody tego poziomu zawierają również ponadnormatywne zawartości manganu i żelaza, szczególnie na obszarach dolin rzecznych i zabagnień.

Skażenie płytkich warstw wodonośnych związane jest z małą miąższością warstwy filtrującej i jest konsekwencją m.in. stosowania nawozów mineralnych, nieprawidłowego gospodarowania ściekami i gnojowicą.

4.4 Powietrze atmosferyczne

Na terenie gminy brak jest większych zakładów przemysłowych, emitujących zanieczyszczenia gazowe czy też pyły.

Największymi emitorami, wprowadzającymi zanieczyszczenia do powietrza są: kotłownia komunalna przy Zespole Szkół w Janowcu Kościelnym (przy Domu Strażaka) oraz piekarnia w Janowcu.

Największy udział w emisji ogólnej posiada niska emisja ze źródeł rozproszonych (paleniska domowe, kotłownie węglowe).

Tabela 3 Zestawienie rodzajów paliw stosowanych w gospodarstwach domowych w gminie Janowiec Kościelny

Gmina	Liczba gospodarstw indywidualnych	Paliwa stosowane w paleniskach domowych			
		drewno	węgiel	olej opałowy	gaz
Janowiec Kościelny	1116	97%		3%	-

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Istotne znaczenie ma również niekontrolowana emisja z transportu samochodowego.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłów, uległa w ostatnich latach obniżeniu o średnio 25%. Związane jest to przede wszystkim z ograniczeniem spalania paliw wysokoemisyjnych w kotłowniach lokalnych (zmiana paliwa) oraz łagodnego przebiegu ostatnich zim.

Na ograniczenie emisji ma również wpływ ograniczenie działalności gospodarczej i emisji ze źródeł przemysłowych.

4.5 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas i wibracje to także oddziaływanie na środowisko przyrodnicze. Jest ono powszechne i powodowane przez wiele źródeł.

Hałas stanowi poważne zagrożenie, także dla ludzi. Często jest ono bagatelizowane, lecz niekiedy groźniejsze w skutkach, niż zanieczyszczenia chemiczne.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, występujący w środowisku, podzielić można na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny i przemysłowy.

Podstawowym wskaźnikiem technicznym poziomu hałasu, jest tzw. równoważny poziom hałasu wyrażany w decybelach (dB).

Hałas komunikacyjny powodowany jest głównie przez ruch na drodze krajowej nr 7 oraz drogach powiatowych. Nie przeprowadzono pomiarów jego zasięgu i poziomu.

Hałas przemysłowy na terenie gminy nie stanowi poważnego zagrożenia. Zakłady przemysłowe, emitujące hałas o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne (50 dB w dzień i 40 dB nocą) nie występują.

Odczuwalnym problemem jest zlokalizowanie części zakładów na terenach zabudowanych, w bliskim sąsiedztwie budynków mieszkalnych, co powoduje pewnego rodzaju uciążliwość.

Innym typem hałasu jest również hałas od linii elektroenergetycznych. Teren gminy Janowiec Kościelny przecina linia 110 kV Nidzica - Mława.

Pracująca napowietrzna linia elektroenergetyczna WN prądu przemiennego może być liniowym źródłem hałasu. Hałas generowany przez pracującą linię WN spowodowany jest mikrowyładowaniami elektrycznymi na powierzchni przewodów (na skutek ulotu). Zjawisko ulotu występuje wówczas, gdy natężenie pola elektrycznego na powierzchni przewodu jest wyższe od krytycznego (natężenia początkowego jonizacji). Dopóki natężenie pola elektrycznego na powierzchni przewodu jest niższe od krytycznego pojawiają się pojedyncze (losowe) mikrowyładowania, natomiast po przekroczeniu wartości krytycznej natężenia pola elektrycznego następuje zjawisko intensywnego ulotu, charakteryzującego się regularnymi wyładowaniami na powierzchni przewodu.

Z badań przeprowadzonych przez PIOŚ, w różnych warunkach pogodowych, wynika, że:

- brak jest niekorzystnego oddziaływania akustycznego linii elektroenergetycznych 110 kV,
- niewiele, ale jednak powyżej wartości dopuszczalnych, oddziałują na środowisko linie elektroenergetyczne 220 kV,
- w istotny sposób (z przekroczeniami dopuszczalnych wartości) wpływają na klimat akustyczny linie przesyłowe 400 kV.

Hałas stanowi również problem poza obszarami zabudowanymi, zwłaszcza na terenach atrakcyjnie turystycznych.

Inną kwestią jest ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Działania w tej dziedzinie polegają na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z art. 234 Prawa ochrony środowiska pozwolenia emitowanie pól elektromagnetycznych wymagają:

- linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym,
 - instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjna i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa 15W lub wyższa, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwości od 0,03 MHz do 300 000 MHz.
- Źródłami emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej,
 - urządzenia elektroenergetyczne.

W ostatnich latach coraz częściej budowane są stacje bazowe telefonii komórkowej oraz przekaźniki radiowe. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny w czasie ich pracy. Moc promieniowania izotropowo jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300 GHz.

Na terenie Gminy Janowiec Kościelny stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej znajdują się w miejscowości Napierki (2). Swoje anteny zainstalowali tam operatorzy tj. Polska telefonia Cyfrowa, Polkomtel. W przypadku stacji bazowych telefonii komórkowej pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla przebywania ludzi.

Ponadto źródłem pól elektromagnetycznych są linie i urządzenia elektroenergetyczne. W gminie Janowiec Kościelny znajduje się linia 110 kV, łącząca GPZ Mława - Nidzica. Na terenie gminy brak jest Głównych Punktów Zasilania (GPZ).

Wokół źródeł pól elektromagnetycznych (linii i stacji elektroenergetycznych oraz obiektów radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych) tworzy się, w razie potrzeby obszary ograniczonego użytkowania. Taki obszar jest ustanowiony wzdłuż linii 110 kV.

4.6 Przyroda

4.6.1 Świat roślinny

Zniszczenie pierwotnych siedlisk, wylesienie obszarów przez rozwój rolnictwa i pasterstwa, spowodowały olbrzymie zmiany naturalnych ekosystemów. Miejsce roślinności pierwotnej zajęła roślinność obejmująca szerokie spektrum zbiorowisk, od naturalnej roślinności leśnej i bagiennej do zbiorowisk upraw i siedlisk ludzkich. Rozwój gospodarki rolnej, intensyfikacja rolnictwa, intensyfikacja rolnictwa, intensyfikacja gospodarki leśnej, zredukowały różnorodność siedlisk i spowodowały ich zubożenie.

Główną formą, która kształtuje klimat, wpływa na skład atmosfery, ma udział w regulacji obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałaniu powodziom, osuwiskom, ochronie gleb przed erozją i stepowaniem, zachowaniu potencjału biologicznego wielu gatunków i ekosystemów, a także różnorodności krajobrazu i lepszych warunków produkcji rolnej są lasy.

Spełniają one również funkcje produkcyjne czy też gospodarcze, pozwalając na trwałe użytkowanie drewna i surowców niedrzewnych pozyskiwanych z lasu.

Szczegółowe zasady ochrony lasów określa ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Gospodarkę leśną prowadzi się w oparciu o następujące zasady:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- powiększania zasobów leśnych.

Struktura lasów w gminie Janowiec Kościelny przedstawia się następująco:

Tabela 4 Struktura lasów w gminie Janowiec Kościelny

Powierzchnia ogółem [ha]	Powierzchnia lasów [ha]	Wskaźnik lesistości [%]	Lasy państwowe [ha]	Lasy prywatne [ha]	Inne [ha]
13 625	2 566	18,83	1570	991	5

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Lasy zajmują 2 566 ha, w czym 61,19% to lasy państwowe, zaś prywatne - 38,62%.

Lasy obsługuje w gminie Nadleśnictwo Nidzica, przy czym w ramach porozumienia ze Starostą Nidzickim, prowadzi ono też nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa.

Generalnie stan lasów prywatnych jest gorszy od stanu lasów państwowych, co wynika z dużej różnicy przeciętnego wieku drzewostanów i zapasów, a ponadto z trudności finansowych, słabszych siedlisk, dużego rozdrobnienia powierzchni i stosowania innych sposobów i innych priorytetów zagospodarowania.

Problemem gospodarki leśnej jest nadmierne i niecelowe rolnicze użytkowanie gruntów marginalnych, o bardzo niskiej zdolności produkcyjnej.

Niekorzystne jest rozdrobnienie lasów, widoczne w lasach prywatnych.

Podstawowym instrumentem prowadzenia gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych są uproszczone plany urządzenia lasu. Są to jednak często materiały niepełne bądź nieaktualne, dla niektórych obrębów zaś brak ich zupełnie.

Gospodarkę leśną utrudniają też liczne rozbieżności i niezgodności między danymi, zapisanymi w ewidencji gruntów, a stanem faktycznym w terenie. Fakt dokonania udanego zalesienia gruntu prywatnego nie jest najczęściej na bieżąco odnotowywany w ewidencji gruntów, gdyż koszt przeprowadzenia takiej operacji jest znaczny.

4.6.2 Świat zwierzęcy

W ostatnich latach nastąpiło drastyczne pogorszenie się warunków siedliskowych wielu zagrożonych, chronionych i rzadkich gatunków.

Rzutuje to bezpośrednio na wskaźnik bioróżnorodności biologicznej i krajobrazowej - czynnika uznawanego za najważniejszy w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego państwa.

Przykładem szczególnie widocznym w gminie Janowiec Kościelny są zmiany w strukturze zwierzyny drobnej (zając, kuropatwa) i zwiększenie populacji lisa.

Swoistym problemem na terenie gminy, poprzez swoje oddziaływanie na działalność rolniczą, są - znajdujące wyjątkowo sprzyjające warunki, liczne rodziny bobrów.

4.7 Krajobraz

Istotnym elementem środowiska naturalnego jest krajobraz. Jest to dobro, które podlegać powinno powszechnej ochronie.

Krajobraz gminy Janowiec Kościelny jest bardzo różnicowany, o dużych walorach turystyczno-przyrodniczych. Głównych zagrożeń można upatrywać w niezwykle silnej ostatnimi laty antropopresji. Jest ona zwrócona szczególnie na najcenniejsze przyrodniczo tereny, będące często ekosystemami bardzo wrażliwymi.

Ważnym problemem, związanym z ochroną krajobrazu i przyrody jest konieczność zachowania i tworzenia korytarzy ekologicznych, łączących system obszarów cennych przyrodniczo.

4.8 Obszary oddziaływania na środowisko

4.8.1 Działalność gospodarcza

W gminie Janowiec Kościelny, według za rok 2003r., zarejestrowanych było około 80 podmiotów gospodarki narodowej.

Najprężniej działające podmioty gospodarcze przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 5 Największe podmioty gospodarcze w gminie Janowiec Kościelny

NAZWA FIRMY	MIEJSCOWOŚĆ	GŁÓWNE PRODUKTY
Piekarnictwo Spółka Rodzinna	Janowiec Kościelny	piekarnia
Raman - osoba fizyczna	Kuce	przeróbka drewna

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym.

Sektor prywatny stanowi 91,07% ogółu podmiotów, w tym 85,29% stanowią osoby fizyczne. Na terenie gminy, spółdzielnie stanowią 2,68% ogółu podmiotów gospodarki narodowej, nie występują tu przedsiębiorstwa państwowe.

Gmina Janowiec Kościelny, w porównaniu do sąsiednich gmin, ma najmniejszą ilość podmiotów gospodarki narodowej na swoim terenie. Większość z nich to podmioty prywatne, z których gros stanowią zakłady osób fizycznych.

Należy zwrócić uwagę, że ilość podmiotów gospodarki narodowej spada. Gmina Janowiec Kościelny jest gminą typowo rolniczą o znikomym potencjale przemysłowym, choć istniejące zakłady, zatrudniają największą część osób pracujących w gminie.

Niepokojącym jest, że podmioty funkcjonujące w gminie mają bardzo nietrwałe formy organizacyjno-prawne.

Spoglądając na strukturę pracujących w gminie Janowiec Kościelny na tle sąsiednich gmin i powiatu nidzickiego, przede wszystkim należy zwrócić uwagę na fakt, iż udział pracujących w ogólnej liczbie mieszkańców wynosił w 2002 roku jedynie 4.4%.

Najwięcej osób 36,1% pracuje w przemyśle, następnie w edukacji 30,3% oraz transporcie, łączności i gospodarce magazynowej 7,1%. Należy zwrócić uwagę, że nie ma pracujących w budownictwie a w handlu i naprawach pracuje bardzo mało osób.

Z pracy na własny rachunek w gminie Janowiec Kościelny utrzymuje się 62,5% osób utrzymujących się z pracy, z czego 96,5% z pracy w swoim gospodarstwie rolnym lub działce rolnej.

Z danych uzyskanych z GUS i PUP w 2004r., w gminie Janowiec Kościelny stopa bezrobocia wynosiła 23%. Największe bezrobocie dotyka ludzi z wykształceniem podstawowym (23,0%) i niższym (26,5%). Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na koniec tego okresu, wynosiła 302.

Istotnym problemem gminy Janowiec Kościelny jest zjawisko strukturalnego bezrobocia pozostawionego po spuściznie PGR.

4.8.2 Społeczeństwo

Niezwykle istotnym czynnikiem oddziałującym na środowisko, determinującym rozwój społeczno-gospodarczy jest sytuacja demograficzna gminy.

Tabela 6 Podstawowe dane demograficzne w gminie Janowiec Kościelny (stan na 2002r.)

Gmina	Ludność			Kobiety na 100 mężczyzn
	Ogółem	W tym kobiety %	Liczba	
Gm. Janowiec Kościelny	3676	48,4	1767	26

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowiec Kościelny

Według danych ze spisu powszechnego Gminy Janowiec Kościelny w 2004 roku, liczba mieszkańców gminy wynosiła 3676 osób. W ogólnej populacji 48,4% to kobiety. Na 100 mężczyzn przypada około 94 kobiet. Na terenie gminy Janowiec Kościelny gęstość zaludnienia wynosiła 26 osób na 1 km².

Tabela 7 Liczba mieszkańców w sołectwach gminy Janowiec Kościelny na 31 sierpnia 2004 r.

LP.	Sołectwa	Ludność
		Razem
1.	Bielawy	158
2.	Bukowiec Wielki	49
3.	Cygany	71
4.	Gołębnie	42
5.	Gwoździe	61
6.	Iwany	67
7.	Jabłonowo	173
8.	Janowiec Kościelny	334
9.	Jastrząbki	64
10.	Kołaki	67
11.	Krusze	93
12.	Kuce	238
13.	Leśniki	57
14.	Napierki	189
15.	Nowa Wieś Dmochy	156
16.	Nowa Wieś Wielka	213
17.	Pawelki	124
18.	Piotrkowo	86
19.	Pokrzywnica Wielka	157
20.	Połcie Młode	68
21.	Połcie Stare	56
22.	Powierż	92
23.	Sarfonka	368
24.	Smolany	90
25.	Szczepkowo Borowe	176
26.	Szczepkowo Zalesie	71
27.	Trząski	44
28.	Waśniewo	93
29.	Zabłocie Kanigowskie	69
30.	Zaborowo	150
Łącznie		3676

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Saldo migracji w gminie, według danych spisu powszechnego, jest ujemne.

4.8.3 Turystyka i rekreacja

W gminie Janowiec Kościelny znajdują się liczne atrakcje turystyczne zarówno naturalne, jak i historyczne. Niestety turystyka i niezbędna w tym zakresie infrastruktura nie jest w gminie rozwinięta.

W przypadku gminy Janowiec Kościelny wyraźną specyfikę stanowi tożsamość kulturowa zamieszkującej ten przygraniczny (do 1945r.) obszar, drobnoszlacheckiej zbiorowości terytorialnej, określanej mianem Poboża.

Obszar gminy położony jest na terenie najdalej na północ wysuniętej części Mazowsza północnego,

należącej historycznie do Ziemi Zawkrzeńskiej (teren znajdujący się na lewym brzegu górnego biegu rzeki Orzyc) Ziemia ta, określana jako Zawkrze, była początkowo dystryktem, a po zwrocie w 1396 r. przez Krzyżaków księciu płockiemu (Zawkrze było w zastawie przez 12 lat), określany była już w dokumentach jako Ziemia Zawkrzeńska.

Najwyższe walory turystyczne mają obszary północne i wschodnie gminy. Wartości poznawcze posiada dolina Orzyca jako ostoja ptaków o randze krajowej.

Poniżej przedstawiono niektóre obiekty i zespoły architektoniczne, wpisane do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, stanowiące niewątpliwie atrakcje historyczne:

- Janowiec Kościelny - kościół neogotycki,
- Napierki - zabytkowy kościół,
- kurhany - kilkadziesiąt miejsc na terenie gminy,
- stare cmentarzyska - kilka miejsc na terenie gminy.

Licznie na terenie gminy występują również stanowiska archeologiczne, które zostały udokumentowane i wpisane do rejestru.

4.8.4 Transport i infrastruktura

4.8.4.1 Transport

Obsługa komunikacyjna gminy, opiera się wyłącznie na systemie drogowym. Najważniejszą trasą komunikacyjną obszaru, dającą możliwość realizacji przejazdów dalekiego zasięgu, zarówno pasażerskich jak i towarowych, jest droga krajowa nr 7, poprzez którą gmina ma połączenie w kierunku północnym z miastem Olsztynem, Gdańskiem, na południe ze stolicą państwa. Znaczenie komunikacyjne trasy nr 7 dla gminy Janowiec Kościelny, umniejsza nieco jej skrajne położenie na zachodnim obrzeżu obszaru.

Układ nadrzędny dróg dla obszaru gminy stanowi wspomniana droga krajowa nr 7 Warszawa-Gdańsk. Długość jej odcinka przebiegającego przez gminę wynosi 9,5 km.

Układ podstawowy opiera się na drogach powiatowych, do których należą:

Tabela 8 Drogi powiatowe w gminie Janowiec Kościelny

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość odcinka w km	Rodzaj nawierzchni w długość jej odcinka w km				
				Min.-asf. do 5 cm	Bruk	Betonowa płyty bet.	Kostka	Grunt ulepsz.
1.	2676	Napierki - Sarnowo	2,813	2,813				
2.	26748	Napierki-Białuty	1,497	1,479				
3.	26749	Powierz-Krokowo	0,626	0,626				
4.	26751	Powierz-Safronka	3,036					3,036
5.	26752	Kanigowo-Janowiec K	6,608	6,608				
6.	26753	Gniadki-Zabłocie Pokrzywnica	9,047	9,47				
7.	26755	Robaczewo-Janowiec K.	7,374	7,374				
8.	26756	Płocie Stare_Smolany-Zardwy	4,636	1,535				3,101
9.	26757	Płocie Stare-Szczepkowo-Pawełki	6,688	1,179	0,168	0,135		4,121
10.	26758	Janowiec K-Zdzięty-Górowo-Trzaski	4,770					3,468
11.	26759	Janowiec K- Jabłonowo-Nowa Wieś	13,246	5,246				5,551
12.	26760	Janowo-Nowa Wieś-granica woj.	12,269	12,269				
13.	26761	Nowa Wieś-granica woj. (Grzebsk)	1,020	1,020				
14.	26762	Zaborow-Pawełki-Bukowiec	4,485	0,841	0,086			3,558
15.	26763	Janowo-Zaborowo-Nowa Wieś	4,980	4,980				
16.	26792	Waśniewo-Krusze	2,320	2,320				
17.	26793	Bukowiec-Piotrkowo-Jabłonowo	4,030					4,030
Razem			89,445	57,76	0,254	0,135	0	26,865

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Janowiec Kościelny, Ciechanów 200-2001

Układ dróg krajowych i powiatowych, uzupełnia sieć dróg gminnych wykształcona prawidłowo, umożliwiająca obsługę zarówno jednostek osadniczych, jak również obszarów rolniczych w aspekcie ilości połączeń. Zastrzeżenia budzi natomiast jakość dróg. Wszystkie drogi na terenie gminy nie są przygotowane do przejścia znacznie zwiększonego natężenia ruchu, zwłaszcza samochodów ciężarowych. Z uwagi na drastyczne zmniejszenie zakresu robót drogowych, stan techniczny dróg ulega ciąglemu pogorszeniu.

Łączna długość wszystkich dróg twardych na terenie gm. Janowiec Kościelny wynosi 67,58 km, co daje wskaźnik gęstości dróg twardych wynoszący 49,6 km/100 km². Wskaźnik ten określa, że jest to gmina o średnim gęstości sieci dróg twardych (pomijając ich stan techniczny).

Przez teren gminy nie przebiegają również ścieżki rowerowe, które powiązane są z krajowym i regionalnym układem ścieżek rowerowych.

4.8.4.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina posiada szereg ujęć wód podziemnych, których opis przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 9 Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Janowiec Kościelny

Lokalizacja ujęcia	Użytkownik	Nr studni	Wydajność studni [m ³ /h]	Głębokość [m]
1	2	3	4	5
ujęcia zbiorowe				
Szczepkowo - Iwany		1A	72,0	65,0
		2		56,0
Janowiec - Kuce		1	105,0	73,0
		2		48,4
		3		102,0
Napierki		1	56,0	65,0
		2		64,3
Powierz		1	15,0	38,0
		2		42,0
Bielawy	Urząd Gminy	1	32,0	163,1
		2	31,0	172,0
Jabłonowo		1	39,0	45,5
		2		55,0
Krusze		1	2,5	33,6
Zaborowo		1	2,0	46,5
Gwoździe		1	2,6	45,2
Pawełki		1	5,5	36,8
Waśniewo		1	3,5	35,5
Gniadki		1	10,6	89,0
Wiłunie		1	29,0	49,0
Pokrzywnica		1	12,0	51,7
ujęcia zakładowe				
Safronka	Spółdzielnia Mieszkaniowa	1	65,0	bd
		2		70,0
		2		22,5

Źródło: Powiatowy Program Ochrony Środowiska

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się poprzez sieć wodociągów wiejskich i zakładowych, ze studni na tzw. „wylewkę”. Są to:

- wodociąg wiejski w Janowcu Kościelnym obejmujący wsie: Janowiec Kościelny, Kuce, Potcie Stare, Nowa Wieś Dmochy, Górowo Trząski, Pokrzywnica, Kołaki i Leśniki; jest on wykonany w całości, choć nie wyklucza się możliwości zblokowania go w przyszłości z będącym w rozbudowie wodociągiem Jabłonowo; długość sieci wynosi 27,5 km, przy 315 przyłączach;
- wodociąg wiejski w Iwanach obejmujący wsie: Iwany, Krajewo Kawęczyno, Skrody, Szczepkowo Zalesie, Pawełki, Sołdany, Bukowiec Wielki, Szczepkowo Borowe; długość sieci wynosi 12,9 km, przy 68 przyłączach;
- wodociąg wiejski w Powierzu obejmujący wsie: Powierz i miejscowość Górowo w gminie Kozłowo;

długość sieci na terenie gminy Janowiec Kościelny wynosi 2,6 km, przy 29 przyłączach;

- wodociąg wiejski w Napierkach obejmujący wieś: Napierki; długość sieci wynosi 2,7 km, przy 43 przyłączach;
- wodociąg wiejski w Bielawach obejmujący wsie: Bielawy, Nową Wieś, Gwoździe; długość sieci wynosi 10,2 km, przy 102 przyłączach;
- wodociąg wiejski w Jabłonowie obejmujący wsie: Jabłonowo Dyby, Jabłonowo Maćkowięta, Piotrkowo, Cygany i Gołębie i Jabłonowo Adamy; długość sieci wynosi 15,7 km przy 80 przyłączach;
- wodociąg Spółdzielni Mieszkaniowej w Safronce obejmujący wsie: Safronka, Gniadki i Wiłunie; długość sieci wynosi 5,55 km; właścicielem jest Spółdzielnia Mieszkaniowa w Safronce.

Ogółem długość czynnej sieci wodociągowej wg. stanu na I pół. 2004 roku wynosi 96,9 km.

Woda przeznaczana jest do zaspokojenia potrzeb bytowo-gospodarczych ludności, usług dla ludności i rolnictwa oraz w niewielkim stopniu dla rekreacji.

Pozostałe małe miejscowości gminy posiadają indywidualne studnie kopane własne.

W gminie Janowiec Kościelny 68% mieszkań jest zaopatrywanych w wodę z wodociągów.

Pod względem jakości wody jest dobra i przydatna do spożycia. Na podstawie oceny Państwowej Inspekcji Sanitarnej na szczególną uwagę zasługuje zwiększony poziom żelaza.

Gmina posiada 1 zbiorową mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Kuce, oddaną do eksploatacji w 2001 r. Przepustowość oczyszczalni wynosi 75 m³/dobę, zaś docelowo 150 m³/dobę. Obecnie zrzut ścieków, pochodzący z miejscowości Janowiec i Kuce wynosi ok. 35 m³/dobę (dowożone 10% z tych 35).

W roku 2001 WIOŚ w Olsztynie skontrolowała oczyszczalnię. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych w pozwoleniach wodnoprawnych norm zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w zakresie związków biogenych (azotu ogólnego i fosforu ogólnego). Odbiornikiem ścieków jest rzeka Bobrowianka, stanowiąca dopływ Orzyca.

Eksploatatorem oczyszczalni jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Janowcu Kościelnym.

Ścieki do oczyszczalni doprowadzane są przez sieć kanalizacyjną, której budowa rozłożona była na 3 etapy. Aktualnie łącznie długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej wynosi 9,4 km, z czego:

- a) kanalizacji grawitacyjnej - 8,56 km,
- b) Kanalizacji tłocznej - 0,84 km.

Na terenie gminy do kanalizacji sanitarnej jest podłączonych 17% mieszkań, zaś łączna długość kanalizacji sanitarnej wynosi 11 km.

Głównym systemem gromadzenia ścieków są zbiorniki bezodpływowe, które są najczęściej w bardzo złym stanie technicznym.

Procentowy poziom wyposażenia mieszkań w wodociąg i kanalizację, w poszczególnych sołectwach gminy Janowiec Kościelny, przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 10 Poziom zaopatrzenia gospodarstw domowych w wodociąg i kanalizację sanitarną w sołectwach gminy Janowiec Kościelny (% gospodarstw)

LP.	SOŁECTWA	% GOSPODARSTW	
		Wodociąg	Kanalizacja
1.	Szczepkowo Borowe	100	
2.	Bielawy	100	
3.	Bukowiec Wielki	100	
4.	Gwoździe	100	
5.	Iwany	100	
6.	Gołębie	100	
7.	Cygany	100	
8.	Janowiec Kościelny	100	100
9.	Kuce	100	100
10.	Jastrząbki	100	
11.	Jabłonowo	100	
12.	Kołaki	100	
13.	Leśniki	100	
14.	Krusze		
15.	Nowa Wieś Wielka	100	
16.	Napierki	100	
17.	Nowa Wieś Dmochy	100	
18.	Piotrkowo	100	
19.	Pawełki	100	
20.	Pokrzywnica Wielka	100	
21.	Połcie Stare	100	
22.	Połcie Młode		
23.	Powierz	100	
24.	Safronka	100	
25.	Szczepkowo Zalesie	98	
26.	Trząski	100	
27.	Smolany		
28.	Waśńiewo		
29.	Zabłocie Kanigowskie		
30.	Zaborowo		

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym rok 2004

Gmina Janowiec Kościelny posiada jeden z najmniejszych udziałów posesji skanalizowanych w Powiecie.

W planach gminy na lata 2004-20011 jest budowa kolejnych lokalnych oczyszczalni ścieków w miejscowościach:

- Napierki - mechaniczno-biologiczna o przepustowości docelowej 75 m³/d, obsługującej docelowo 200 osób z miejscowości Napierki i Grabowo Leśne,
- Safronka - mechaniczno-biologiczna o przepustowości docelowej 100 m³/d, obsługującej docelowo blisko 600 osób (588) z miejscowości Safronka, Zabłocie Kaniowskie, Powierz, Wikunie, Leśniki, Gniadki,
- Nowa Wieś Wielka - mechaniczno-biologiczna o przepustowości docelowej 250 m³/d, obsługującej docelowo blisko 1100 osób z miejscowości Bielawy, Nowa Wieś Wielka, Krusze, Kownatki, Piotrkowo, Pawełki, Bukowiec Wielki, Szczepkowo Zalesie, Waśńiewo, Gwoździe, Zaborowo,
- Szczepkowo Borowe - mechaniczno-biologiczna o przepustowości docelowej 100 m³/d, obsługującej docelowo 350 osób z miejscowości Szczepkowo Borowe, Smolany, Iwany.

Ilość oczyszczalni może i powinna ulec zmniejszeniu w związku ze szczegółowymi analizami techniczno-ekonomicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem późniejszych kosztów eksploatacji.

4.8.4.3 Gospodarka odpadowa

Obecny sposób unieszkodliwiania odpadów w gminie Janowiec Kościelny opiera się na nieselektywnym ich składowaniu na składowisku w Majkach.

Szacuje się, iż w ciągu roku trafia na nie około 360 ton odpadów.

Odpady komunalne i zbliżone do nich, wytwarzane w sektorze gospodarczym, trafiają również na składowisko w miejscowości Majki.

Funkcjonujące składowisko, uruchomione w 1994r., wymaga wielu nakładów, by dotować je do obowiązujących przepisów.

Ze strumienia odpadów komunalnych nie wyodrębnia się odpadów niebezpiecznych.

Pomatu można zaobserwować działania, podejmowane przez sektor gospodarczy oraz osoby fizyczne, które są ukierunkowane na ograniczenie powstających ilości odpadów. Często brakuje jednak wiedzy, jak w sposób właściwy je zrealizować. Część odpadów z sektora gospodarczego, jest odzyskiwana i albo wykorzystywana we własnym zakresie, albo przekazywana do wyspecjalizowanych firm na podstawie indywidualnych umów.

Na terenie gminy brakuje systemu kontroli i monitoringu ilości powstających odpadów i sposobu ich zagospodarowania.

Nadal powszechnym jest spalanie odpadów w domowych piecach czy też zakopywanie.

Realizacja zadań, ze względu na ograniczone środki własne, przede wszystkim związana jest z możliwościami pozyskania zewnętrznych, tanich środków, przeznaczonych na działania, służące ochronie środowiska oraz infrastrukturze komunalnej.

Istotnym problemem jest brak właściwej konsekwencji w egzekwowaniu ustalonych zasad korzystania ze środowiska i długotrwałe procedury odtworzenia naruszonego środowiska.

Proponowany model gospodarki odpadami oparty jest na zintegrowanym zastosowaniu efektywnych i proekologicznych metod recyklingu i unieszkodliwiania odpadów.

Objemuje on stworzenie na bazie istniejącego składowiska gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie modernizacją składowiska, prowadzącą w perspektywie do jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji.

Przyjęta strategia obejmuje również właściwe wyposażenie planowanego systemu minimalizowania powstawania odpadów i ich selektywnej zbiórki.

Zasadniczą częścią Planu jest odpowiednio przygotowana i wdrażana edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami.

Zasadniczymi celami przyjętego modelu gospodarki jest:

- ustanowienie efektywnej struktury instytucjonalnej dla sektora gospodarki odpadami,
- ograniczenie niepożądanych kosztów, związanych z funkcjonującym systemem gospodarki i wprowadzenie jako powszechnie obowiązującej zasady „zanieczyszczający płaci”,
- zapewnienie powszechnej akceptacji przyjętego systemu gospodarki odpadami,
- skuteczna egzekucja przepisów w tym względzie,
- zachowanie zgodności podejmowanych działań z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i strategiami.

Główne działania przyjętego modelu gospodarki na terenie gminy, można przedstawić w formie poniższego zestawienia:

- podnoszenie poziomu świadomości społecznej,
- wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów,

- objęcie wywozem odpadów wszystkich mieszkańców gminy,
- organizacja zbiórki odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych,
- osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu podanych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami,
- stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie infrastrukturą,
- likwidacja „dzikich wysypisk” oraz zapobieganie powstawaniu nowych nielegalnych miejsc składowania odpadów.

Szczegółowy harmonogram realizacji Planu został ujęty w trzech płaszczyznach działań:

- I. Edukacja ekologiczna.
- II. Zapobieganie powstawaniu odpadów.
- III. Program selektywnej zbiórki odpadów.

Plan wskazuje również sposób kontroli oraz wskaźniki oceny jego realizacji.

Zostały wskazane również konieczne nakłady na realizację zadań oraz potencjalne źródła finansowania.

Podczas prac nad Planem, przeprowadzona analiza istniejącego stanu gospodarki odpadami i zagrożeń środowiska oraz ocena społeczna najważniejszych potrzeb w tym zakresie, pozwoliły ustalić najważniejsze wnioski z opracowania Planu:

- 1) Gmina posiada zorganizowany system gospodarki odpadami, jest on jednak nie pełny i wymaga dostosowania do wymogów i standardów środowiskowych w tym zakresie;
- 2) szczególne istotne jest prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy, dążąc do świadomego ograniczania ilości powstających odpadów oraz wdrożenia selektywnej gospodarki odpadami;
- 3) konieczne jest dostosowanie istniejącego składowiska odpadów do wymogów prawa w celu jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji;
- 4) niezbędne jest stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie infrastrukturą;
- 5) skuteczne egzekwowanie przepisów porządkowych oraz z zakresu gospodarki odpadowej, poprzez działania administracyjne, karne i finansowe, jest niezbędne w celu ograniczenia samowoli w zakresie zagospodarowywania odpadów;
- 6) najbardziej widocznymi nieprawidłowościami w zagospodarowaniu odpadów komunalnych jest istnienie tzw. dzikich wysypisk oraz powszechne zaśmiecenie terenu, zwłaszcza w okolicach dróg, obrzeży lasów, ośrodków wypoczynkowych;
- 7) problem stanowi również nieodpowiednie zagospodarowywanie odpadów, tj. ich zakopywanie lub spalanie, stanowiące oprócz zagrożenia dla środowiska, również zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

Gmina Janowiec Kościelny przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami z innymi Gminami Regionu. Działania takie muszą być

jednak zgodne z przyjętą strategią działań w oparciu o obowiązujące przepisy oraz uzasadnione w sposób techniczny i ekonomiczny.

4.8.4.4 Zaopatrzenie gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Na obszarze gminy nie ma lokali podłączonych do zbiorowego centralnego ogrzewania, wszystkie gospodarstwa zapewniają sobie ogrzewanie w sposób indywidualny. Część mieszkańców wykorzystuje piece kaflowe jako źródło ciepła.

Ogrzewanie budynków mieszkalnych odbywa się z indywidualnych kotłowni. Przy czym spalane są z reguły paliwa stałe (węgiel, koks) o znacznych zawartościach substancji powodujących emisje zanieczyszczeń do powietrza.

Największą kotłownią komunalną o mocy zainstalowanej 240 kW jest kotłownia Zespołu Szkół w Janowcu Kościelnym (Dom Strażaka). Jest ona opalana węglem.

Istniejące źródła zaspokajają potrzeby odbiorców, jednak stan techniczny większości urządzeń nie spełnia żadnych norm technicznych i ekologicznych.

Tabela 11 Zaopatrzenie mieszkań w gminie Janowiec Kościelny w gaz i centralne ogrzewanie

Wyszczególnienie	Gaz				Centralne ogrzewanie			
	Gaz z sieci		Z butli		Zbiorowe		Indywidualne	
	w tys.	%	w tys.	%	w tys.	%	w tys.	%
gm. Janowiec Kościelny			1,116	100			1,116	100

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Teren gminy Janowiec Kościelny przecina linia 110 kV, łącząca GPZ Mława - Nidzica. Układ zasilania w gminie zabezpiecza sieć rozdzielcza SN 15kV od głównej stacji transformatorowej 110/15 kV w Nidzicy.

Zasilanie odbiorców w energię elektryczną na terenie gminy odbywa się dwiema liniami przesyłowymi 15 kV. Są to: linia 15 kV Nidzica-Kadyki oraz Nidzica-Janowo-Muszaki. Na terenie gminy występują stacje transformatorowe głównie słupowe, z aparaturą elektryczną zainstalowana na konstrukcjach wspornikowych. Zasilanie odbywa się promieniowo.

Moc znamionowa transformatorów dostosowana jest do obecnych maksymalnych obciążeń, występujących w sieciach niskiego napięcia. Zakres znamionowych mocy transformatorów w istniejących stacjach jest od 25 kVA do 250 kVA. Ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV energia rozprowadzana jest do odbiorców za pośrednictwem linii napowietrznych niskiego napięcia 3x220/380 V.

Cała sieć elektryczna gminy, jak i cały system energetyczny, poddawany jest systematycznej modernizacji. Istniejąca sieć linii SN 15kV nie wymaga rozbudowy, jedynie rozwój nowych funkcji może stworzyć konieczność budowy odgałęzień sieci rozdzielczej i budowy nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

Zachodnim skrajem gminy przebiegają dwie nitki gazociągu wysokociśnieniowego \varnothing 200 i \varnothing 400 relacji Płońsk-Olsztyn. Sieci te włączone są w krajowy system sieci gazowych od węzła Rembelszczyzna k/Warszawy, współpracującego z układem dosyłowym gazu importowanego z Europy Wschodniej.

Na terenie gminy brak jest sieci gazowej średniego ciśnienia. Istnieje możliwość zaopatrzenia gminy w gaz ziemny po wykonaniu odejścia od istniejącego gazociągu wysokociśnieniowego do stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia. Tym samym zostaną stworzone

warunki techniczne do podłączenia sieci gazowej gminy Janowiec Kościelny do rurociągu \varnothing 400 we wsi Powierz.

Na obszarze gminy Janowiec Kościelny brak jest rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu butlowego.

Na terenie gminy Janowiec Kościelny wykorzystywane są również Odnawialne Źródła Energii. Powszechnie wykorzystuje się biomasę, zwłaszcza drewno i jego pochodne. Na terenie gminy można zauważyć pierwsze objawy braku tego paliwa - zakłady przemysłu drzewnego zagospodarowują odpady we własnym zakresie, zaś Lasy Państwowe sprzedają wszystko to co mogą i nie są w stanie przeznaczyć większych ilości w związku z prawidłową prowadzoną gospodarką leśną.

Innym ważnym problemem jest sam proces spalania. Niestety pozyskana biomasa nie jest spalana w nieprzystosowanych do tego urządzeniach, co powoduje większe jej zużycie, a co za tym idzie też zwiększoną emisję zanieczyszczeń i większe koszty eksploatacji.

Brakuje niestety danych, ile produkowanej w rolnictwie słomy, mogłoby być, po zaspokojeniu wszystkich potrzeb związanych z rolnictwem, wykorzystane do celów energetycznych. Jest to źródło powszechne i tanie, tym samym jego rola będzie coraz większa.

4.8.5 Rolnictwo

Gmina Janowiec Kościelny jest gminą, w której rolnictwo dominuje. Jest to przede wszystkim działalność wykonywana przez osoby fizyczne. Gospodarstwa indywidualne są największymi podmiotami, prowadzącymi działalność rolniczą.

W strukturze wielkości gospodarstw rolnych w gminie Janowiec Kościelny 42,7% ogólnej ilości gospodarstw, stanowią gospodarstwa małe do 15 ha. Biorąc pod uwagę jednak wielkość zajmowanego obszaru, największą część zajmują gospodarstwa duże i bardzo duże (powyżej 30 ha i powyżej 50 ha), których udział w powierzchni ogólnej wszystkich gospodarstw w gminie wynosi 45,1%.

Zarówno pod względem ilości gospodarstw rolnych, jak i powierzchni przeznaczonej pod zasiewy, najwięcej gospodarstw zajmuje się produkcją roślinną, w tym zób podstawowych i mieszanek zbożowych.

Najpoważniejszymi problemami oddziaływania rolnictwa na środowisko jest jego chemizacja i mechanizacja. Środki te, podnoszą wydajność, wpływają jednak negatywnie na glebę, środowisko przyrodnicze a także na zdrowie człowieka.

Wysokie dawki nawozów (stosowane również na łąki i pastwiska) powodują m.in. powstawanie szkodliwych związków, zakwaszenie gleby i ograniczenie rozwoju mikroorganizmów.

Negatywne oddziaływanie wywierają również stosowane w rolnictwie pestycydy. Ich nadużywanie stanowi poważne zagrożenie dla biocenozy glebowych. Oprócz zmian fizyko-chemicznych, mogą one również prowadzić do zmian genetycznych organizmów żywych, a tym samym powodować całkowitą lub częściową utratę ich naturalnych właściwości (np. ograniczenie zdolności wiązania azotu atmosferycznego przez niektóre bakterie).

Środki chemiczne stosowane w rolnictwie są głównym źródłem zanieczyszczeń obszarowych, czego szkodliwym i często widocznym efektem jest eutrofizacja i skażenie wód powierzchniowych. Spowodowane to jest przede wszystkim wymywaniem z gleb uprawnych do wód powierzchniowych, gruntowych łatwo rozpuszczalnych związków azotu i fosforu. Są one również wprowadzane przez źle zagospodarowane odpady pochodzenia rolniczego - zarówno stałe, jak i płynne.

Istotnym oddziaływaniem jest również bezmyślne wypalanie traw a często również słomy. Jest to zjawisko, w wyniku którego nie tylko giną zwierzęta i rośliny, ale również zmienia się niekorzystnie struktura gleby, tracąc swe naturalne właściwości.

Kolejne oddziaływania, które w istotny sposób wpływają na stan środowiska, to:

- niewłaściwe zabiegi melioracyjne,
- likwidacja zadrzewień śródpolnych.

4.9 Ograniczenia i szanse rozwoju gminy, wynikające ze stanu środowiska

Dokonana analiza SWOT opiera się na ocenie eksperckiej oraz ocenie społecznej środowiska naturalnego gminy Janowiec Kościelny.

Mocne strony (szanse):

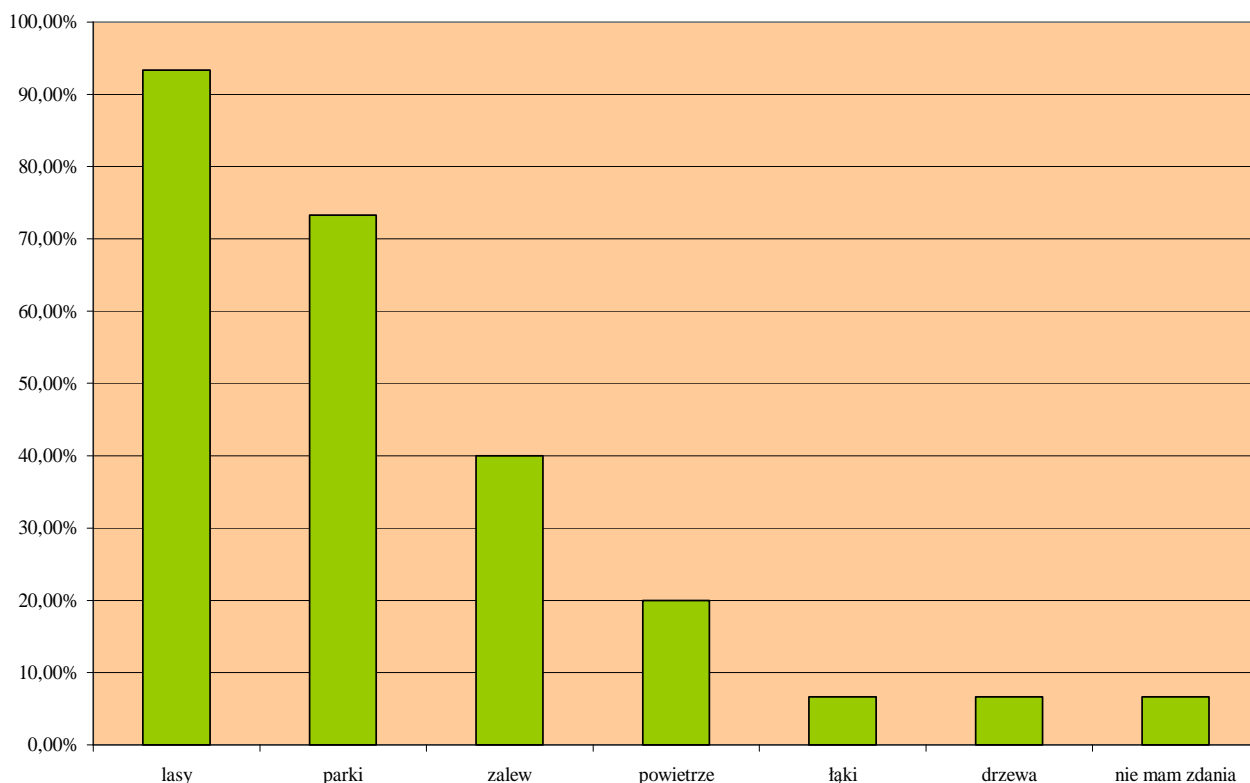
- dobrze zachowane warunki przyrodnicze, duża różnorodność siedlisk przyrodniczych,
- stosunkowo nieznaczne zanieczyszczenie środowiska,
- obecność stanowisk unikalnych gatunków chronionych zwierząt oraz roślin,
- pojawianie się nowych stanowisk zwierząt chronionych, np. bobra,
- duży udział obszarów chronionych przyrodniczo,
- urozmaicona rzeźba terenu, duże walory krajobrazowe,
- położenie na obszarze Zielonych Płuc Polski,
- brak uciążliwego dla środowiska przemysłu,
- możliwości rozwoju ekoturystyki i turystyki kwalifikowanej,
- ciekawy krajobraz kulturowy,
- potencjalne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego i uprawy roślin energetycznych.

Stabe strony (zagrożenia):

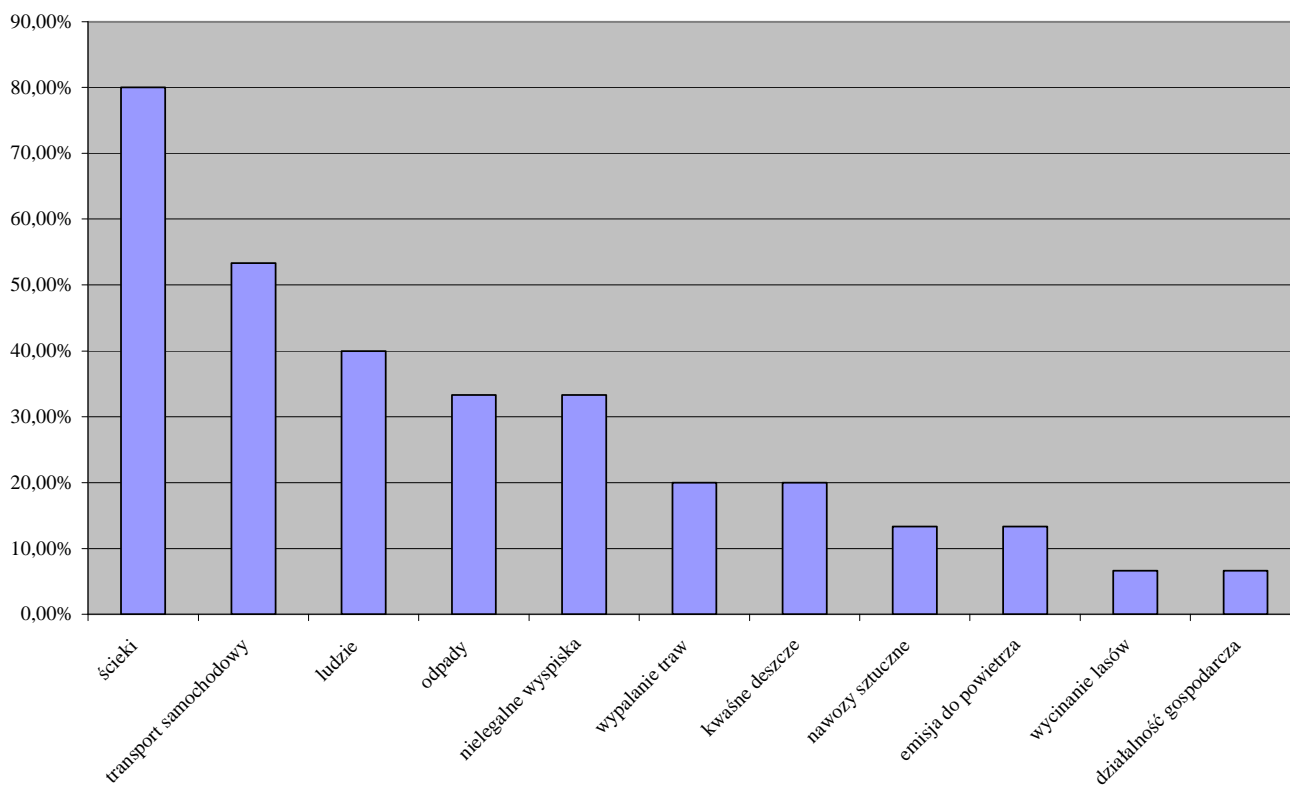
- brak właściwego systemu gospodarki odpadami,
- brak prawidłowej gospodarki ściekowej,
- niewystarczający poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- niedostateczny stopień egzekwowania przepisów prawnych w zakresie ochrony środowiska przez urzędy, organy ścigania, wymiar sprawiedliwości,
- niedostateczny nadzór budowlany oraz służb ochrony środowiska i przyrody,
- niesatysfakcjonujący stan wód powierzchniowych,
- zaśmiecone środowisko, spotykane dzikie wysypiska śmieci,
- chaotyczny rozwój indywidualnej zabudowy letniskowej, ograniczający możliwości powszechnego korzystania ze środowiska w przyszłości,
- brak dostatecznej inwentaryzacji zasobów przyrodniczych i ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo,
- brak tradycji racjonalnego wykorzystywania surowców i energii,
- zbyt mała współpraca organów ochrony środowiska i jednostek zainteresowanych środowiskiem oraz organizacji pozarządowych,
- spadek poziomu wód gruntowych i lustra wody większości zbiorników wodnych, szczególnie małych,
- nadmierna liczebność niektórych gatunków zwierząt.

Ocenę, dokonaną przez ankietowanych walorów gminy i istniejących zagrożeń, przedstawiają poniższe diagramy.

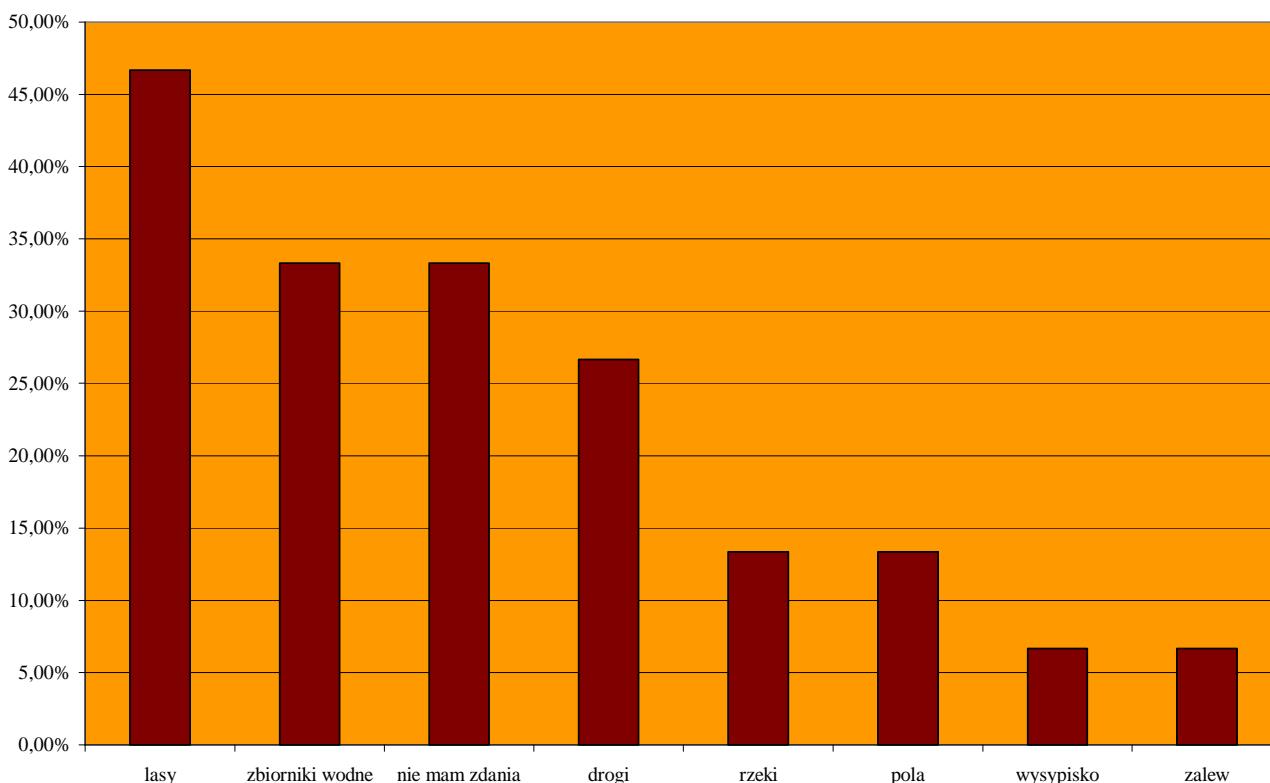
Ocena najcenniejszych walorów środowiska naturalnego gminy Janowiec Kościelny

Ocena zagrożeń środowiska naturalnego gminy Janowiec Kościelny

Tereny zdegradowane w gminie Janowiec Kościelny

5. CELE I ZADANIA PROGRAMU

5.1 Dotychczasowa realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska

Od lat na terenie gminy Janowiec Kościelny prowadzone są różnorodne działania na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

W tym sektorze przede wszystkim widoczne są działania, realizowane przez samorząd. Dotyczy to zarówno działań miękkich, jak ujmowanie spraw środowiskowych w przyjmowanych i zatwierdzanych dokumentach planistycznych i strategicznych, jak również sfery inwestycyjnej.

Realizacja zadań, ze względu na ograniczone środki własne, przede wszystkim związana jest z możliwościami pozyskania zewnętrznych, tanich środków, przeznaczonych na działania, służące ochronie środowiska oraz infrastrukturze komunalnej. Wydłuża to w

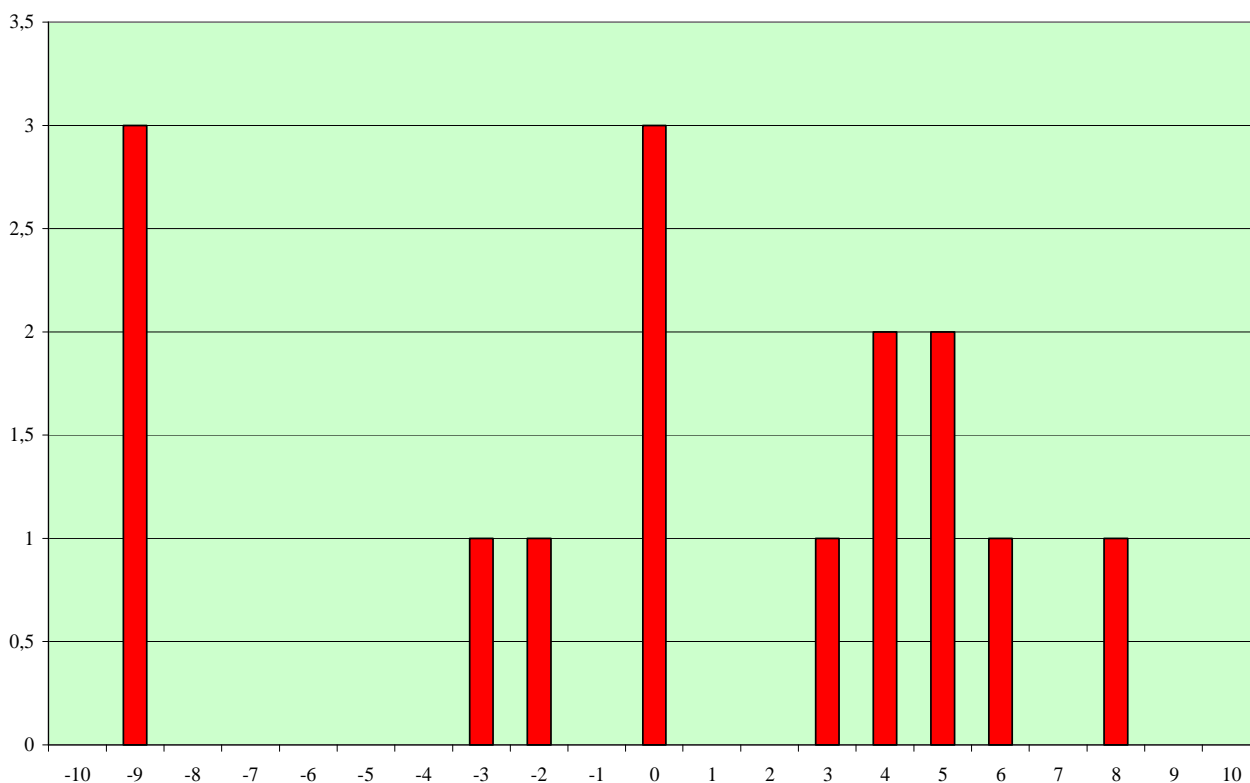
czasie osiągnięcie zakładanych efektów, a często może być przyczyną ponoszenia dodatkowych kosztów, związanych z dostosowaniem do nowszych rozwiązań technicznych czy też obowiązujących przepisów.

Również działania podejmowane przez sektor gospodarczy oraz osoby fizyczne, są co raz częściej ukierunkowane na poprawę stanu środowiska. Często brakuje jednak wiedzy, jak w sposób właściwy je zrealizować.

Istotnym problemem jest brak właściwej konsekwencji w egzekwowaniu ustalonych zasad korzystania ze środowiska i długotrwałe procedury odtworzenia naruszonego środowiska.

Tym samym, ocena społeczna dokonanych działań, jest raczej pozytywna, choć nie brakuje głosów zachowawczych. Sposób oceny przedstawia poniższy diagram:

Ocena dotychczasowej działalności z zakresu ochrony środowiska w gminie Janowiec Kościelny

5.2 Formułowanie strategii i planu działań

5.2.1 Określenie celów ochrony środowiska

W ramach analizy, przyjęto następujący podział, stosując podane kryteria:

1) znaczenie i pilność realizacji:

- strategiczny,
- główne (kierunki działań),
- szczegółowe (konkretne działania w ramach określonego kierunku);

2) czas pełnej realizacji (od rozpoczęcia zadania do osiągnięcia celu wg przyjętego miernika):

- krótkookresowe (do 1 roku),
- średniookresowe (od 1 do 4 lat),
- długookresowe (powyżej 4 lat).

Przyjęto następujące obszary działania:

- zadania gminy, gdzie jednostka samorządu posiada uprawnienia ustawowe oraz realizuje bezpośrednio zadania własne
- działania jednostek zależnych od samorządu, w stosunku do których gmina posiada uprawnienia właścicielskie lub nadzorcze i może nakładać na te jednostki określone zobowiązania
- działania i zachowania mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych, gdzie gmina może oddziaływać w ograniczonym zakresie

Cele strategiczne gminy Janowiec Kościelny w zakresie ochrony środowiska:

„Czyste i naturalne środowisko szansą na rozwój gminy i jej mieszkańców”

Cele główne i szczegółowe:

I. Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych.

1. Skuteczna ochrona środowiska naturalnego

- stosowanie instrumentów prawno-ekonomicznych (opłaty, kary, skuteczniejsze kontrole) oraz ich egzekwowanie,
- zagospodarowanie przestrzenne z bezwzględnym uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i krajobrazu,
- aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem wymagań ochrony środowiska, przyrody oraz ochrony krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności inwentaryzacji zasobów przyrodniczych, ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo oraz zachowania i tworzenia korytarzy ekologicznych,
- ochrona linii brzegowych zbiorników wodnych, w szczególności poprzez konsekwentne utrzymywanie wokół jezior i rzek stref ochronnych zagospodarowanych trwałą zielenią i niezabudowanych i zakaz zabudowy letniskowej w bezpośrednim sąsiedztwie wód,
- zapobieganie stwarzaniu kolejnych barier ekologicznych,
- określenie granic polno-leśnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- planowanie przeznaczenia terenów pod rekreację oraz infrastrukturę turystyczną w

sposób nie naruszający walorów środowiska i krajobrazu,

- tereny przeznaczone pod turystykę i rekreację oraz masowo odwiedzane powinny być kompleksowo wyposażone w niezbędną infrastrukturę sanitarną oraz służącą zagospodarowaniu odpadów,
- dostosowanie nasilenia presji turystycznej i penetracji do odporności i chłonności turystycznej terenu,
- kontrola turystyki i wypoczynku, szczególnie na terenach o dużej wartości przyrodniczej,
- na obszarach najcenniejszych przyrodniczo dopuszczanie ruchu turystycznego tylko po wyznaczonych szlakach i w obecności przewodnika - kontrolowana turystyka kwalifikowana,
- odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z informacjami o regulaminie, obowiązujących przepisach i karach za ich naruszanie,
- pełna, egzekwowalna odpowiedzialność organizatorów za imprezy masowe na wolnym powietrzu.

2. Zachowanie istniejącego świat roślin i zwierząt

- ochrona terenów przyrodniczo cennych,
- ochrona ekosystemów wodnych, w tym wprowadzenie zakazu znacznych zmian stosunków wodnych na obszarach przyrodniczo cennych (obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody),
- zachowanie równowagi gatunkowej.

3. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych

- niedopuszczanie do trwałych zmian rzeźby terenu na dużych powierzchniach,
- zakaz lokalizacji ferm wielkotowarowych na obszarach cennych przyrodniczo (obszary chronionego krajobrazu) i terenach zbiorników wód podziemnych bez izolacji. Na pozostałych obszarach zakaz lokalizacji nowych ferm bezściełowych oraz modernizacji w kierunku bezściełowym. Limitowanie wielkości obsady obszarem posiadanych gruntów, warunkującym pełne zagospodarowanie odchodów zwierzęcych i dobrostan zwierząt. Niedopuszczalna jest kolizja lokalizacji z wymogami w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, oddziaływania na wody powierzchniowe, gruntowe, podziemne, gleby i powietrze,
- umożliwianie lokalizowania wysokich budowli (np. maszty telefoniczne) tylko poza terenami o najwyższych walorach krajobrazowych (obszar chronionego krajobrazu) i warunkowanie prowadzenia inwestycji liniowych sposobem najmniej kolidującym z krajobrazem,
- dążenie do harmonii zabudowy z krajobrazem, preferowanie budownictwa o charakterze tradycyjnym i regionalnym.

4. Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych

- racjonalne zużycie wód, materiałów i energii,
- uruchomienie programów oszczędzania wody, w tym ograniczenie zużycia wody do celów przemysłowych.

II Poprawa jakości środowiska.

1. Ochrona jakości wód

- rozwój sieci kanalizacyjnej,
- modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz tworzenie warunków do budowy oczyszczalni przydomowych i przyzagrodowych, gdy nie ma możliwości przyłączenia do zbiorowej sieci kanalizacyjnej lub jest to nieuzasadnione ekonomicznie,
- wyposażanie sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające,
- rekultywacja zdegradowanych ekosystemów wodnych,
- prawidłowa modernizacja istniejących i likwidacja nieczynnych ujęć wody,
- rozbudowa systemu małej retencji,
- renaturyzacja obszarów wodno-błotnych,
- wzmocnienie systemu monitoringu i kontroli wód powierzchniowych i podziemnych,
- kontrola przestrzegania wymagań stref ochronnych wód podziemnych,
- ochrona stref litoralowych zbiorników wodnych,
- zmniejszanie tzw. spływów obszarowych z obszarów wiejskich,
- skuteczne zabezpieczenie przed umyślnym lub nieświadomym zatruciem wód powierzchniowych i podziemnych,
- budowa i utrzymanie spójnego systemu ochrony przeciwpowodziowej,
- wspólne działania gmin w celu usprawnienia i unowocześnienia gospodarki wodno-ściekowej w ramach porozumień czy np. związków międzygminnych.

2. Ochrona powierzchni ziemi

- ograniczanie powstawania odpadów u źródła,
- segregacja i selektywna zbiórka odpadów,
- organizowanie punktów zbiórki makulatury, stłuczki szklanej, puszek aluminiowych itp. oraz punktu odbioru odpadów niebezpiecznych z posesji prywatnych i użyteczności publicznej,
- modernizacja istniejącego składowiska w zakresie niezbędnym do jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji,
- likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów,
- właściwe zagospodarowanie odpadów medycznych,
- kontrola i monitoring systemu zagospodarowania chemikaliów,
- uregulowanie postępowania z odpadami motoryzacyjnymi przez osoby fizyczne,
- ochrona gleb przed degradacją,
- rekultywacja gruntów zdegradowanych,
- ograniczanie degradacji gleb poprzez górnictwo,
- właściwe użytkowanie rolnicze gleb, w tym odpowiednie nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin,
- zapobieganie zanieczyszczenia metalami ciężkimi,
- stosowanie fitomelioracji, zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- zachowywanie odpowiedniego odczynu gleb,
- prowadzenie obserwacji zmian chemizmu gleb, a w szczególności koncentracji metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo,

- ograniczenie przeznaczania gleb o wysokich klasach bonitacyjnych na cele nierolne i nieleśne,
- poprawianie wartości użytkowej gleb oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności przez stosowanie odpowiednich zabiegów technicznych i agrotechnicznych.

3. Czyste powietrze

- wprowadzanie odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem biomasy,
- działania pomagające zakładać plantacje roślin energetycznych,
- analiza zasobów i potencjalnych możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
- promowanie stosowania lepszej jakości paliw oraz paliw niskoemisyjnych,
- stosowanie instalacji wysokosprawnych i nowych, przyjaznych dla środowiska technologii,
- budowa nowych urządzeń ograniczających emisję, tam gdzie nie można ograniczyć zanieczyszczeń do powietrza w inny sposób,
- termomodernizacja budynków,
- działania ograniczające zużycie energii, w tym elektrycznej,
- ograniczenia w transporcie tranzytowym przez zwartą zabudowę,
- budowa ekranów akustycznych,
- nakładanie obowiązku ograniczania hałasu przemysłowego środkami technicznymi,
- lokalizacja zakładów uciążliwych ze względu na poziom hałasu poza terenami zabudowanymi,
- budowa ścieżek rowerowych,
- wspieranie transportu przyjaznego dla środowiska,
- dbałość o stan czystości terenów zabudowanych (wtórna emisja niezorganizowana z zapyłonych ulic potęgowana przez ruch pojazdów),
- eliminacja zagrożeń spowodowanych emisją elektromagnetyczną,
- monitoring i kontrola urządzeń powodujących emisję elektromagnetyczną.

4. Bioróżnorodność

- zachowanie siedlisk oraz miejsc rozrodu gatunków chronionych i rzadkich,
- objęcie ochroną prawną cennych obszarów przyrodniczych lub podniesienie rangi formy ochrony,
- czynna ochrona cennych gatunków flory i fauny,
- renaturyzacja zniszczonych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych,
- wspieranie programu restytucji gatunków rodzimych,
- zahamowanie inwazyjnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych (m.in. rak pręgowany, norka amerykańska),
- preferowanie prowadzenia zarybnień materiałem z tego samego dorzecza,
- powiększanie areалу lasów, szczególnie na gruntach marginalnych,
- utrzymywanie odpowiedniej kondycji lasów,
- prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o dobre i aktualne plany zarządcze,

- wprowadzanie odnowień naturalnych.

III Edukacja ekologiczna.

1. wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy

- prowadzenie i wspieranie akcji edukacji dorosłych,
- wyszkolenie kompetentnych przewodników ekoturystycznych,
- szkolenia urzędników, akcje informacyjne dla radnych,
- opracowanie gminnego programu edukacji ekologicznej,
- wytyczanie i urządzenie ścieżek dydaktycznych, rowerowych, pieszych, kajakowych, punktów widokowych,
- popularyzacja ochrony przyrody,
- organizacja warsztatów ekologicznych,
- organizacja i wspieranie konkursów, olimpiad, turniejów ekologicznych,
- organizacja festynów i imprez poświęconych ochronie środowiska,
- popularyzacja ochrony środowiska i przyrody w lokalnych środkach masowego przekazu,
- wspieranie kółek ekologicznych,
- podniesienie znaczenia edukacji ekologicznej w działalności samorządów, m.in. coroczne zaplanowanie budżetu na edukację ekologiczną,
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej.

5.2.2 Zakres działań

Podstawę kwalifikacji celów i zadań do realizacji w pierwszym etapie (2004-2007) stanowiły:

- wymogi wynikające z obowiązujących przepisów prawa i przyjętych strategii oraz programów krajowych, wojewódzkich i powiatowych,
- dokumenty strategiczne dla rozwoju gminy,
- ustalenia Panelu Roboczego, powołanego do prac nad programem,
- ustalenia w ramach diagnozy,
- wyniki ankiet oraz wnioski instytucji.

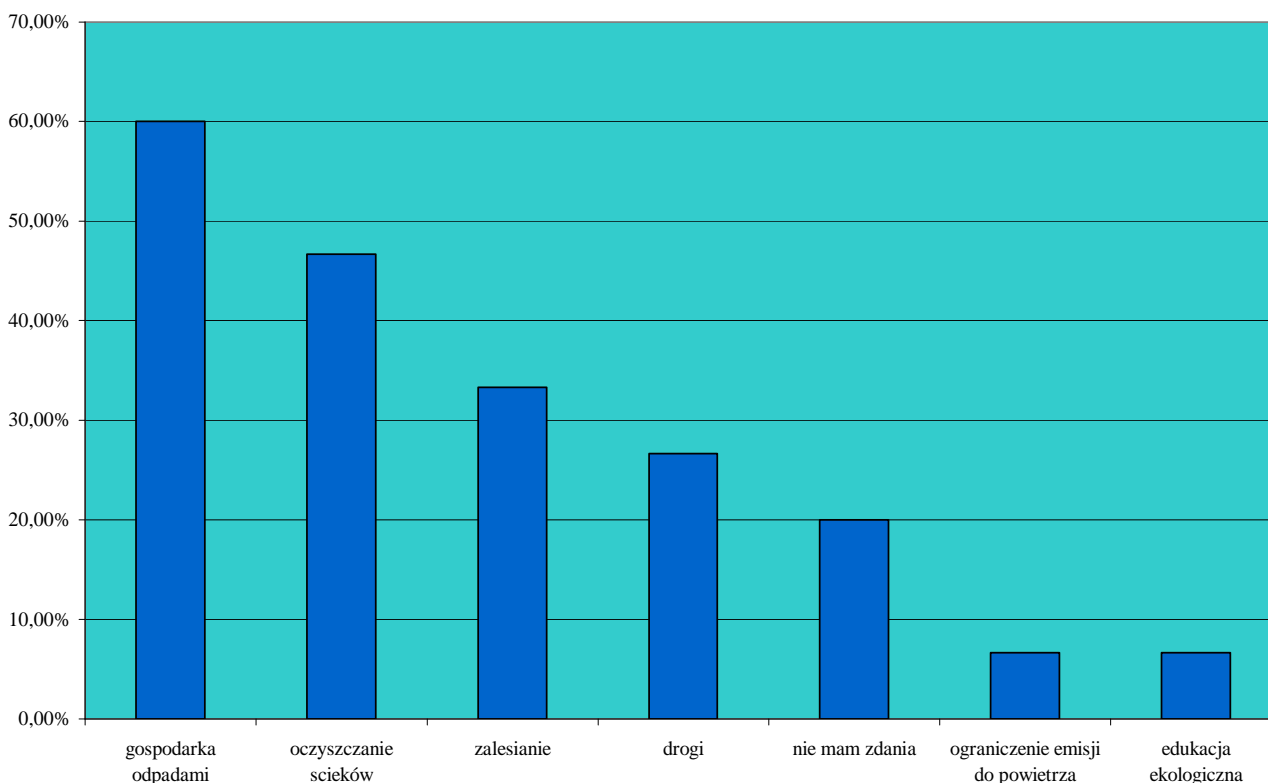
Na podstawie wstępnych analiz, konsultacji oraz uzgodnień, zostały wskazane zadania do realizacji.

Szczegółowe analizy z uwzględnieniem wszystkich etapów oceny zadań, będą realizowane przed rozpoczęciem procesów inwestycyjnych, uwzględniając między innymi analizę uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, analizę popytu, analizę opcji, szczegółowe analizy wybranych rozwiązań technologicznych, analizę finansową i finansowanie, analizę kosztów i korzyści społeczno-ekonomicznych czy analizę ryzyka.

Każde przedsięwzięcie inwestycyjne będzie też uwzględniało przeprowadzenie pełnego - zgodnego z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, bądź uproszczonego postępowania w zakresie oddziaływania na środowisko.

Zakres niezbędnych zadań dla ochrony środowiska naturalnego gminy Janowiec Kościelny, wynikający z oceny respondentów, przedstawia poniższy diagram.

Zakres niezbędnych zadań dla ochrony środowiska naturalnego gminy Janowiec Kościelny

6. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Układ tematyczny harmonogramu odpowiada układowi programu ochrony środowiska na lata 2004-2007.

Zawiera on cele oraz konieczne do ich realizacji zadania podstawowe i zadania szczegółowe (przedsięwzięcia), ujęte w trzech częściach:

- I - Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych.
- II - Poprawa jakości środowiska.
- III - Edukacja ekologiczna.

6.1 Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

I. OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH				
Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Obszary działania	Źródła finansowania
1	2	3	4	5
Cel 1. Skuteczna ochrona środowiska naturalnego				
	stosowanie instrumentów prawno-ekonomicznych (opłaty, kary, skuteczniejsze kontrole) oraz ich egzekwowanie	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	zagospodarowanie przestrzenne z bezwzględnym uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i krajobrazu	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE
	aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem wymagań ochrony środowiska, przyrody oraz ochrony krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności inwentaryzacji zasobów przyrodniczych, ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo oraz zachowania i tworzenia korytarzy ekologicznych	2004-2007	I	środki własne gminy
	ochrona linii brzegowych zbiorników wodnych, w szczególności poprzez konsekwentne utrzymywanie wokół jezior i rzek stref ochronnych zagospodarowanych trwałą zielenią i niezabudowanych i zakaz zabudowy letniskowej w bezpośrednim sąsiedztwie wód	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
	zapobieganie stwarzaniu kolejnych barier ekologicznych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy
	określenie granic polno-leśnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	planowanie przeznaczenia terenów pod rekreację oraz infrastrukturę turystyczną w sposób nie naruszający walorów środowiska i krajobrazu	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy

	tereny przeznaczone pod turystykę i rekreację oraz masowo odwiedzane powinny być kompleksowo wyposażone w niezbędną infrastrukturę sanitarną oraz służącą zagospodarowaniu odpadów	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
	dostosowanie nasilenia presji turystycznej i penetracji do odporności i chłonności turystycznej terenu	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	kontrola turystyki i wypoczynku, szczególnie na terenach o dużej wartości przyrodniczej	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	na obszarach najcenniejszych przyrodniczo dopuszczanie ruchu turystycznego tylko po wyznaczonych szlakach i w obecności przewodnika - kontrolowana turystyka kwalifikowana	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	odpowiednie oznakowanie szlaków turystycznych wraz z informacjami o regulaminie, obowiązujących przepisach i karach za ich naruszenie	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
	pełna, egzekwowalna odpowiedzialność organizatorów za imprezy masowe na wolnym powietrzu	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
Cel 2. Zachowanie istniejącego świat roślin i zwierząt				
	ochrona terenów przyrodniczo cennych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	ochrona ekosystemów wodnych, w tym wprowadzenie zakazu znacznych zmian stosunków wodnych na obszarach przyrodniczo cennych (obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody)	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	zachowanie równowagi gatunkowej	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
Cel 3. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych				
	niedopuszczanie do trwałych zmian rzeźby terenu na dużych powierzchniach	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki użytkowników
	zakaz lokalizacji ferm wielkotowarowych na obszarach cennych przyrodniczo (obszar chronionego krajobrazu) i terenach zbiorników wód podziemnych bez izolacji. Na pozostałych obszarach zakaz lokalizacji nowych ferm bezściółowych oraz modernizacji w kierunku bezściółowym. Limitowanie wielkości obsady obszarem posiadanych gruntów, warunkującym pełne zagospodarowanie odchodów zwierzęcych i dobrostan zwierząt. Niedopuszczalna jest kolizja lokalizacji z wymogami w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, oddziaływania na wody powierzchniowe, gruntowe, podziemne, gleby i powietrze	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	umożliwianie lokalizowania wysokich budowli (np. maszty telefoniczne) tylko po-za terenami o najwyższych walorach krajobrazowych (obszar chronionego krajobrazu) i warunkowanie prowadzenia inwestycji liniowych sposobem najmniej kolidującym z krajobrazem	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	dążenie do harmonii zabudowy z krajobrazem, preferowanie budownictwa o charakterze tradycyjnym i regionalnym	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
Cel 4. Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych				
	Racjonalne zużycie wód, materiałów i energii	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	uruchomienie programów oszczędzania wody, w tym ograniczenie zużycia wody do celów przemysłowych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników

6.2 Poprawa jakości środowiska

II. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA				
Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Obszary działania	Źródła finansowania
1	2	3	4	5
Cel 1. Ochrona jakości wód				
	rozwój sieci kanalizacyjnej	2004-2007	I, II	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz tworzenie warunków do budowy oczyszczalni przydomowych i przyzagrodowych, gdy nie ma możliwości przyłączenia do zbiorowej sieci kanalizacyjnej lub jest to nieuzasadnione ekonomicznie	2004-2007	I, II	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki

	wyposażenie sieci kanalizacji deszczowej w urządzeniu podczyszczające	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	rekultywacja zdegradowanych ekosystemów wodnych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	prawidłowa modernizacja istniejących i likwidacja nieczynnych ujęć wody	2004-2007	I, II	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	rozbudowa systemu małej retencji	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	renaturyzacja obszarów wodno-błotnych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wzmocnienie systemu monitoringu i kontroli wód powierzchniowych i podziemnych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	kontrola przestrzegania wymagań stref ochronnych wód podziemnych	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	ochrona stref litoralowych zbiorników wodnych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	zmniejszanie tzw. spływów obszarowych z obszarów wiejskich	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	skuteczne zabezpieczenie przed umyślnym lub nieświadomym zatruciem wód powierzchniowych i podziemnych	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	budowa i utrzymanie spójnego systemu ochrony przeciwpowodziowej	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	wspólne działania gmin w celu usprawnienia i unowocześnienia gospodarki wodno-ściekowej w ramach porozumień czy np. związków międzygminnych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
Cel 2. Ochrona powierzchni ziemi				
	ograniczanie powstawania odpadów u źródła	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	segregacja i selektywna zbiórka odpadów	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	organizowanie punktów zbiórki makulatury, stłuczki szklanej, puszek aluminiowych itp. oraz punktu odbioru odpadów niebezpiecznych z posesji prywatnych i użyteczności publicznej	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	modernizacja istniejącego składowiska w zakresie niezbędnym do jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji	2004-2007	I, II	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki

	likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	właściwe zagospodarowanie odpadów medycznych	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	kontrola i monitoring systemu zagospodarowania chemikaliów	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy
	uregulowanie postępowania z odpadami motoryzacyjnymi przez osoby fizyczne	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	ochrona gleb przed degradacją	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników,
	rekultywacja gruntów zdegradowanych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	ograniczenie degradacji gleb poprzez górnictwo	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	właściwe użytkowanie rolnicze gleb, w tym odpowiednie nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	zapobieganie zanieczyszczania metalami ciężkimi	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	stosowanie fitomelioracji, zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne
	zachowywanie odpowiedniego odczynu gleb	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	przewodzenie obserwacji zmian chemizmu gleb, a w szczególności koncentracji metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, środki własne użytkowników
	ograniczenie przeznaczania gleb o wysokich klasach bonitacyjnych na cele nierolne i nieleśne	zadanie ciągle 2004-2007	I	środki własne gminy,
	poprawianie wartości użytkowej gleb oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności przez stosowanie odpowiednich zabiegów technicznych i agrotechnicznych	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
Cel 3. Czyste powietrze				
	wprowadzanie odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem biomasy	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	działania pomagające zakładać plantacje roślin energetycznych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	analiza zasobów i potencjalnych możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne,
	promowanie stosowania lepszej jakości paliw oraz paliw niskoemisyjnych	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników,
	stosowanie instalacji wysokosprawnych i nowych, przyjaznych dla środowiska technologii	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	budowa nowych urządzeń ograniczających emisję, tam gdzie nie można ograniczyć zanieczyszczeń do powietrza w inny sposób	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki

	termomodernizacja budynków	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	działania ograniczające zużycie energii, w tym elektrycznej	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	ograniczenia w transporcie tranzytowym przez zwartą zabudowę	2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne, banki
	budowa ekranów akustycznych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	nakładanie obowiązku ograniczania hałasu przemysłowego środkami technicznymi	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne użytkowników
	lokalizacja zakładów uciążliwych ze względu na poziom hałasu poza terenami za-budowanymi	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	budowa ścieżek rowerowych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne
	wspieranie transportu przyjaznego dla środowiska	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne
	dbałość o stan czystości terenów zabudowanych (wtórna emisja niezorganizowana z zapylnych ulic potęgowana przez ruch pojazdów)	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	eliminacja zagrożeń spowodowanych emisją elektromagnetyczną	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników, partnerstwo publiczno-prywatne
	monitoring i kontrola urządzeń powodujących emisję elektromagnetyczną	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, środki własne użytkowników
Cel 4. Bioróżnorodność				
	zachowanie siedlisk oraz miejsc rozrodu gatunków chronionych i rzadkich	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	objęcie ochroną prawną cennych obszarów przyrodniczych lub podniesienie rangi formy ochrony	2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE
	czynna ochrona cennych gatunków flory i fauny	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	renaturyzacja zniszczonych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wspieranie programu restytucji gatunków rodzimych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	zahamowanie inwazyjnego rozprzestrzeniania się gatunków obcych (m.in. rak pręgowany, norka amerykańska)	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	preferowanie prowadzenia zarybień materiałem z tego samego dorzecza	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników

	powiększanie areалу lasów, szczególnie na gruntach marginalnych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	utrzymywanie odpowiedniej kondycji lasów	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o dobre i aktualne plany urządzeniowe	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wprowadzanie odnowień naturalnych	2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników

6.3 Edukacja ekologiczna

III. EDUKACJA EKOLOGICZNA				
Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Obszary działania	Źródła finansowania
1	2	3	4	5
Cel 1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy				
	prowadzenie i wspieranie akcji edukacji dorosłych	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wyszkolenie kompetentnych przewodników ekoturystycznych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
	opracowanie gminnego programu edukacji ekologicznej	2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE
	szkolenia urzędników, akcje informacyjne dla radnych	zadanie ciągle 2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE,
	wytężanie i urządzenie ścieżek dydaktycznych, rowerowych, pieszych, kajakowych, punktów widokowych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	popularyzacja ochrony przyrody	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	organizacja warsztatów ekologicznych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	organizacja i wspieranie konkursów, olimpiad, turniejów ekologicznych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	organizacja festynów i imprez poświęconych ochronie środowiska	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	popularyzacja ochrony środowiska i przyrody w lokalnych środkach masowego przekazu	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
	wspieranie kółek ekologicznych	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	podniesienie znaczenia edukacji ekologicznej w działalności samorządów, m.in. coroczne zaplanowanie budżetu na edukację ekologiczną	2004-2007	I	środki własne gminy
	upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej	zadanie ciągle 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników

7. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

7.1 Wybrane narzędzia i instrumenty realizacji Programu

Prawidłowa realizacja Programu wiąże się z zastosowaniem właściwych narzędzi i instrumentów. Jest to tym bardziej istotne, że w związku z wejściem Polski do struktur Unii Europejskiej, koniecznym zadaniem jest dostosowanie norm i zachowań środowiskowych do unijnych wymogów.

- instrumenty prawne

Są to instrumenty, które w sposób bezpośredni i nakazowy regulują określone zachowania.

- 1) Standardy jakościowe lub emisyjne. Te pierwsze określają minimalny, dopuszczalny poziom jakości środowiska, zaś drugie - określają ile i jakich zanieczyszczeń można wprowadzać do środowiska.
- 2) Pozwolenia - zarówno te, które dotyczą procesu inwestycyjnego, jak i te, które w sposób bezpośredni dotyczą ochrony środowiska, są przede wszystkim indywidualnymi decyzjami administracyjnymi, które konkretyzują zobowiązania prawne i ustalają obowiązki danego podmiotu
- 3) Odpowiedzialność - można ją podzielić na:
 - a) odpowiedzialność administracyjną:
 - administracyjne kary pieniężne i nawiązki za przekroczenie określonych norm i standardów,
 - zadośćuczynienie administracyjne,
 - wstrzymanie działalności,
 - b) odpowiedzialność karna,
 - c) odpowiedzialność cywilna

- instrumenty finansowe

Wśród tych instrumentów można wyróżnić:

- 1) Opłaty za korzystanie ze środowiska - dotyczą opłat pobieranych od korzystających ze środowiska, którzy nie przekraczają określonych norm. Opłaty te trafiają za pośrednictwem urzędu marszałkowskiego do funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej wszystkich szczebli (fundusz gminny, powiatowy, wojewódzki i narodowy - te dwa ostatnie posiadają osobowość prawną). Pewnego rodzaju opłatą jest również opłata produktowa i depozytowa, które są właściwe dla gospodarki odpadami.
- 2) Kary pieniężne - ten środek ściśle powiązany jest z instrumentami prawnymi, spełnia jednak określone funkcje finansowe i dotyczy tych korzystających ze środowiska, którzy przekroczą określone normy. Pozyskane w ten sposób również zasilają fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej i przeznaczane są na działania dla ochrony środowiska naturalnego.
- 3) Zwolnienia i ulgi podatkowe

- instrumenty społeczne

Jest to bardzo istotny instrument oddziaływania na stan środowiska i jego ochronę. Dostęp do informacji o środowisku jest zagwarantowany dla każdego obywatela. Również podczas procesu inwestycyjnego społeczeństwo może w sposób aktywny uczestniczyć w jego przeprowadzaniu. Bez społecznej akceptacji, inwestycje

oddziałujące na środowisko oraz dokumenty strategiczne, mające wpływ na środowisko, nie są reprezentatywne, tym samym mają ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych, a co za tym idzie są nieskuteczne.

Istotnym instrumentem w tej grupie jest edukacja ekologiczna, która przybiera coraz większe znaczenie oraz zakres prowadzonych działań.

Równie ważna jest komunikacja społeczna, zwłaszcza realizowana jako współpraca z organizacjami pozarządowymi. Ten element często jest zostawiany sam sobie, często droga jest jednokierunkowa - z „góry” na „dół”. A warto wspomnieć, że dobrze prowadzona komunikacja umożliwia nie tylko wymianę informacji, lecz również wspiera proces i zapobiega jego zakłóceniom, wzmacnia również autorytet stron i wzajemne zrozumienie.

Wszystkie wymienione instrumenty są szczególnie ważne w ochronie środowiska. Zwłaszcza w świetle częstych zmian prawa i braku wielu przepisów wykonawczych, istotne jest wzajemne zrozumienie i tworzenie wspólnych i akceptowanych przedsięwzięć.

Ważnym narzędziem jest odpowiednie stosowanie i egzekwowanie obowiązujących przepisów prawnych.

7.2 Integracja Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami strategicznymi dla gminy

Niezbędne są również działania związane z przygotowaniem instrumentów w zakresie prawa lokalnego. Zmiany w systemie planowania przestrzennego powinny uwzględniać wprowadzanie w szerszym zakresie problematyki ochrony środowiska do planów zagospodarowania przestrzennego.

Kolejnym wzmocnieniem skuteczności działań będzie uproszczenie i przyspieszenie procedur tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego i ustalenia lokalizacji inwestycji. Działania te powinny doprowadzić do takiego konstruowania nowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w swej treści uwzględniałyby takie zagadnienia jak:

- lokalizację obiektów niebezpiecznych, strefy ograniczonego użytkowania wokół tych obiektów oraz zewnętrzne plany ratownicze dla obszarów wokół tych obiektów na wypadek awarii,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- obszary i obiekty objęte lub przewidywane do objęcia ochroną przyrody,
- obszary o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach zanieczyszczeń środowiska,
- tereny zdegradowane i zdewastowane wymagające przekształceń,
- wykorzystanie energii odnawialnej,
- kształtowanie granicy polno-leśnej,
- ochrona przed hałasem,
- ochrona zieleni miejskiej oraz terenów otwartych na obszarach zurbanizowanych.

Program Ochrony Środowiska został zintegrowany z następującymi, obowiązującymi dokumentami dla gminy Janowiec Kościelny:

- 1) Strategia Rozwoju Gminy Janowiec Kościelny, Nidzica 2000,
- 2) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janowiec Kościelny, Ciechanów 2000-2001,

- 3) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowiec Kościelny na lata 2004-2010, Olsztyn 2004,
- 4) Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Janowiec Kościelny.

7.3 Udział społeczeństwa

Oddziaływanie społeczeństwa na realizację polityki ekologicznej jest uwarunkowane zwiększeniem dostępności do informacji o środowisku.

Ustawa Prawo ochrony środowiska wprowadza obligatoryjny obowiązek udostępnienia każdemu obywatelowi przez organa administracji informacji o środowisku i jego ochronie.

Realizacja zapisów ustawy w zakresie zwiększenia dostępności do informacji o środowisku wymagać będzie podjęcia następujących działań:

- utworzenia gminnego systemu udostępniania informacji o środowisku, w tym założenia i prowadzenia publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach, zawierających informacje o środowisku i jego ochronie, zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska,
- pracowania i wdrożenia elektronicznych baz danych o środowisku, dostępnych za pośrednictwem Internetu,
- upowszechniania podejmowanych działań w zakresie ochrony środowiska.

Ważnym narzędziem i jednym z najskuteczniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, będzie zaangażowanie możliwie dużej ich liczby w procesy decyzyjne, mające wpływ na stan środowiska.

8. OCENA REALIZACJI PROGRAMU

8.1 Kontrola realizacji Programu

Podstawowym źródłem informacji o środowisku jest państwowy monitoring środowiska, który stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.

Zasady funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska oraz zadania Inspekcji Ochrony Środowiska określają przepisy ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Działalność państwowego monitoringu środowiska koordynują organy Inspekcji Ochrony Środowiska: Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Prawo ochrony środowiska i Prawo wodne wzmocniły system monitoringu poprzez zdefiniowanie zasad rządzących monitoringiem oraz wskazanie organów administracji i jednostek zobowiązanych do przeprowadzenia badań wybranych elementów środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Państwowy monitoring środowiska, realizowany w sieciach krajowej i regionalnych (wojewódzkich i międzywojewódzkich), obejmuje uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych, informacje w zakresie:

- stanu czystości powietrza,
- jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- jakości gleby i ziemi,
- hałasu,
- promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych,
- stanu zasobów środowiska, w tym lasów,

- rodzajów i ilości substancji wprowadzanych do środowiska:
- emitowanych do powietrza,
- wprowadzanych do wód, gleby i ziemi,
- wytworzonych odpadów oraz sposobów gospodarowania odpadami.

Oprócz cyklicznie przeprowadzanych badań monitoringowych, państwowy monitoring zbiera dane o środowisku na podstawie, między innymi:

- pomiarów dokonywanych przez organy administracji, ustawowo zobowiązanych do wykonywania badań monitoringowych,
- danych zbieranych w ramach statystyki publicznej,
- pomiarów stanu środowiska, wielkości i rodzajów emisji i ich ewidencji, do przeprowadzenia których są zobowiązane podmioty korzystające ze środowiska (prowadzący instalację i użytkownicy urządzeń).

Głównym koordynatorem realizacji „Programu Ochrony Środowiska” będzie Wójt Gminy, który jako organ wykonawczy gminy, zobligowany jest ustawowo do wykonywania zadań na terenie gminy w zakresie ochrony środowiska.

Realizacja Programu będzie wymagała współdziałania z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, Wojewodą i podległymi mu służbami, jednostkami gospodarczymi i społecznymi, które posiadają odpowiednie kompetencje, określone w przepisach prawnych, a także pozarządowymi organizacjami ekologicznymi.

Zgodnie z wymogiem art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, Wójt powinien co 2 lata dokonywać oceny realizacji programu i przygotowywać raporty z wykonania zadań, zawartych w Programie. Raporty te powinny być przedstawione Radzie Gminy.

Pierwsza ocena realizacji niniejszego programu powinna być dokonana w połowie 2006 r., a druga w połowie 2007.

Ocena realizacji Programu powinna zawierać:

- kontrolę wykonania zadań, określonych w harmonogramie realizacji Programu na lata 2004-2007;
- ocenę realizacji celów i działań określonych w Programie, opartą na wskaźnikach charakteryzujących stan środowiska.

Niniejszy Program i zawarte w nim cele i działania, będzie wymagał aktualizacji co 4 lata. Jest to zgodne z zapisem art. 17 ust. 1 i art. 14 ust. 2 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, który mówi, że programy być sporządzane na 4 lata, z uwzględnieniem działań w perspektywie na kolejne 4 lata. Tak więc, w roku 2007 powinny być podjęte prace nad nowelizacją Programu Ochrony Środowiska na lata 2008-2011, z uwzględnieniem perspektywy do 2015 r.

Przy nowelizacji Programu powinny być wykorzystane wyniki przeprowadzonych ocen realizacji niniejszego Programu oraz uwzględnione uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne.

8.2 Wskaźniki oceny realizacji Programu

Ocena realizacji Programu powinna być przeprowadzona w oparciu o podstawowe wskaźniki, obrazujące stan środowiska i dokonujące się w nim zmiany.

Wskaźniki te zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 12 Wskaźniki oceny realizacji Programu

Cele	Wskaźniki	Jednostka miary	Stan wyjściowy (2003)	Źródło informacji o wskaźnikach
1	2	3	4	5
I. OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH				
Cel 1. Skuteczna ochrona środowiska naturalnego				
	ilość: naliczonych opłat naliczonych kar przeprowadzonych kontroli wyegzekwowanych postępowań	zł. szt.	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
	zgodność wydawanych decyzji administracyjnych z realizowaną polityką ochrony środowiska w gminie	%	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
	postęp w aktualizacji planów w podanym zakresie	%	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
	ilość stworzonych korytarzy i przejść ekologicznych	szt.		dane własne gminy
	wyposażenie w infrastrukturę środowiskową bazy turystycznej	szt. %		dane własne gminy
	wzrost udziału tej formy turystyki	%		dane własne gminy
	oznakowanie szlaków	szt.		dane własne gminy
Cel 2. Zachowanie istniejącego świat roślin i zwierząt				
	wzrost udziału obszarów przyrodniczo cennych, chronionych prawnie	ha %	wg ewidencji gminy	dane własne gminy, Wojewódzki Konserwator Przyrody
	podjęte działania ochronne	szt.	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
Cel 3. Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych				
	ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu zgodnych z przyjętą polityką ochrony środowiska w gminie	szt.	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
Cel 4. Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych				
	wodochłonność materiałochłonność energochłonność	właściwa jednostka w czasie do PKB, produkcji, mieszkańca, np. m ³ /d/ mieszkańca	wg danych statystycznych	GUS
II. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA				
Cel 1. Ochrona jakości wód				
	ilość wykonanej kanalizacji stopień skanalizowania	mb %	11 000 17	dane własne gminy
	poprawa wskaźników odprowadzanych ścieków		wg analiz	WIOŚ
	wzrost jakości wód powierzchniowych	%	wg analiz	WIOŚ
	wzrost jakości wód podziemnych	%	wg analiz	WIOŚ
	zmniejszenie ładunku doprowadzanego do wód powierzchniowych	%	wg analiz	dane własne gminy, WIOŚ
	stopień zwodociągowania	%	68	dane własne gminy
	realizacja programu małej retencji	szt. %		dane własne gminy
Cel 2. Ochrona powierzchni ziemi				
	wzrost ilości zbieranych surowców wtórnych	Mg/a %		dane własne gminy
	wzrost odpadów poddanych recyklingowi	Mg/a %		dane własne gminy
	wzrost odpadów biodegradowalnych wydzielanych z ogólnego strumienia odpadów	Mg/a %		dane własne gminy
	zmniejszenie udziału gleb kwaśnych	ha %	wg analiz	Stacja Chemiczno-Rolnicza
Cel 3. Czyste powietrze				
	wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii	kW %		
	zmniejszenie niskiej emisji	Mg/a %		dane własne gminy, WIOŚ
	zmniejszenie liczby uciążliwego hałasu	%		dane własne gminy, WIOŚ
	liczba stref ciszy	szt.		Starostwo Powiatowe
	ograniczenie oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	%		dane własne gminy
	długość i ilość ścieżek rowerowych	km szt.		dane własne gminy
Cel 4. Bioróżnorodność				

	wzrost form przyrodniczych objętych ochroną prawną	%		dane własne gminy, Wojewódzki Konserwator Przyrody
	ilość odtworzonych ekosystemów	szt.		dane własne gminy
	wzrost powierzchni zalesianych	ha %		dane własne gminy, Starostwo Powiatowe
III. EDUKACJA EKOLOGICZNA				
Cel 1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy				
	ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych	szt.		dane własne gminy
	ilość i długość ekologicznych ścieżek edukacyjnych	szt. km		dane własne gminy, Lasy Państwowe
	wzrost nakładów na edukację ekologiczną	zł %		dane własne gminy
	ilość organizacji pozarządowych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	szt.		dane własne gminy

Powyższe zestawienie zawiera podstawowy zestaw wskaźników, może być ono uzupełnione w miarę pojawienia się odpowiednich informacji.

Obecnie, niektóre wskaźniki, ważne dla oceny Programu, są dla obszaru gminy niedostępne, jak na przykład wskaźniki dotyczące: uciążliwości hałasu, promieniowania niejonizującego, zużycia wody, materiałów, energii na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB, świadomości ekologicznej mieszkańców.

Dostępność do tych informacji warunkowana jest następującymi czynnikami:

- rozszerzeniem i wzmocnieniem monitoringu środowiska i zwiększeniem dostępności danych;
- rozszerzeniem zakresu badań statystycznych w zakresie środowiska przez państwową statystykę;
- przeprowadzeniem odpowiednich badań, np. społecznych, służących ocenie świadomości ekologicznej mieszkańców i innych.

9. NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

9.1 Finansowanie działań

Realizacja zadań wymienionych w programie wymaga koncentracji znacznych środków w krótkim czasie. Jako najważniejsze potraktowano te zadania Programu, których realizacja prowadzi do spełnienia norm prawa ochrony środowiska i dostosowania do wymogów związanych z integracją Polski z Unią Europejską.

Zakłada się stosowanie takich metod realizacji poszczególnych zadań Programu, które charakteryzują się uzyskaniem optymalnych efektów ekologicznych i ekonomicznych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sporządzanie analiz finansowo-ekonomicznych oraz ekologicznych każdego z zadań. Taki tryb postępowania pozwoli na wybór optymalnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i finansowych.

Zakłada się, że profesjonalne planowanie zadań ochrony środowiska, umożliwi osiągnięcie odpowiednich wskaźników finansowych i ekonomicznych, a co za tym idzie - dofinansowanie z dostępnych instrumentów finansowych Unii Europejskiej (m.in. fundusze strukturalne, inicjatywa EQAL, programy pilotażowe, pomoc bezpośrednia, umowy i porozumienia międzynarodowe).

Priorytetem Programu jest pozyskanie jak największego ich udziału w realizacji poszczególnych działań. Dla potrzeb Programu przyjęto średnie dofinansowanie z UE na poziomie 50%.

Jako uzupełnienie absorbowanych środków, przewiduje się udział środków z krajowych funduszy

ekologicznych (m.in. Narodowego, Wojewódzkiego, Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacji Ekofundusz, GEF Polska. Dla programowania działań, przyjęto udział tych funduszy na poziomie 25% kosztów.

Pozostałe 25% środków na realizację zadań, przewiduje się jak środki własne - zarówno samorządu gminy, partnerów w realizacji zadań, jak i użytkowników środowiska. W ramach tych środków przewiduje się również udział kredytów bankowych oraz innych form możliwej do pozyskania pomocy finansowej na realizację planowanych działań.

Warto zaznaczyć, że znaczący wzrost nakładów na przedsięwzięcia ochrony środowiska, będzie następował w przypadku równoległego stosowania zachęt prawnych i ekonomicznych. Jest to zgodne z polityką Unii Europejskiej, gdzie dobry stan środowiska jest traktowany jako jeden z najistotniejszych czynników decydujący o standardzie życia.

Przy realizacji określonych zadań możliwe będzie również zaangażowanie środków z budżetu państwa, agencji i funduszy celowych, Lasów Państwowych, Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej oraz innych instytucji.

W efekcie, dobry stan środowiska gminy umożliwi jej rozwój gospodarczy, oparty na zrównoważonym rozwoju.

Kolejnym zaś krokiem będzie wygenerowanie dalszych środków finansowych, które będą mogły być przeznaczone na utrzymanie infrastruktury technicznej oraz instrumentów ochrony środowiska, niezbędnych do realizacji zadań Programu.

9.2 Nakłady finansowe

Szacunkowe koszty wdrażania Programu, przedstawione w tabeli poniżej, obejmują cztery lata (2004-2007). Prognozowanie kosztów w dłuższej perspektywie czasu prowadziłyby do zmniejszenia dokładności szacunków, ze względu na możliwość występowania trudnych do oceny czynników zewnętrznych, np. wysokość kosztów, wysokość inflacji, zmieniające się prawo.

Realizacja Programu z określonymi terminami rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych zadań (krótko- i średnioterminowych), pozwala na cykliczne szacowanie kosztów w okresach 4-letnich oraz uaktualnianie i weryfikację planowanych nakładów w okresach 2-letnich, równoległe z okresową oceną stanu realizacji zadań programu (osiągania celów i poniesionych nakładów finansowych).

Tabela 13 Struktura finansowania zadań Programu

Struktura finansowania zadań programu	Kwotowo [tys. zł]	Procentowo [%]
Środki własne	2 827 043,75	25
Krajowe fundusze ekologiczne (finansowanie bezzwrotne i zwrotne)	2 827 043,75	25
Instrumenty finansowe UE	5 654 087,50	50
Razem	11 308 175,00	100,00

10. ZAŁĄCZNIKI

- 10.1 Spis tabel
- 10.2 Wykaz dokumentów strategicznych
- 10.3 Wykaz zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w ramach Programu
- 10.4 Dokumenty kartograficzne

SPIS TABEL

- Tabela 1 Zróżnicowanie przestrzenne gminy
Tabela 2 Klasy bonitacyjne gleb w gminie Janowiec Kościelny
Tabela 3 Zestawienie rodzajów paliw stosowanych w gospodarstwach domowych w gminie Janowiec Kościelny
Tabela 4 Struktura lasów w gminie Janowiec Kościelny
Tabela 5 Największe podmioty gospodarcze w gminie Janowiec Kościelny
Tabela 6 Podstawowe dane demograficzne w gminie Janowiec Kościelny (stan na 2002r.)
Tabela 7 Liczba mieszkańców w sołectwach gminy Janowiec Kościelny na 31.08.2004 r.
Tabela 8 Drogi powiatowe w gminie Janowiec Kościelny
Tabela 9 Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Janowiec Kościelny
Tabela 10 Poziom zaopatrzenia gospodarstw domowych w wodociąg i kanalizację sanitarną w sołectwach gminy Janowiec Kościelny (% gospodarstw)
Tabela 11 Zaopatrzenie mieszkań w gminie Janowiec Kościelny w gaz i centralne ogrzewanie
Tabela 12 Wskaźniki oceny realizacji Programu
Tabela 13 Struktura finansowania zadań Programu

WYKAZ DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Podczas pracy na Programem Ochrony Środowiska wykorzystano następujące dokumenty:

- 1) Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006, Warszawa 2003,
- 2) II Polityka Ekologiczna Państwa, Warszawa, czerwiec 2000 r.,
- 3) Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000-2006; Ministerstwo Środowiska, 2000r.,
- 4) Uchwała Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r. w sprawie krajowego planu gospodarki odpadami,
- 5) Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Warszawa 2003,
- 6) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, Warszawa 2002,

- 7) Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa 2001,
- 8) Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, Warszawa 2002 r.,
- 9) Narodowa strategia rozwoju regionalnego; Ministerstwo Gospodarki, 2000 r.,
- 10) Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju - Polska 2025, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2001 r.,
- 11) Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju; Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2000 r.,
- 12) Polityka leśna państwa (wraz z dokumentami uzupełniającymi, takimi jak Krajowy program zwiększania lesistości, Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej i in.); Ministerstwo Środowiska, 1996 r.,
- 13) Strategia rozwoju energetyki odnawialnej; Ministerstwo Środowiska, 2000 r.,
- 14) Krajowa strategia ograniczenia emisji metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych; Ministerstwo Środowiska, 1999 r.,
- 15) Strategia rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski; Rada Programowa Porozumienia ZPP, 1999 r.,
- 16) Studium Diagnostyczne Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, wyd. 2000,
- 17) Ramowy Program Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski na lata 2001-2010, wyd.2001,
- 18) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego; Sejmik Województwa, 2000 r.,
- 19) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego; Sejmik Województwa, 2002 r.,
- 20) Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2003,
- 21) Plan Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2003,
- 22) Wojewódzki program zwiększanie lesistości na lata 2001-2010; Sejmik Województwa, 2001 r.,
- 23) Regionalny program rozwoju rolnictwa na lata 2002-2006; Sejmik Województwa, 2002 r.,
- 24) Strategia rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego; Sejmik Województwa, 2001 r.,
- 25) Program Ochrony Środowiska Powiatu Nidzickiego, Nidzica 2004,
- 26) Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Nidzickiego, Nidzica 2004,
- 27) Strategia Rozwoju Gminy Janowiec Kościelny, Nidzica 2000,
- 28) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janowiec Kościelny, Ciechanów 2000-2001,
- 29) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowiec Kościelny na lata 2004-2010, Olsztyn 2004,
- 30) Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Janowiec Kościelny,
- 31) Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego WIOŚ Olsztyn 1999-2003

WYKAZ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU

Lp.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Nakłady do poniesienia [tys.zł]
Gospodarka wodna				
1	Budowa wodociągu we wsi Gwoździe	2004-2005	3009 m. wodociągu	115
2	Budowa wodociągu we wsi Połcie Młode	2005-2006	4342 m. wodociągu	165
3	Budowa wodociągu „Smolany”	2006-2007	5500 m. wodociągu	209
4	Budowa wodociągu „Zaborowo”	2005-2006	9800 m. wodociągu	372
5	Budowa wodociągu „Zabłocie Kanigowskie”	2007-2008	4500 m. wodociągu	150
RAZEM				1 011
Gospodarka ściekowa				
1	Budowa oczyszczalni ścieków „Safronka”	2004	1 oczyszczalnia ścieków	1 200
2	Budowa oczyszczalni ścieków „Nowa Wieś Wielka”	2006-2007	1 oczyszczalnia ścieków	2 500
3	Budowa oczyszczalni ścieków „Szczepkowo Borowe”	2008-2010	1 oczyszczalnia ścieków	1 200
RAZEM				4 900
Transport				
1	Utworzenie ścieżki rowerowej szlakiem pobożańskich kurhanów	2005-2006	budowa ścieżki rowerowej o długości 25 km	15
2	Modernizacja drogi gminnej Janowiec Kościelny- Szczepkowo Skrody	2007-2010	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	752,5
3	Modernizacja drogi gminnej Janowiec Koś.- Piotrkowo	2005-2006	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	825
4	Modernizacja drogi gminnej w Napierkach	2005-2006	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	215
5	Modernizacja drogi gminnej(place, ulice) Janowiec K.	2005-2006	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	322
6	Modernizacja drogi gminnej Janowiec K.- Jastrząbki	2007-2010	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	150
7	Modernizacja drogi gminnej Szczepkowo B.-Smolany Żardawy	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	330
8	Modernizacja drogi gminnej w Szczepkowie Borowe (ulice wewnętrzne)	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	32,2
9	Modernizacja drogi gminnej Nowa Wieś Wielka(ulice, place)	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	215
10	Modernizacja drogi gminnej Jabłonowo- Bielawy	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	825
11	Modernizacja drogi gminnej Kołaki- Leśniki	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	430
12	Modernizacja drogi gminnej Jabłonowo- Napierki	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	825
13	Modernizacja drogi Kołaki- Jabłonowo Dyby	2008-2011	ograniczenie spływu zanieczyszczeń, zmniejszenie emisji do powietrza i hałasu	400
RAZEM				5.336,70
Ochrona powietrza				
1	Modernizacja kotłowni na drewno kawałkowe w budynku szkoły w Janowcu Kościelnym, zasilającej dodatkowo 5 budynków komunalnych	2004-2006	ograniczenie emisji do powietrza, wykorzystanie OZE	1 500
RAZEM				1 500
Gospodarka odpadami				
1	Zamknięcie i rekultywacja tymczasowego składowiska w Majkach	2005-2008	rekultywacja terenu składowiska, zmniejszenie oddziaływania na środowisko	1 000
RAZEM				1 000
SUMA				11 308,175

Załącznik Nr 2
do uchwały Nr XXI/186/05
Rady Gminy Janowiec Kościelny
z dnia 21 października 2005 r.

Plan Gospodarki Odpadami Janowiec Kościelny, 2004

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP
 - 1.1 Podstawa prawna
 - 1.2 Metoda opracowania
 - 1.3 Cele opracowania Planu
 - 1.4 Okres obowiązywania Planu
2. STRESZCZENIE PLANU
3. STAN GOSPODARKI ODPADAMI NA TERENIE GMINY
 - 3.1 Charakterystyka środowiska naturalnego gminy
 - 3.1.1 Analiza oddziaływania Planu Gospodarki Odpadami na środowisko
 - 3.2 Gospodarka odpadami
 - 3.2.1 Odpady komunalne
 - 3.2.1.1 Ilości i rodzaje wytwarzanych odpadów
 - 3.2.1.2 Istniejąca gospodarka odpadami komunalnymi
 - 3.2.2 Odpady z sektora gospodarczego
 - 3.2.2.1 Ilości i rodzaje wytwarzanych odpadów
 - 3.2.2.2 Istniejąca gospodarka odpadami z sektora gospodarczego
 - 3.2.3 Odpady niebezpieczne
 - 3.2.3.1 Ilości i rodzaje odpadów niebezpiecznych
 - 3.2.3.2 Istniejąca gospodarka odpadami niebezpiecznymi
 - 3.2.4 Koszty prowadzonej gospodarki odpadami na terenie gminy
 - 3.2.5 Podsumowanie stanu obecnego i identyfikacja problemów
4. PROGNOZY ZMIAN W GOSPODARCE ODPADAMI
 - 4.1 Dokumenty i założenia strategiczne
 - 4.2 Założenia i prognozy w gospodarce odpadami na terenie gminy
5. CELE I ZADANIA PLANU
 - 5.1 Formułowanie strategii i planu działań
 - 5.1.1 Założone cele i przyjęty system gospodarki odpadami
 - 5.1.1.1 Planowany model gospodarki odpadami
 - 5.1.1.2 Planowana gospodarka odpadami opakowaniowymi, wielkogabarytowymi, budowlanymi i niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych
 - 5.1.1.3 Planowana gospodarka odpadami ulegającymi biodegradacji
 - 5.1.2 Zakres działań
 - 5.1.2.1 Edukacja ekologiczna
 - 5.1.2.2 Zapobieganie powstawaniu odpadów
 - 5.1.2.3 Program selektywnej zbiórki odpadów
6. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ
 - 6.1 Edukacja ekologiczna
 - 6.2 Zapobieganie powstawaniu odpadów
 - 6.3 Program selektywnej zbiórki odpadów
7. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PLANU
 - 7.1 Wybrane narzędzia i instrumenty realizacji Planu
 - 7.2 Integracja Planu Gospodarki Odpadami z innymi dokumentami strategicznymi dla gminy
 - 7.3 Udział społeczeństwa
8. OCENA REALIZACJI PLANU
 - 8.1 Kontrola realizacji Planu
 - 8.2 Wskaźniki oceny realizacji Planu
9. NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ PLANU
 - 9.1 Finansowanie działań
 - 9.2 Nakłady finansowe
10. ZAŁĄCZNIKI
 - 10.1 Spis tabel
 - 10.2 Dokumenty strategiczne
 - 10.3 Wykaz zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w ramach Planu
 - 10.4 Dokumenty strategiczne

1. WSTĘP

1.1 Podstawa prawna

Gospodarka odpadami w Polsce podlega w ostatnim czasie szybkim, gruntownym zmianom. W związku z akcesją naszego kraju do Unii Europejskiej wprowadzono do naszego prawodawstwa szereg nowych przepisów, dostosowujących krajowe wymagania w zakresie gospodarowania odpadami do wymogów unijnych. Głównym dokumentem regulującym ten obszar jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach wraz z wydanymi do niej aktami wykonawczymi. Wymusza ona głębokie zmiany w istniejących systemach zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Ustawa o odpadach w celu uregulowania i prawidłowego planowania realizacji programu dostosowania gospodarki odpadami w Polsce do obowiązujących w Unii Europejskiej standardów wprowadza na organy ochrony środowiska wszystkich szczebli obowiązek sporządzenia i uchwalenia planów gospodarki odpadami. Mają one razem stanowić jeden spójny system zarządzania gospodarką odpadową.

Formę i zawartość Planu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami.

Plan Gospodarki Odpadami Gminy Janowiec Kościelny jest częścią Programu Ochrony Środowiska i stanowi rozwinięcie rozdziału 4.8.4.3 Gospodarka odpadowa.

1.2 Metoda opracowania

Przygotowanie Planu polegało na podejmowaniu i wprowadzaniu do harmonogramu realizacji decyzji strategicznych, wytyczających kierunki działań z uwzględnieniem przewidywanych kierunków zmian sytuacji oraz wyników określonych działań w miarę upływu czasu.

Przy tworzeniu Planu wykorzystano różne metody i techniki aktywnego i otwartego planowania.

W trakcie prac zostały zaangażowane różne strony, będące zainteresowane zrównoważonym rozwojem gminy.

Został powołany **Panel Roboczy**, w skład którego weszli:

- 1) Tomasz Bramorski - Przewodniczący Rady Gminy,
- 2) Jan Gołębiowski - Przewodniczący Komisji Oświatowej Rady Gminy,
- 3) Tadeusz Jurkiewicz -Przewodniczący Komisji Budżetowej Rady Gminy,
- 4) Stanisław Wrzeszczyński - Kierownik Referatu Gospodarki Terenowej – Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym,
- 5) Stanisław Szatkowski - Kierownik Zakładu Gospodarki Komunalnej,
- 6) Ewa Lisek - Dyrektor Zespołu Szkół w Janowcu Kościelnym,
- 7) Jacek Górny - Zastępca Dyrektora Zespołu Szkół w Janowcu Kościelnym,
- 8) Piotr Szczepkowski - przedsiębiorca lokalny,
- 9) Jarosław Kosakowski - przedsiębiorca lokalny,
- 10) Grzegorz Radzyński - przedsiębiorca lokalny.

Do pracy nad Planem wykorzystano dane przekazane przez Urząd Gminy, dostępne opracowania naukowe, wyniki badań i ekspertyz, ustalenia miejscowego planu

zagospodarowania przestrzennego, przyjęte przez gminę oraz organy powiatu i województwa strategię i programy sektorowe, a także obowiązujące akty prawne.

Istotną rolę w ocenie tworzenia Planu odegrały również ankiety, przeprowadzone wśród mieszkańców gminy.

Robocza wersja dokumentu została poddana procesowi konsultacji społecznych. Informacje o pracach nad Programem i możliwościach składania uwag i wniosków do projektu zamieszczono w prasie lokalnej oraz na stronie internetowej www.janowiec.com.pl Projekt udostępniano również wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej w Urzędzie Gminy w Janowcu Kościelnym.

1.3 Cele opracowania Planu

Opracowanie Planu Gospodarki Odpadami, służy realizacji polityki ekologicznej państwa, regionu oraz oczekiwań i potrzeb społeczeństwa gminy.

Kompleksowe ujęcie problematyki gospodarki odpadami, umożliwi wykorzystanie Planu do następujących celów:

- podejmowania decyzji w zakresie gospodarki odpadami i ich finansowania;
- kreowania postaw i zachowań w celu kształtowania świadomej, zgodnej ze zrównoważonym rozwojem, gospodarki odpadami;
- koordynowania i intensyfikowania działań na rzecz ograniczania powstawania odpadów i ich powtórnego wykorzystania.

Plan będzie on także fundamentem późniejszych aktów prawa miejscowego w zakresie utrzymywania czystości i porządku.

1.4 Okres obowiązywania Planu

Okres obowiązywania Planu to 4 lata, tzn. lata 2004-2007.

Plan uwzględnia też działania, przewidziane do realizacji w perspektywie kolejnych 4 lat, tj. w latach 2008-2011.

2. STRESZCZENIE PLANU

Plan Gospodarki Odpadami został sporządzony jako realizacja przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), która w rozdziale 3 art. 14-16 wprowadza obowiązek opracowania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Zgodnie z art. 14 ust. 5 cytowanej ustawy, projekt planu sporządza organ wykonawczy gminy, a następnie uchwała go Rada Gminy.

Plan Gospodarki Odpadami stanowi część Programu Ochrony Środowiska i jest tworzony w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska.

Przy tworzeniu Planu wykorzystano różne metody i techniki aktywnego i otwartego planowania.

Podczas prac powołano Panel Roboczy, a także przeprowadzono ankiety i konsultacje wśród społeczeństwa gminy.

Plan zawiera:

- 1) aktualny stan gospodarki odpadami,
- 2) prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,

- 3) działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- 4) instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów,
- 5) system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Plan ocenia dotychczasowe działania z zakresu gospodarki odpadami oraz formułuje strategie, cele, a także przedstawia plan działań w okresie programowania.

Obecny sposób unieszkodliwiania odpadów w gminie Janowiec Kościelny opiera się na nieselektywnym ich składowaniu na składowisku w Majkach.

Szacuje się, iż w ciągu roku trafia na nie około 360 ton odpadów.

Odpady komunalne i zbliżone do nich, wytwarzane w sektorze gospodarczym, trafiają również na składowisko w miejscowości Majki.

Funkcjonujące składowisko, uruchomione w 1994r., wymaga wielu nakładów, by dotować je do obowiązujących przepisów.

Ze strumienia odpadów komunalnych nie wyodrębnia się odpadów niebezpiecznych.

Pomału można zaobserwować działania, podejmowane przez sektor gospodarczy oraz osoby fizyczne, które są ukierunkowane na ograniczenie powstających ilości odpadów. Często brakuje jednak wiedzy, jak w sposób właściwy je zrealizować. Część odpadów z sektora gospodarczego, jest odzyskiwana i albo wykorzystywana we własnym zakresie, albo przekazywana do wyspecjalizowanych firm na podstawie indywidualnych umów.

Na terenie gminy brakuje systemu kontroli i monitoringu ilości powstających odpadów i sposobu ich zagospodarowania.

Nadal powszechnym jest spalanie odpadów w domowych piecach czy też zakopywanie.

Realizacja zadań, ze względu na ograniczone środki własne, przede wszystkim związana jest z możliwościami pozyskania zewnętrznych, tanich środków, przeznaczonych na działania, służące ochronie środowiska oraz infrastrukturze komunalnej.

Istotnym problemem jest brak właściwej konsekwencji w egzekwowaniu ustalonych zasad korzystania ze środowiska i długotrwałe procedury odtworzenia naruszonego środowiska.

Proponowany model gospodarki odpadami oparty jest na zintegrowanym zastosowaniu efektywnych i proekologicznych metod recyklingu i unieszkodliwiania odpadów.

Obejmuje on stworzenie na bazie istniejącego składowiska gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie modernizacją składowiska, prowadzącą w perspektywie do jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji.

Przyjęta strategia obejmuje również właściwe wyposażenie planowanego systemu minimalizowania powstawania odpadów i ich selektywnej zbiórki.

Zasadniczą częścią Planu jest odpowiednio przygotowana i wdrażana edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami.

Gmina Janowiec Kościelny przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami z innymi gminami Regionu. Działania takie muszą być jednak zgodne z przyjętą strategią działań, w oparciu o obowiązujące przepisy oraz uzasadnione w sposób techniczny i ekonomiczny.

Zasadniczymi celami przyjętego modelu gospodarki jest:

- ustanowienie efektywnej struktury instytucjonalnej dla sektora gospodarki odpadami,
- ograniczenie niepożądanych kosztów, związanych z funkcjonującym systemem gospodarki i wprowadzenie jako powszechnie obowiązującej zasady „zanieczyszczający płaci”,
- zapewnienie powszechnej akceptacji przyjętego systemu gospodarki odpadami,
- skuteczna egzekucja przepisów w tym względzie,
- zachowanie zgodności podejmowanych działań z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i strategiami.

Główne działania przyjętego modelu gospodarki na terenie gminy, można przedstawić w formie poniższego zestawienia:

- podnoszenie poziomu świadomości społecznej,
- wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów,
- objęcie wywozem odpadów wszystkich mieszkańców gminy,
- organizacja zbiórki odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych,
- osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu podanych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami,
- stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie infrastrukturą,
- likwidacja „dzikich wysypisk” oraz zapobieganie powstawaniu nowych nielegalnych miejsc składowania odpadów.

Szczegółowy harmonogram realizacji Planu został ujęty w trzech płaszczyznach działań:

- I. Edukacja ekologiczna,
- II. Zapobieganie powstawaniu odpadów,
- III. Program selektywnej zbiórki odpadów.

Plan wskazuje również sposób kontroli oraz wskaźniki oceny jego realizacji.

Zostały wskazane również konieczne nakłady na realizację zadań oraz potencjalne źródła finansowania.

Podczas prac nad Planem, przeprowadzona analiza istniejącego stanu gospodarki odpadami i zagrożeń środowiska oraz ocena społeczna najważniejszych potrzeb w tym zakresie, pozwoliły ustalić najważniejsze wnioski z opracowania Planu:

- gmina posiada zorganizowany system gospodarki odpadami, jest on jednak niepełny i wymaga dostosowania do wymogów i standardów środowiskowych w tym zakresie;
- szczególne istotne jest prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców gminy, dążąc do świadomego ograniczania ilości powstających odpadów oraz wdrożenia selektywnej gospodarki odpadami;
- konieczne jest dostosowanie istniejącego składowiska odpadów do wymogów prawa w celu jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji;
- niezbędne jest stworzenie na bazie istniejącego składowiska gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie infrastrukturą;
- skuteczne egzekwowanie przepisów porządkowych oraz z zakresu gospodarki odpadowej, poprzez działania administracyjne, karne i finansowe, jest niezbędne w celu ograniczenia samowoli w zakresie zagospodarowywania odpadów;

- najbardziej widocznymi nieprawidłowościami w zagospodarowaniu odpadów komunalnych jest istnienie tzw. dzikich wysypisk oraz powszechne zaśmiecenie terenu, zwłaszcza w okolicach dróg, obrzeży lasów, ośrodków wypoczynkowych;
- problem stanowi również nieodpowiednie zagospodarowywanie odpadów, tj. ich zakopywanie lub spalanie, stanowiące oprócz zagrożenia dla środowiska, również zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

3. STAN GOSPODARKI ODPADAMI NA TERENIE GMINY

3.1 Charakterystyka środowiska naturalnego gminy

Obszar gminy Janowiec Kościelny zajmuje powierzchnię 136,25 km². Teren położony jest w obrębie w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego na obszarze Wzniesień Mławskich.

Gmina Janowiec Kościelny należy do powiatu nidzickiego, stanowiąc jego najmniejszą gminę. Siedziba Urzędu Gminy znajduje się w Janowcu Kościelnym.

Na terenie Gminy Janowiec Kościelny znajduje się 50 miejscowości wiejskich, podzielonych na 30 sołectw. Gminę zamieszkuje 3 722 mieszkańców.

Szczegółowe przedstawienie środowiska naturalnego, zawiera Program Ochrony Środowiska. Warto jednak zwrócić uwagę na kilka aspektów, na które może mieć istotny wpływ gospodarka odpadowa.

Użytki rolne i tereny zalesione stanowią aż 93,13% powierzchni gminy (z tego lasy 18,83%), jest to więc typowa gmina rolnicza. Istotnym elementem, na który należy zwrócić uwagę, że na przeważającym obszarze gminy występują niezbyt korzystne warunki hydrogeologiczne.

Gmina posiada liczne tereny przyrodniczo cenne, nie są one jednak zinwentaryzowane w sposób należyty, ani też, co ściśle się z tym wiąże, nie są objęte prawną ochroną, poza Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc. Mimo to konieczne jest uwzględnienie, zarówno przyjętych zapisów ochronnych, jak i konieczne jest wprowadzenie nowych działań, ograniczających oddziaływanie człowieka na środowisko. Na terenach chronionych zostały określone szczegółowe ograniczenia, związane z prowadzoną działalnością przez człowieka.

3.1.1 Analiza oddziaływania Planu Gospodarki Odpadami na środowisko

Założone w niniejszym Planie Gospodarki Odpadami cele i podstawowe kierunki działań są zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa i Krajowym, Wojewódzkim i Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami.

Przeprowadzona analiza oddziaływania Planu Gospodarki Odpadami uwzględniła następujące zagadnienia:

1) w zakresie skutków:

- dla środowiska
Planowane działania, ograniczają wprowadzanie odpadów do środowiska, przewidują również ograniczenie negatywnych oddziaływań istniejącego składowiska na środowisko naturalne, zapobieganie zanieczyszczeniom gleby i ziemi. Nie planowane są niekorzystne przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu.
- realizacji ustaleń Planu

Realizacja Planu umożliwi ograniczenie negatywnego oddziaływania zarówno na poszczególne elementy środowiska (powietrze, powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny) uwzględniając ich wzajemne powiązania, jak również na ekosystemy i krajobraz gminy,;

2) w zakresie oceny:

- stanu i funkcjonowania środowiska oraz jego zasobów
Podjęcie działań, określonych w Planie zwiększy odporność środowiska na degradację, umożliwi również rewitalizację obszarów zdegradowanych. Brak realizacji zadań może doprowadzić do nasilenia antropresji na środowisko, co może skutkować wprowadzeniem istotnych zmian w ekosystemie, jak również może w niektórych przypadkach narazić zdrowie i życie ludzi (np. zanieczyszczenie i skażenie wód), skutkować to może m.in.:
 - wzrostem ilości wytwarzanych odpadów,
 - zagrożeniem jakości wód powierzchniowych i gleb,
 - szybszym zużyciem zasobów naturalnych z powodu braku odzysku surowców wtórnych,
 - niską estetyką krajobrazu wobec istnienia dzikich składowisk,
 - wprowadzaniem biogazów z deponowanych odpadów do powietrza,
- rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych
Proponowane rozwiązania uwzględniają przyjęte rozwiązania i ustalenia zawarte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wrażliwych na oddziaływanie człowieka. Są również zgodne z istniejącym stanem prawnym oraz obowiązującymi aktami prawa miejscowego, w szczególności zawartymi w aktach o utworzeniu obszarów i obiektów chronionych oraz w planach ochrony.;
- zagrożeń dla środowiska
Plan i określone w nim zadania przewiduje ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko i zdrowie ludzi na terenie gminy. W sposób szczególny dotyczy to przede wszystkim obszarów, na których znajdują się odpady (składowisko, „dzikie wysypiska”);
- zmian w krajobrazie;
Proponowane zadania uwzględniają ważną rolę ochrony krajobrazu. Nie przewidywane są działania, zmierzające do negatywnych zmian w krajobrazie. Wszelkie formy zagospodarowania terenu, będą wkomponowywane w istniejący krajobraz z zachowaniem lokalnych form.

Realizacja Planu Gospodarki Odpadami wpłynie w pierwszej kolejności na zmniejszenie ilości odpadów deponowanych na składowisku, poprzez minimalizację powstawania odpadów, wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” czy skierowanie do kompostowania odpadów organicznych. Ważnym celem planu jest likwidacja i rekultywacja szeregu „dzikich wysypisk”.

Gmina Janowiec Kościelny posiada wysokie walory przyrodniczymi i krajobrazowe. Charakterystyczne jest urozmaicenie terenu i różnorodność siedliskowa. Zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska jest stosunkowo niewielkie, uwzględniając wartości średnie dla kraju i obowiązujące normy.

Istnieje zagrożenie środowiska odpadami, stąd konieczność podejmowania wszelkich działań ograniczających ich negatywny wpływ.

Realizacja założeń Planu wpłynie w sposób zdecydowany na poprawę stanu środowiska, w szczególności w zakresie:

- ograniczenia degradacji gleb oraz zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych w związku z likwidacją i rekultywacją szeregu „dzikich wysypisk”,
- ograniczenia stopnia eutrofizacji oraz zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku objęcia zorganizowaną zbiórką całego strumienia odpadów komunalnych i komunalnopodobnych, ograniczenie udziału odpadów komunalnych biodegradowalnych składowanych na składowiskach,
- poprawy walorów krajobrazowych,
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów oraz segregacji odpadów, co pozwoli na zmniejszenie powierzchni terenu zajmowanego pod składowanie odpadów,
- wprowadzenie systemu ewidencji i kontroli gospodarki odpadami, co w konsekwencji spowoduje wyeliminowanie nieprawidłowości w sposobie postępowania z odpadami, w tym również przemysłowymi.

Można zatem wskazać, że wariantem optymalnym, najkorzystniejszym dla środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ludzi jest opcja, polegająca na przyjęciu i wdrożeniu Planu.

Zaplanowane działania nie będą powodować ryzyka wystąpienia poważnej awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, ani oddziaływania transgranicznego. Podjęcie działań w celu zapobiegania, ograniczania bądź kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań nie jest konieczne, wobec przewidywanego braku ich wystąpienia. Nie przewiduje się konfliktów społecznych w związku z realizacją założeń Planu.

3.2 Gospodarka odpadami

3.2.1 Odpady komunalne

Odpady komunalne są to „odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”.

3.2.1.1 Ilości i rodzaje wytwarzanych odpadów

Ilości powstających w gminie odpadów, ustalono na podstawie jednostkowych wagowych wskaźników ilości wytwarzania odpadów.

Według szacunkowych danych GUS średnia ilość odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańca Polski wynosiła w 2001 r. 350 kg. Ilość odpadów wywiezionych na składowiska komunalne przypadająca na mieszkańca to 287,6 kg, w województwie warmińsko-mazurskim 319,7 kg. Wskaźnik ten powoli rośnie.

Ilość wytwarzanych odpadów jest generalnie większa na obszarach zurbanizowanych, niższa natomiast (ok. 250 kg/mieszkańca/rok) na terenach wiejskich.

Gmina Janowiec Kościelny ma charakter wiejski, stąd przyjęto statystycznie ilość wytwarzanych odpadów na poziomie 220 kg/mieszkańca/rok.

Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy Janowiec Kościelny na 31 sierpnia 2004 r.

LP.	Sołectwa	Ludność
		Razem
1.	Bielawy	160
2.	Bukowiec Wielki	49
3.	Cygany	71
4.	Gołębie	42
5.	Gwoździe	64
6.	Iwany	67
7.	Jabłonowo	178
8.	Janowiec Kościelny	347
9.	Jastrząbki	64
10.	Kołaki	67
11.	Krusze	93
12.	Kuce	239
13.	Leśniki	57
14.	Napierki	194
15.	Nowa Wieś Dmochy	157
16.	Nowa Wieś Wielka	214
17.	Pawełki	124
18.	Piotrkowo	86
19.	Pokrzywnica Wielka	158
20.	Połcie Młode	68
21.	Połcie Stare	56
22.	Powierz	93
23.	Sarfonka	323
24.	Smolany	92
25.	Szczepkowo Borowe	180
26.	Szczepkowo Zalesie	72
27.	Trząski	47
28.	Waśniewo	95
29.	Zabłocie Kanigowskie	115
30.	Zaborowo	150
	Łącznie	3722

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Tabela 2 Ilość wytwarzanych odpadów w gminie Janowiec Kościelny

Gmina	Liczba mieszkańców	Ilość gospodarstw domowych	Ilość wytwarzanych odpadów [tona/rok]	Wskaźnik wagowy [kg/os/rok]
JANOWIEC KOŚCIELNY	3 722	1116	819	220

Analizując źródła wytwarzania odpadów komunalnych oraz analizując ich skład z punktu widzenia możliwości technologicznych związanych z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów - dla potrzeb konstrukcji niniejszego Planu, zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami (KPGO), wyodrębniono niżej wymienione strumienie odpadów:

- odpady organiczne (domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i pochodzenia zwierzęcego ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji ogródków przydomowych, kwiatów domowych, balkonowych - ulegające biodegradacji),
- odpady zielone (odpady z ogrodów i parków, targowisk, z pielęgnacji zieleńców miejskich, z pielęgnacji cmentarzy - ulegające biodegradacji),
- papier i karton (opakowania z papieru i tektury, opakowania wielomateriałowe na bazie papieru, papier i tektura - nieopakowaniowe),
- tworzywa sztuczne (opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne nieopakowaniowe),
- tekstylia,
- szkło (opakowania ze szkła, szkło - nieopakowaniowe),
- metale (opakowania z blachy stalowej, opakowania z aluminium, pozostałe odpady metalowe),
- odpady mineralne - odpady z czyszczenia ulic i placów: gleba, ziemia, kamienie itp.,

- drobna frakcja popiołowa - odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych (głównie węgla), z uwagi na udział w składzie odpadów komunalnych popiołu wyodrębniono tę frakcję jako nieprzydatną do odzysku i unieszkodliwiania innymi metodami poza składowaniem,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane - odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych - w części wchodzącej w strumień odpadów komunalnych,
- odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie domowych odpadów komunalnych.

Skład odpadów jest determinowany przez wiele czynników, m.in. typ zabudowy na danym terenie, przyzwyczajenia ludzi, poziom infrastruktury, itd.

Brakuje statystycznie wiarygodnych danych na temat składu odpadów komunalnych na terenie gminy Janowiec Kościelny. Można jednak odnieść się do oceny udziału poszczególnych frakcji w tego typu odpadach dla terenów wiejskich, przedstawionej w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami.

Tabela 3 Morfologia odpadów wg Krajowego Planu Gospodarki Odpadami

Lp.	Rodzaj odpadów	Wielkość	
		Miasto	wieś
		kg/M/ok.	kg/M/rok
1	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	90,20	22,11
2	odpady zielone	10,00	4,16
3	papier i karton	28,62	10,64
4	opakowania z papieru i tektury	41,52	15,43
5	opakowania wielomateriałowe	4,66	1,73
6	tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	48,27	21,03
7	opakowania z tworzyw sztucznych	15,53	6,77
8	tekstyli	12,10	4,65
9	szkło	2,00	1,00
10	opakowania ze szkła	28,12	18,89
11	metale	12,79	4,55
12	opakowania z blachy stalowej	4,57	1,63
13	opakowania z aluminium	1,33	0,47
14	odpady mineralne	14,30	13,25
15	drobna frakcja popiołowa	46,70	40,28
16	odpady wielkogabarytowe,	20,00	15,00
17	odpady budowlane	40,00	40,00
18	odpady niebezpieczne	3,00	2,00
	RAZEM	423,71	223,59

Źródło: Krajowy Plan Gospodarki Odpadami - dane dla 2000 r.

Zestawienie składu morfologicznego odpadów z podziałem na poszczególne frakcje na terenie gminy Janowiec Kościelny, uwzględniając założony wagowy wskaźnik ilości wytwarzania odpadów, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 4 Zestawienie składu morfologicznego odpadów z podziałem na poszczególne frakcje na terenie gminy Janowiec Kościelny

Lp.	Rodzaj odpadów	Udział	Wielkość
		%	tona/rok
1	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	9,89	80,99
2	odpady zielone	1,86	15,24
3	papier i karton	4,76	38,97
4	opakowania z papieru i tektury	6,90	56,52
5	opakowania wielomateriałowe	0,77	6,34

6	tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	9,41	77,03
7	opakowania z tworzyw sztucznych	3,03	24,80
8	tekstyli	2,08	17,03
9	szkło	0,45	3,66
10	opakowania ze szkła	8,45	69,19
11	metale	2,03	16,67
12	opakowania z blachy stalowej	0,73	5,97
13	opakowania z aluminium	0,21	1,72
14	odpady mineralne	5,93	48,53
15	drobna frakcja popiołowa	18,02	147,54
16	odpady wielkogabarytowe,	6,71	54,94
17	odpady budowlane	17,89	146,52
18	odpady niebezpieczne	0,89	7,33
	RAZEM		819,00

Warto zwrócić uwagę na kilka wybranych frakcje odpadów, które wymagają dodatkowego zatrzymania się nad nimi.

Odpady wielkogabarytowe to odpady z gospodarstw domowych, które ze względu na duże rozmiary nie mieszczą się do standardowych pojemników i wymagają odrębnego traktowania.

Do odpadów wielkogabarytowych zaliczyć można:

- stare meble - kanapy, wersalki, tapczany, komody, fotele itp.,
- zużyty sprzęt gospodarstwa domowego - kuchnie gazowe, pralki, wirówki,
- pralki, chłodziarki, zamrażarki, odkurzacze, maszyny do szycia itp.,
- opakowania przestrzenne.

Inna grupa - odpady budowlane, powstają w procesie inwestycyjnym i remontowym w wyniku budowy i remontów mieszkań, obiektów użyteczności publicznej, placówek usługowych, handlowych, sportu i rekreacji oraz obiektów przemysłowych.

Głównie są to odpady obojętne dla środowiska i zaliczyć do tej grupy można:

- odpady gruzu betonowego,
- odpady gruzu ceglanego,
- materiały ceramiczne,
- beton,
- gleba i ziemia z wykopów,
- panele plastikowe i drewnopodobne.

W skład odpadów budowlanych wchodzi również inne odpady, tj. materiały izolacyjne i konstrukcyjne zawierające gips, papa odpadowa, wełna mineralna, drewno, stal, odpady opakowaniowe materiałów budowlanych, odpady niebezpieczne (w tym odpady azbestu, smoła, elektryczne i elektroniczne).

Ustalenie ilości powstających odpadów jest trudne, gdyż firmy budowlane często zagospodarowują odpady we własnym zakresie do niwelacji i rekultywacji terenu, budowy dróg, fundamentów lub przekazują innym posiadaczom.

Elementy z tej grupy stwarzające niebezpieczeństwo dla środowiska a także zdrowia i życia ludzi, zostały omówione w późniejszej części Planu.

Inną grupą, która wymaga specjalnego traktowania są odpady niebezpieczne, wytworzone w sektorze odpadów komunalnych.

Przeciętnie w Polsce (za KPGO) w odpadach komunalnych z miasta znajduje się ok. 3 kg, a z terenów wiejskich 2 kg odpadów niebezpiecznych.

Na terenie gminy w strumieniu odpadów komunalnych, przyjmując powyższe wskaźniki, znajduje się ok. 7,33 ton odpadów niebezpiecznych rocznie. Głównymi składnikami odpadów niebezpiecznych są: farby, tłuszcze, zawierające substancje niebezpieczne, baterie i akumulatory

ołowiowe, oleje i tłuszcze oraz zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Większość odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwach domowych, kierowane jest obecnie wraz ze strumieniem odpadów komunalnych na składowisko komunalne.

Na podstawie przeprowadzonych ankiet, można stwierdzić, że przyjęte założenia są bliskie rzeczywistości.

Wszyscy ankietowani są wytwórcami odpadów komunalnych (m.in. papier, tektura, szkło, sztuczka szklana, tworzywa sztuczne, metale, puszki, złom, odpadki żywności, odpadki roślinne). Wielkość wytwarzanych odpadów podawana była na często zróżnicowanym poziomie.

Poniższe zestawienie ukazuje obliczone wielkości na podstawie udziału największych grup odpowiedzi w odniesieniu do poszczególnych grup odpadów, które wymienili respondenci.

Tabela 5 Porównanie składu odpadów na podstawie przeprowadzonych ankiet

Lp.	Rodzaj odpadów	Wielkość wg przyjętych założeń	Wielkość wg ankietowców
		tona/rok	tona/rok
1	odpady kuchenne ulegające biodegradacji	80,99	116,13
2	odpady zielone	15,24	77,42
3	papier i karton	38,97	77,42
4	opakowania z papieru i tektury	56,52	
5	opakowania wielomateriałowe	6,34	
6	tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	77,03	77,42
7	opakowania z tworzyw sztucznych	24,80	
8	tekstylija	17,03	
9	szkło	3,66	77,42
10	opakowania ze szkła	69,19	
11	metale	16,67	
12	opakowania z blachy stalowej	5,97	116,13
13	opakowania z aluminium	1,72	
14	odpady mineralne	48,53	
15	drobna frakcja popiołowa	147,54	
16	odpady wielkogabarytowe,	54,94	
17	odpady budowlane	146,52	
18	odpady niebezpieczne	7,33	
	RAZEM	819,00	524,45

Według obliczeń, na podstawie ankiet, wskaźnik nagromadzenia odpadów na mieszkańca wyniósł 145,60 kg/rok. Nie obejmuje on jednak, jak widać na podstawie tabeli, wszystkich rodzajów odpadów i tym samym nie może być stosowany jako miarodajny do dalszych analiz.

Odpady komunalne powstają również w instytucjach publicznych. Na terenie gminy Janowiec Kościelny działają następujące instytucje:

Tabela 6 Ilość odpadów komunalnych w instytucjach publicznych

Lp.	Instytucja	Ilość osób	Wskaźnika nagromadzenia ²	Ilość odpadów
			kg/os/rok	tona/rok
1	Administracja i działalność biurowa	60	100	6
2	Przedszkole	48	100	4,8
3	Szkoły	500	50	25
	Razem			35,8

Inną dziedziną, w której powstaje znaczący strumień odpadów jest turystyka. Mimo wielu walorów, gmina nie

² Na podstawie KPGO oraz „Poradnika powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami”

jest odwiedzana przez turystów i nie posiada w tym zakresie również żadnej infrastruktury. Z tego względu odpady z tego sektora życia na terenie gminy nie powstają w ilościach, które można brać pod uwagę.

W obecnej sytuacji rozwoju turystyki na terenie gminy, w wyniku tej działalności powstaje niewiele odpadów, w stosunku do ogólnej ilości wytwarzanych w gminie, jednak powstają one w rozproszeniu i bezpośrednio w środowisku.

Rodzaje powstających odpadów, ilości, miejsce wytwarzania odpadów oraz nierównomierność w roku, wpływają na potrzeby organizacyjne gospodarki odpadami w tym zakresie.

Problemy gospodarki odpadami związane z działalnością turystyczną i wypoczynkową podzielić można następująco:

- turystyka pobytowa w stałych obiektach turystycznych i wypoczynkowych,
- turystyka na wodzie i nad brzegami wód,
- wypoczynek w lesie.

Brak jest jakichkolwiek statystyk związanych z ilością, składem lub właściwościami odpadów powstających w obiektach turystycznych.

Szacunkowe ilości można wyliczyć na podstawie istniejącej bazy noclegowej, udzielonych noclegów, stopnia wykorzystania bazy oraz zakładając, przyjęte poniżej na podstawie KPGO i „Poradnika powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami” wskaźniki nagromadzenia odpadów. W przypadku gminy szacunki te pominięto.

Także wypoczynek w lesie (biwakowanie, grzybobranie, organizacja wycieczek, kuligów, przejażdżek konnych i rowerowych), jest kolejnym źródłem odpadów.

W wyniku takiej działalności powstaje stosunkowo niewiele odpadów, w porównaniu do ogólnej ilości wytwarzanych w gminie, lecz powstają one w rozproszeniu, bezpośrednio w bardzo czułym środowisku.

Problem ten jest o tyle istotny, że brakuje dobrych rozmaszów w jego zakresie, z drugiej zaś strony pozostawia pierwsze, negatywne wrażenie na temat stanu środowiska.

Kolejnym, jakże istotnym problem, związanym z gospodarką odpadami komunalnymi, są odpady z oczyszczalni. Można je podzielić na skratki, zawartość piaskowników oraz ustabilizowane komunalne osady ściekowe.

- skratki
skratki są to odpady powstające w wyniku mechanicznego oczyszczania ścieków, zatrzymywane na kratkach oraz sitach, według danych literaturowych z każdego 1 000 m³ ścieków uzyskuje się około 30 kg skratek;
- zawartość piaskowników
odpad powstający w trakcie eksploatacji piaskownika, nie jest on - pod względem składu chemicznego materiałem jednorodnym - zawiera substancje mineralne i organiczne.
- osady ściekowe
powstają jako produkt uboczny w trakcie eksploatacji oczyszczalni ścieków, można wydzielić osad wstępny - zatrzymany w osadniku wstępnym i nadmierny z biologicznego oczyszczania ścieków

Działająca na terenie gminy oczyszczalnia ścieków produkuje 0,2 Mg/a skratek i odpadów z piaskownika 2 Mg/a osadów ściekowych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002r. (Dz. U. Nr 191, poz. 1595) skratki i odpady z piaskowników oczyszczalni komunalnych, mogą być składowane na składowiskach odpadów komunalnych w sposób nieselektywny. Ze względu na ich niewielką ilość i charakter podobny do innych odpadów komunalnych nie mają one istotnego wpływu na system gospodarki odpadami w gminie.

Poważnym wyzwaniem są osady ściekowe i sposób ich zagospodarowania.

Przybliżony skład chemiczny³ osadów z oczyszczalni ścieków przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 7 Skład chemiczny osadów z oczyszczalni ścieków

Składnik	Osady ściekowe [% s.m.]
Sucha masa	4,2
Azot	0,7
Fosfor (P ₂ O ₅)	0,28
Potas (K ₂ O)	4,22
Wapń (CaO)	0,58
Magnez (MgO)	0,14
Sód (Na ₂ O)	54,6
Substancja organiczna	46,3
Popiół całkowity	19
Popiół rozpuszczony	27,5
Krzemionka	30,7

Istotnym elementem, który należy uwzględnić w tworzeniu założeń gospodarki odpadami jest kwestia importu i eksportu odpadów między poszczególnymi uczestnikami systemu.

Na terenie gminy zjawisko eksportu i importu odpadów nie występuje.

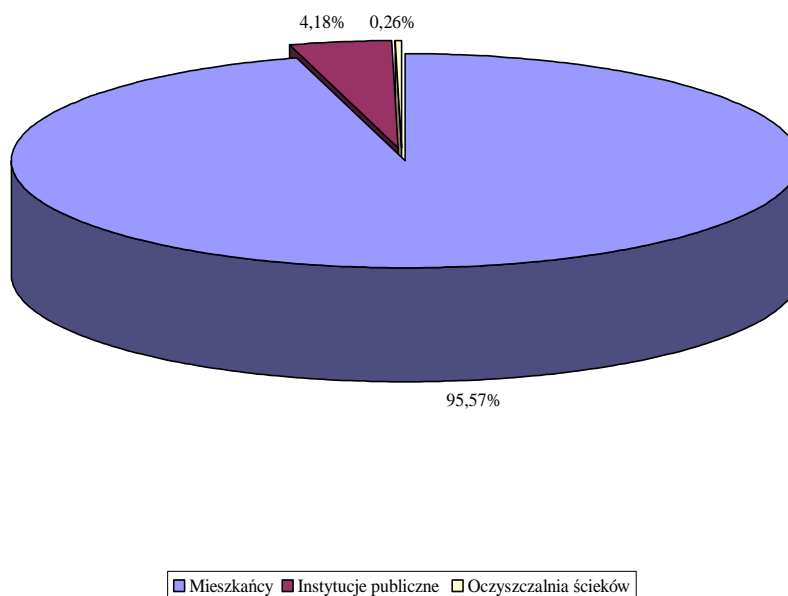
Podsumowanie powstających na terenie gminy Janowiec Kościelny odpadów komunalnych przedstawia poniższa tabela

Tabela 8 Struktura pochodzenia odpadów komunalnych na terenie gminy Janowiec Kościelny

Lp.	Źródło pochodzenia odpadów komunalnych	Wielkość strumienia tona/rok
1	Mieszkańcy	819,00
2	Instytucje publiczne	35,80
3	Oczyszczalnia ścieków	2,20
	Razem	857,00
	Import/Export	0,00

W sposób graficzny strukturę pochodzenia odpadów komunalnych ilustruje poniższy diagram:

Struktura pochodzenia odpadów komunalnych w gminie Janowiec Kościelny

³ na podstawie danych Instytutu Kształtowania Środowiska

3.2.1.2 Istniejąca gospodarka odpadami komunalnymi

Pierwszym elementem prawidłowej gospodarki odpadami jest ograniczanie ich powstawania. W dalszej kolejności powinna być zbiórka, transport, recykling i końcowa utylizacja.

W gminie Janowiec Kościelny nie wszystkie te elementy występują w formie zadawalającej.

Według danych Urzędu Gminy w Janowcu Kościelnym, zorganizowanym systemem zbiórki odpadów jest objęte 17% wszystkich mieszkańców.

Na terenie gminy systemem zbiórki odpadów objęte są jedynie miejscowości Janowiec Kościelny i Safronka. Na ich terenie porozstawiane są pojemniki 110 l oraz kontenery ażurowe o poj. ca 0,5 m³, zaś ich opróżnianie i transport odbywa się poprzez Zakład Gospodarki Komunalnej w Janowcu Kościelnym oraz Spółdzielnię Mieszkaniową "Safronka".

Ilość wykorzystywanych pojemników na terenie gminy, pokazuje poniższe zestawienie:

Tabela 9 Wykorzystywane pojemniki na terenie gminy

Lp.	Gmina	Pojemniki 110 l	Pojemniki do selektywnej zbiórki 1 100 l	Kontenery 5-10 m ³
1	Janowiec Kościelny	75	16	4

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Łącznie w zarządzie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Janowcu Kościelnym oraz SM „Safronka” pozostaje 95 szt. pojemników na odpady.

Tabela 10 Rodzaje wykorzystywanych pojemników, będących w zarządzie gminy

Lp.	Rodzaj pojemnika	Ilość [szt.]
1	Pojemnik 110 l	75
2	Pojemnik 120 l	
3	Pojemnik 240 l	
4	Pojemnik 600 l	13
5	Pojemnik 1.100 l	3
6	Pojemnik 2.200 l	
7	Pojemnik 10 m ³	
8	Pojemnik 5-6 m ³	4
9	Pojemnik 7 m ³ (odkryty)	
10	Kosze uliczne	
Razem		95

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Zbieraniem i transportem odpadów komunalnych, zajmują się następujący odbiorcy:

- Zakład Gospodarki Komunalnej w Janowcu Kościelnym.

ZGK w Janowcu Kościelnym dysponuje następującą ilością i rodzajem sprzętu:

Tabela 11 Rodzaj i ilość sprzętu do zbierania i transportu odpadów komunalnych

Lp.	Rodzaj sprzętu	Ilość [szt.]	Uwagi
1	Ciągnik z przyczepą	1	Stan techn. zadawalający
2	Beczka asenizacyjna ciągnikowa 3,5 m ³	1	Stan techn. dobry
Razem		2	

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym

Świadczone usługi transportu odpadów zmieszanych, wykonywane są na podstawie umów zawartych pomiędzy zarządcami zasobów mieszkaniowych, prywatnymi właścicielami posesji a podmiotami świadczącymi tego typu usługi.

Zbiórka odbywa się przeważnie 1 w tygodniu. Od użytkowników posiadających pojemniki, odpady odbierane są indywidualnie na podstawie zawartych umów.

Wywóz odpadów odbywa się systemem niewymiennym - pojemnik z odpadami jest opróżniany i pozostawiany na miejscu.

Na terenie gminy nie jest prowadzony system segregacji i selektywnej zbiórki. Również na składowisku nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów.

Na terenie miejscowości Janowiec Kościelny ustawiono w 2003r. 3 pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Jednak ze względu na zagospodarowanie odpadów przez mieszkańców we własnym zakresie zbiórka ta nie przynosi pożądaných efektów.

Rada Gminy Janowiec Kościelny uchwałą Nr XXXI/178/98 z dnia 18 czerwca 1998r. w sprawie określenia szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Janowiec Kościelny, wydana na podstawie art. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz.622 z późn. zm.), określiła sposób postępowania z - powstającymi w gospodarstwach domowych, odpadami komunalnymi.

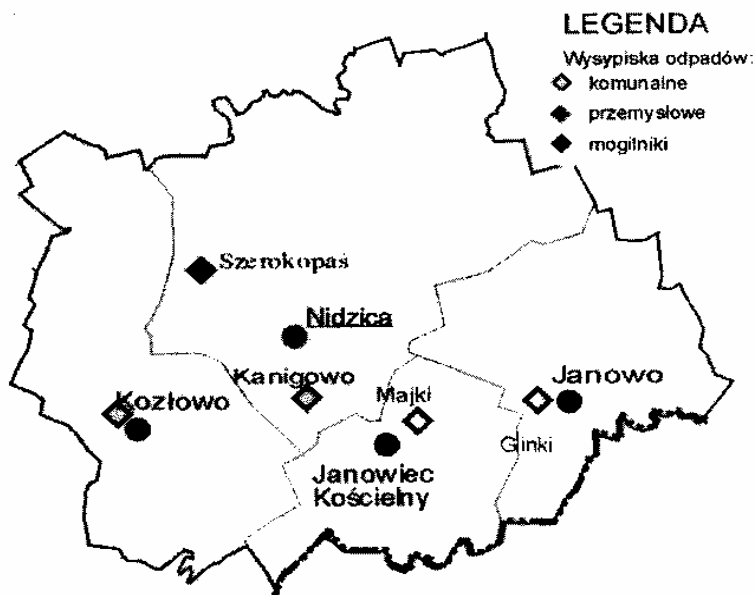
Brakuje również skuteczność w egzekwowaniu obowiązków dotyczących czystości i porządku, nałożonych na mieszkańców.

Nie korzystano w ogóle z uprawnienia do zastępczego (na koszt właściciela) usuwania odpadów.

Problemem jest również sprzęt do transportu odpadów. Jest on przestarzały i w złym stanie technicznym. Wykorzystywany jest do jazdy na niewielkie odległości, jednak przy zwiększonej obsłudze terenów będzie on musiał ulec wymianie.

Obecnie wszystkie odpady komunalne z terenu gminy Janowiec Kościelny są unieszkodliwiane na składowisku w miejscowości Majki, które pełni rolę tymczasowego składowiska gminnego. Jest to jedno z 5 z istniejących składowisk na terenie powiatu nidzickiego.

Istniejąca infrastruktura w zakresie gospodarki odpadami na obszarze Powiatu Nidzickiego

Położone w centralnej części gminy, znajduje się ono w enklawie śródlądowej ok. 100 m od drogi Janowiec Kościelny-Majki w odległości ok. 1,5 km od miejscowości Janowiec Kościelny. Otoczone jest praktycznie ze wszystkich stron lasem.

Najbliższe zabudowania znajdują się w odległości ok. 100 m a ujęcie wód podziemnych ok. 800 m.

Składowisko zostało uruchomione w 1975 r.

Stan prawny jest nieuregulowany. Składowiskiem zarządza: Zakład Gospodarki Komunalnej w Janowcu Kościelnym.

W roku 2003 na składowisku w Majkach zdeponowano 360,0 ton odpadów.

Stan techniczny składowiska przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 12 Stan techniczny składowiska

powierzchnia całkowita	0,35 ha
powierzchnia wydzielona do składowania	0,2 ha
powierzchnia ogrodzona	-
zieleń izolacyjna	ha
pojemność docelowa:	m ³
średnia roczna deponowania	m ³
dotychczas zdeponowano	tona
	m ³
	ton
	350
	3.216,0

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym.

Układ funkcjonalny składowiska obejmuje:

- brama wjazdowa,
- droga technologiczna,
- kwatery składowania odpadów.

Nie posiada ono uszczelnienia naturalną warstwą utworów nieprzepuszczalnych, jak i materiałami sztucznymi.

Składowisko nie posiada praktycznie żadnej infrastruktury (wyposażenia technicznego).

Na składowisku jedyną formą unieszkodliwiania odpadów jest ich deponowanie.

Eksploatacja składowiska polega na przyjęciu odpadów, wysypaniu na kwaterę roboczą. Średnio raz do roku, odpady są zagęszczane sprzętem ciężkim oraz przykrywane warstwą izolacyjną.

Składowisko nie posiada wagi, a ilości dostarczanych odpadów są określane orientacyjnie. Brakuje również

rowów opaskowych dla odprowadzania odcieków i wód opadowych, nie ma także instalacji odgazowywania oraz monitoringu oddziaływania na środowisko.

Przewidywany termin zamknięcia składowiska: 31.12.2004r.

Orientacyjne wielkości przyjmowanych odpadów na składowisku, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 13 Wielkości przyjmowanych odpadów na składowisku w Majkach

Lp.	Rok	Ilość odpadów [m ³ / tona]
1	1995	350,00
2	1996	350,00
3	1997	350,00
4	1998	350,00
5	1999	350,00
6	2000	350,00
7	2001	350,00
8	2002	359,00
9	2003	360,00
	Łączna ilość zdeponowanych odpadów	3 169,00

Źródło: Urząd Gminy w Janowcu Kościelnym.

Na terenie gminy Janowiec Kościelny brakuje systemu zbiórki odpadów z terenów turystycznych.

W chwili obecnej, powstające w oczyszczalni ścieków osady ściekowe, są zagospodarowywane poprzez dezynfekcję za pomocą wapna hydratyzowanego, po czym zostają wywiezione na składowisko, wykorzystując je do przekładania warstw odpadów.

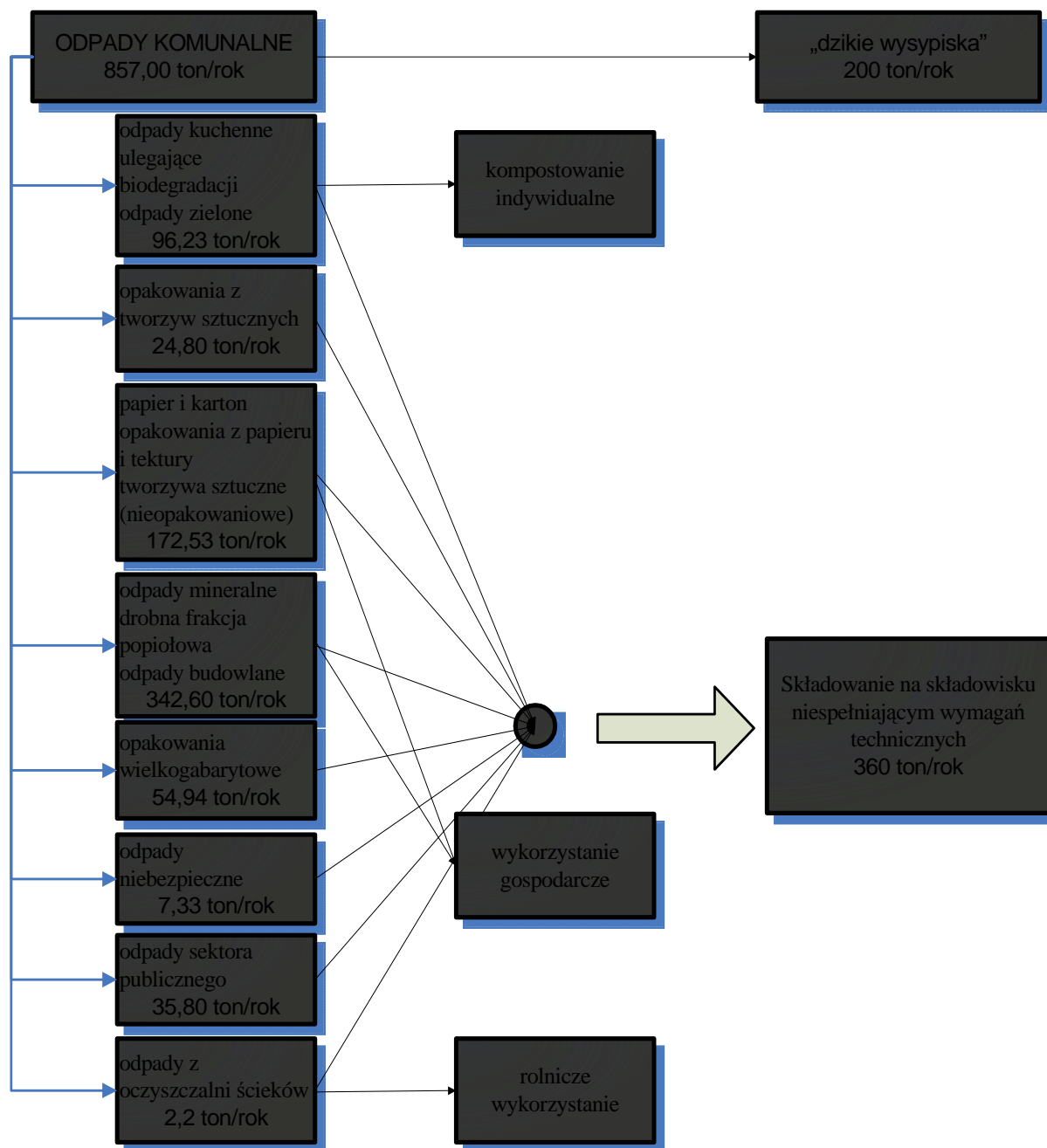
Na terenie gminy funkcjonuje kilka nielegalnych składowisk odpadów. Znajdują się one w naturalnych zagłębieniach terenu, bądź w wyrobiskach poeksploatacyjnych: na gruntach wsi Bukowiec Mały, powyżej wsi Pawełki, na gruntach wsi Napierki (dwa), Jastrząbki, Boruty.

Wg danych szacunkowych trafiać tam może około 10-30% całego strumienia odpadów.

Istniejącą gospodarkę odpadami komunalnymi w gminie ilustruje poniższy schemat:

Gospodarka odpadami komunalnymi w gminie Janowiec Kościelny - stan aktualny

SCHEMAT OBIEGU ODPADÓW KOMUNALNYCH W GMINIE JANOWIEC KOŚCIELNY

WYTWARZANIE
ODPADÓW

ODZYSK

UNIESZKODLIWIANIE

3.2.2 Odpady z sektora gospodarczego

3.2.2.1 Ilości i rodzaje wytwarzanych odpadów

Odpady powstające w sektorze gospodarczym można podzielić w zależności od ich rodzaju na:

- odpady komunalne,
- odpady wynikające z procesów technologicznych, (w tym odpady niebezpieczne),

Ilość odpadów komunalnych w sektorze gospodarczym, została oszacowana podczas analizy gospodarki odpadów komunalnych.

Odpady wynikające z procesów technologicznych oraz odpady niebezpieczne są różne w zależności od branży, działających podmiotów gospodarczych. Ilość tych odpadów jest trudna do oszacowania, ponieważ bazy danych wytworzonych odpadów są niepełne, a często zupełnie ich jest brak.

Na terenie gminy działa około 80 podmiotów gospodarczych różnej wielkości.

W większych przedsiębiorstwach prowadzony system gospodarowania odpadami jest poprawny, firmy występują o odpowiednie zezwolenia lub decyzje administracyjne. Małe firmy często nie prowadzą prawidłowej gospodarki odpadami. Wytwarzane na terenie gminy odpady pochodzą głównie z rolnictwa, hodowli, leśnictwa oraz przetwórstwa żywności, odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli.

Wśród odpadów, powstających z sektora gospodarczego, można wydzielić następujące grupy odpadów:

- zużyte opony

Stanowią one poważny problem ekologiczny ze względu na swą trwałość. W tym zakresie trzeba zwrócić szczególną uwagę, że zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawa, jest zakaz składowania opon oraz wprowadzone są limity odzysku i recyklingu na producentów opon. Tym samym, gospodarka w tym zakresie stopniowo powinna się poprawiać.

Na terenie gminy brakuje danych do oszacowania wielkości wytwarzanych tego rodzaju odpadów.

- odpady z rolnictwa, rybołówstwa i przetwórstwa przemysłu spożywczego

Odpady przemysłu rolno-spożywczego powstają w ubojniach, zakładach przetwórstwa mięsnego, mleczarniach, chłodniach, gospodarstwach rolnych, ogrodnictwa i hodowlanych, cukrowniach, browarach, gorzelniach i innych zakładach zajmujących się produkcją i przetwórstwem żywności. Dominujące rodzaje odpadów z tej podgrupy to odchody zwierzęce oraz odpadowa tkanka zwierzęca i padlina. Podstawowym kierunkiem odzysku tych odpadów jest ich sprzedaż jako pasze lub zastosowanie jako nawóz organiczny.

Na terenie gminy brakuje danych do oszacowania wielkości wytwarzanych tego rodzaju odpadów, jednak można założyć, że jest wielkość marginalna z powodu słabo rozwiniętej działalności w tym zakresie.

- odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli

W odniesieniu do gminy Janowiec Kościelny to istotne źródło odpadów. Podczas produkcji w istniejących zakładach tej branży powstają trociny, ścinki drewna, a ponadto: zestalone odpady farb i lakierów wodorozcieńczalnych, kitów i mas szpachlowych, zużytego ścierniwa, odpadów opakowaniowych z folii PET i papieru, pojemników po farbach i lakierach.

- odpady z przemysłu owocowo-warzywnego

Podstawowym źródłem powstawania tego rodzaju odpadów są zakłady produkujące dla ludzi i pasze dla zwierząt, przechowalnie żywności i pasz oraz roślinnych i zwierzęcych surowców służących do ich produkcji, ośrodki dystrybucji żywności i pasz, zakłady zbiorowego żywienia (w tym stołówki) oraz nierolnicze gospodarstwa domowe. Obecnie istnieje wiele możliwości w zakresie odzysku odpadów z powyższej branży, m.in. w postaci pasz, suszów owocowych, pozyskiwanych pektyn, destylatów owocowych, produkcji kwasu cytrynowego, aromatów i barwników. Odpady te są zazwyczaj sprzedawane w około 90%, a większość z nich nadaje się do produkcji kompostu w połączeniu z innymi rodzajami odpadów. Właściwości i ich wytwarzanie zależą od rodzaju, masy przerabianych surowców, technologii produkcji oraz lokalnych możliwości paszowego użytkowania poprodukcyjnych mas.

Na terenie gminy głównymi producentami tego typu odpadów są m.in. zakłady zbiorowego żywienia, jednak odpady te trafiają do strumienia odpadów komunalnych, stąd problem z faktycznym ustaleniem wielkości produkowanych odpadów.

- odpady z przemysłu mleczarskiego

Blisko 99% odpadów z przemysłu mleczarskiego jest poddawanych odzyskowi, składowanych jest jedynie 1,1% powstających odpadów. Głównym odpadem przemysłu mleczarskiego powstającym w procesie wytwarzania serów jest serwatka. Najpowszechniejsze postępowanie z serwatką sprowadza się do jej sprzedaży i w niewielu przypadkach - proszkowania. Nieprawidłowym działaniem jest kierowanie jej na wylewiska. Metodami odzysku tego rodzaju odpadu jest przetwarzanie serwatki na wyroby jadalne oraz zastosowanie w produkcji alkoholu. Ponadto wykorzystuje się ją w procesie uzyskania biomasy drożdżowo-białkowej i środków fermentacyjnych do produkcji antybiotyków, paliw i białek jednokomórkowców.

Na terenie gminy nie prowadzona jest tego typu działalność, stąd brak tego typu odpadów.

- odpady z przemysłu napojów alkoholowych i bezalkoholowych

W największych ilościach wytwarzane są odpady z destylacji spirytualiów oraz wytkoki, osady moszczowe i pofermentacyjne oraz wywary. Stopień odzysku tych odpadów jest bardzo wysoki i wynosi średnio 96%, z wyjątkiem osadów ściekowych z zakładowych oczyszczalni ścieków. Odpady otrzymane z tego przemysłu powinny być stosowane jako pasze lub przeznaczone na nawozy.

Na terenie gminy brakuje danych do oszacowania wielkości wytwarzanych tego rodzaju odpadów, jednak można założyć, że jest wielkość marginalna z powodu słabo rozwiniętej działalności w tym zakresie.

- odpady przemysłu mięsnego

Są to najczęściej: odpadowa tkanka zwierzęca, odpady z uboju i przetwórstwa ryb oraz surowce i produkty nie nadające się do spożycia i przetwórstwa.

Na terenie gminy brakuje danych do oszacowania wielkości wytwarzanych tego rodzaju odpadów, jednak można założyć, że jest wielkość marginalna z powodu słabo rozwiniętej działalności w tym zakresie.

3.2.2.2 Istniejąca gospodarka odpadami z sektora gospodarczego

Na terenie gminy w odniesieniu do poszczególnych grup odpadów, pochodzących z sektora gospodarczego, prowadzona jest zróżnicowana gospodarka.

Należy zaznaczyć, że ze względu na główny charakter prowadzonej działalności, tj. przetwórstwo drewna, znaczna część odpadów ulega wykorzystaniu.

Odpady z produkcji rolnej i przetwórstwa żywności, przede wszystkim składniki organiczne, podlegają ponownemu wykorzystaniu w rolnictwie i ogrodnictwie jako kompost oraz karma dla zwierząt; odpady z przetwórstwa drewna, nie zawierające składników niebezpiecznych, jako materiał opałowy.

Trudno jest dokładnie określić ilość odpadów wykorzystywanych powtórnie, ze względu na brak statystyk dotyczących tematu. Szacuje się jednak, iż wynosi ona około 20% - 50% odpadów produkcyjnych, powstałych w sektorze gospodarczym.

Gospodarka poszczególnymi rodzajami odpadów wygląda na terenie gminy w następujący sposób:

- zużyte opony

Na terenie gminy, podobnie jak w całym województwie warmińsko-mazurskim, nie funkcjonuje system zbiórki zużytych opon. Często są one wymieniane w punktach serwisowych, zwłaszcza w przypadku braku możliwości ich naprawy. Część opon mieszkańcy mogą wykorzystywać do zagospodarowania terenu.

Zgodnie z Ustawą o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), opony i ich części nie mogą być składowane na składowiskach, w związku z czym znacząca ich ilość pozostaje magazynowana na terenach gospodarstw lub wywożona na tzw. „dzikie wysypiska”.

- odpady z rolnictwa, rybołówstwa i przetwórstwa przemysłu spożywczego

Na terenie gminy, odpady tego typu są zagospodarowywane przez użytkowników we własnym zakresie. Głównymi wytwórcami są gospodarstwa indywidualne.

- odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli

Powyższe odpady są poddawane procesowi odzysku przede wszystkim jako odzysk energii poprzez spalanie rozdrobnionego drewna poprodukcyjnego i innych odpadów drzewnych, np. w tzw. AZSO - Automatycznych Zespołach Spalania Odpadów. Do głównych producentów zalicza się działalność firmy Raman w Kucach.

- odpady z przemysłu owocowo-warzywnego

Na terenie gminy brakuje przedsiębiorstw, produkujących tego typu odpady. Odpady z zakładów zbiorowego wyżywienia trafiają, podobnie jak inne tego rodzaju, do strumienia odpadów komunalnych.

- odpady z przemysłu mleczarskiego

Na terenie gminy nie prowadzona jest tego typu działalność, stąd nie prowadzona jest gospodarka tego typu odpadami.

- odpady z przemysłu napojów alkoholowych i bezalkoholowych

W związku z brakiem działalności w tym zakresie i brakiem tego rodzaju odpadów, na terenie gminy nie prowadzi się gospodarki tego rodzaju odpadami.

- odpady przemysłu mięsnego

Odpady zagospodarowywane są poprzez przekazywanie do wyspecjalizowanych zakładów.

Działalnością w zakresie zbierania odpadów, wytwarzanych w sektorze gospodarczym i ich transportu na terenie gminy Janowiec Kościelny, zajmują się wyspecjalizowane podmioty gospodarcze na podstawie indywidualnych umów z wytwórcami.

3.2.3 Odpady niebezpieczne

3.2.3.1 Ilości i rodzaje odpadów niebezpiecznych

Odpady niebezpieczne powstają we wszystkich dziedzinach naszego życia, zarówno w przemyśle, placówkach usługowych, obiektach użyteczności publicznej, jak też i w gospodarstwach domowych.

Stanowią one szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska i dlatego gospodarka nimi wymaga szczególnej kontroli.

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Ponadto odpady te powstają w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia, szkolnictwie oraz resorcie Obrony Narodowej.

Spośród odpadów niebezpiecznych wyróżnia się grupy odpadów wymagające szczególnych zasad postępowania. Do odpadów tych należą: odpady zawierające PCB, oleje odpadowe, baterie i akumulatory, odpady zawierające azbest, pestycydy, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, wycofane z eksploatacji pojazdy, odpady medyczne oraz odpady materiałów wybuchowych.

Odpady zawierające PCB, to takie, które zawierają:

- polichlorowane difenyle,
- polichlorowane trifenyle,
- monometylotetrachlorodifenylometan,
- monometylodichlorodifenylometan,
- monometylodibromodifenylometan,
- mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005 % wagowo łącznie”.

PCB zaliczane są do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Zabronione jest wprowadzanie PCB do obrotu lub poddawanie ich procesom odzysku.

Brakuje danych pozwalających na oszacowanie ilości tych odpadów na terenie gminy Janowiec Kościelny. W większości przypadków, problem ten będzie dotyczył Zakładu Energetycznego, który wykorzystuje oleje olejów elektroizolacyjne w transformatorach czy kondensatorach.

Innym rodzajem odpadów niebezpiecznych są środki ochrony roślin. Ich aspekt ma dwójaki charakter: bieżący, związany z produkcją, dystrybucją i ich stosowaniem w rolnictwie w chwili obecnej oraz historyczny, związany z przeterminowanymi środkami ochrony roślin zdeponowanymi w tzw. mogilnikach.

Na terenie gminy nie ma żadnych mogilników ani też magazynów z przeterminowanymi środkami ochrony roślin. Problemem mogą pozostać obecnie używane środki ochrony.

Sektorem, w którym łącznie powstaje najwięcej odpadów niebezpiecznych jest motoryzacja. Składa się na to głównie znaczna ilość odpadów, wytwarzanych przez osoby fizyczne. Są to: przepracowane oleje i płyny hamulcowe, zużyte akumulatory.

Wymianę oleju silnikowego, płynu hamulcowego itp. prowadzi się w dalszym ciągu głównie własnymi siłami lub prowizorycznych warsztatach naprawy samochodów, poza stacjami obsługi. Również pewna część zużytych akumulatorów ołowiowych nie trafia do punktów odbioru. Ilość powstających odpadów motoryzacyjnych można oszacować na podstawie liczby zarejestrowanych

pojazdów. Przyjąć można, że olej silnikowy wymienia się raz w roku, a jego ilość wynosi przeciętnie 5 kg., żywotność akumulatora to 5 lat, jego masa średnia - 10 kg. Ilość aktualnie eksploatowanych pojazdów samochodowych, motocykli oraz sprzętu rolniczego w gminie Janowiec Kościelny można oszacować na około 1500. Daje to rocznie 7,5 ton przetworzonych olejów i 3 tony akumulatorów ołowiowych.

Innym rodzajem odpadów w tej grupie, są wycofane z eksploatacji pojazdy. Zgodnie z katalogiem odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) wyeksploatowane pojazdy nie nadające się do użytkowania zostały sklasyfikowane jako odpad niebezpieczny (kod 16 01 04).

Wycofane z eksploatacji samochody stanowią duże zagrożenie dla środowiska, zawierają bowiem oprócz metali (w tym metali ciężkich) również inne substancje, w tym niebezpieczne takie jak: oleje, płyny chłodnicze, akumulatory a także zużyte opony, szkło, tworzywa sztuczne. Większość elementów wycofanych z eksploatacji pojazdów ma wartość surowcową. Niezbędny jest więc recykling tych materiałów pozwalający na odzyskanie z nich składników użytecznych oraz wytwarzanie nowych wyrobów. Z ogólnej ilości ok. 85% masy wraku samochodowego stanowią materiały przeznaczone do recyklingu materiałowego (np. złom, akumulatory, oleje, opony, szkło, guma bez zanieczyszczeń) i energetycznego (np. płyny chłodnicze i hamulcowe, guma zanieczyszczona, tworzywa sztuczne, zużyte opony). Ilość nieużytecznych odpadów kierowanych na składowiska stanowi 14,7% masy ogółem.

Na terenie gminy Janowiec Kościelny problem tego rodzaju odpadów jest marginalny.

Istotnym źródłem odpadów niebezpiecznych są placówki medyczne. Do tej grupy wytwórców odpadów, zaliczyć można również gabinety weterynaryjne.

Odpady medyczne powstają w procesach diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej i weterynaryjnej, prowadzonych w sieci lecznictwa otwartego i zamkniętego.

Generalnie odpady te, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, dzieli się na 3 grupy:

- odpady bytowo-gospodarcze (zmiotki, szmaty, makulatura, resztki pokonsumpcyjne), niestanowiące zagrożenia;
- odpady specyficzne, które ze względu na swój charakter zanieczyszczenia drobnoustrojami mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i środowiska. Do grupy tej zaliczane są: zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, szczątki pooperacyjne i posekcyjne, materiał biologiczny oraz inne odpady ze szpitali i oddziałów zakaźnych;
- odpady specjalne, do których zaliczane są substancje radioaktywne, pozostałości cytostatyków i cytotoksyków, przeterminowane środki farmaceutyczne, uszkodzone termometry świetłówki, odpady srebronośne itp.

Z powyższego podziału wynika wprost, że odpady pierwszej grupy nie stwarzają zagrożenia dla środowiska, natomiast odpady grupy trzeciej wymagają oddzielnych technik unieszkodliwiania. Zasadniczym problemem są odpady grupy drugiej, które powinny być gromadzone selektywnie, gdyż wymagają unieszkodliwiania na drodze termicznego przekształcenia.

W sektorze weterynaryjnym powstają odpady takie jak:

- odpady zakaźne (padłe zwierzęta),
- zużyte igły, strzykawki i inny sprzęt jednorazowego użytku,
- materiał biologiczny: organy z operacji, narodzin, odpady z laboratoriów patologicznych,

- zwierzęta poddane eutanazji (przeważnie psy i koty),
- przeterminowane lekarstwa.

Odpady powstające w placówkach medycznych reprezentują materiał o bardzo zróżnicowanym poziomie zagrożenia chemicznego i sanitarnego, jak również właściwości fizycznych. Stanowią one mieszaninę odpadów typowo komunalnych, toksycznych chemikaliów oraz odpadów zainfekowanych biologicznie. Przeważająca część odpadów powstających w placówkach służby zdrowia ma charakter komunalny (od 75 do 90 %).

Niebezpieczne odpady medyczne i weterynaryjne to np. zużyte igły i strzykawki, odpady zakaźne (opatrunki, fragmenty usuniętych organów i tkanek, zużyte i przeterminowane substancje chemiczne, w tym leki).

Ilości odpadów wytwarzanych w gabinetach lekarskich są nieznaczne: 1-5 kg/rocznie, jednak przy liczbie gabinetów (2) dane te muszą być również uwzględniane, tym bardziej że szkodliwość tych odpadów dla zdrowia ludzi ze względu na niebezpieczeństwo spowodowania infekcji, jest potencjalnie bardzo duża. Na terenie gminy można założyć zatem, że powstaje około 0,01 ton/rok odpadów medycznych niebezpiecznych.

W placówkach opieki zdrowotnej oprócz typowych odpadów medycznych (odpady pooperacyjne, zużyty sprzęt jednorazowego użytku, zużyte opatrunki, chemikalia laboratoryjne i farmaceutyczne) powstają również inne odpady niebezpieczne (zużyte odczynniki fotograficzne, lampy fluorescencyjne, baterie i akumulatory). Powinny być one gromadzone w odpowiednich opakowaniach, a następnie przekazywane do określonych odbiorców w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Należy stwierdzić, że brak jest wiarygodnych danych dotyczących wskaźników ilościowych i składu morfologicznego odpadów powstających w gabinetach i lecznicach weterynaryjnych.

Na terenie gminy działalność prowadzą 2 prywatne praktyki weterynaryjne.

Ilość wytwarzanych odpadów zakaźnych obliczono zgodnie ze wskaźnikiem nagromadzenia odpadów przewidzianych dla prywatnych gabinetów weterynaryjnych, który wynosi 0,8 kg/dobę (zgodnie z KPGO). Stąd obliczona szacunkowa masa odpadów zakaźnych z placówek służb weterynaryjnych kształtuje się na poziomie 0,58 ton/rok.

Tym samym ilość powstających na terenie gminy odpadów niebezpiecznych sektora medycznego weterynaryjnego wynosi 0,59 ton/rok.

Problemem są również przeterminowane leki z gospodarstw domowych, które najczęściej trafiają do odpadów komunalnych. Aby temu zapobiec, należałoby zorganizować system odbioru tych odpadów. Podobnie dzieje się z odpadami z diagnozowania, leczenia i praktyki medycznej, które to nie są również utylizowane we właściwy sposób, trafiając często do odpadów komunalnych.

Wśród powstających odpadów budowlanych znajdują się również odpady azbestowe m.in.: płyty dachowe (eternitowe), ściany osłonowe i osłony konstrukcji stalowych, izolacje cieplne i ognioodporne, izolacje elektryczne i akustyczne, uszczelnienia i szczeliwa, płyty i wykładziny dachowe, podłogowe oraz sufitowe.

Od 1998 roku funkcjonuje zakaz stosowania wyrobów zawierających azbest (ustawa z dnia 19 czerwca 1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest Dz. U. Nr 101, poz. 628). Do tego czasu wyroby azbesto-cementowe w znacznej mierze trafiały do budownictwa wiejskiego i podmiejskiego. Stopień wykorzystania płyt

azbesto-cementowych w budownictwie wiejskim był około trzykrotnie większy niż na terenach miast.

Wielkość strumienia tych odpadów jest trudna do oszacowania. Teoretycznie dane na ten temat powinny być dokładnie znane. Właściciele pokryć dachowych, wykonanych z materiałów, zawierających azbest, zobowiązani są bowiem na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki do przedkładania raz do roku Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego informacji o stanie porycia dachowego oraz przewidywanym terminie jego wymiany. W praktyce realizacja tego obowiązku jest sporadyczna. Specjalistyczne firmy, zajmujące się rozbiórką poszyc na bazie azbestu, bardzo rzadko wzywane są do świadczenia tych usług, więc ewidencja przyjętych przez nie odpadów również nie przystaje w żaden sposób do realnej ilości odpadów wytworzonych.

Ilość wyrobów azbesto-cementowych zabudowanych w obiektach, znajdujących się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynosiła w roku 2000 - 665 460 ton.

Można szacować, że na obszarze gminy Janowiec Kościelny w różnych obiektach budowlanych, wbudowanych jest blisko 150.000² powierzchni pokrytych płytami eternitowymi.

Poza tym na terenie gminy są to m.in. płyty azbestowo-cementowe, izolacje cieplne i ognioodporne, izolacje elektryczne, akustyczne itp.

Należy jednak uwzględnić, że ze względu na wysoki stopień bezrobocia, a co się z tym wiąże niski poziom dochodów na 1 mieszkańca, po pierwsze okres całkowitej wymiany materiałów azbestowych może ulec wydłużeniu, po drugie wiele tych odpadów może wymknąć się spod kontroli i nie trafić do miejsca ich ostatecznego unieszkodliwienia.

Poruszono już wcześniej temat odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym. Do grupy odpadów niebezpiecznych, powstających w gospodarstwach domowych zaliczyć można: aerozole, lakiery, akumulatory, farby i lakiery, rozpuszczalniki, farmaceutyki, świetlówki, zużyte oleje oraz inne substancje chemiczne takie jak: kwasy, i zasady, pestycydy, chemiczne produkty laboratoryjne.

Na terenie gminy nie prowadzi się żadnej ewidencji w tym zakresie. Na podstawie danych literaturowych przybliżony skład odpadów niebezpiecznych typu komunalnego zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 14 Skład odpadów niebezpiecznych typu komunalnego - dane literaturowe

Lp.	Rodzaj odpadu niebezpiecznego	Skład %
1	Aerozole	4,0
2	Akumulatory	26,1
3	Baterie	5,6
4	Farby i lakiery	25,4
5	Farmaceutyki	6,3
6	Rozpuszczalniki	18,3
7	Świetlówki	0,8
8	Zużyte oleje	1,6
9	Inne (w tym inne substancje chemiczne)	11,9
Razem		100

Źródło: Litwin, Piotrowska, 1998.

Na tej podstawie, uwzględniając wcześniejsze założenia, można przyjąć, że w strumieniu odpadów komunalnych, występują:

Tabela 15 Skład odpadów niebezpiecznych typu komunalnego na terenie gminy Janowiec Kościelny

Lp.	Rodzaj odpadu niebezpiecznego	Udział tona/rok
1	Aerozole	0,29
2	Akumulatory	1,91
3	Baterie	0,41
4	Farby i lakiery	1,86
5	Farmaceutyki	0,46
6	Rozpuszczalniki	1,34
7	Świetlówki	0,06
8	Zużyte oleje	0,12
9	Inne (w tym inne substancje chemiczne)	0,87
Razem		7,33

W tej grupie znajduje się również złom elektryczny i elektroniczny, obejmujący zużyte lub wycofane z eksploatacji urządzenia. Można go podzielić na główne grupy, takie jak: urządzenia radiowe i telewizyjne, sprzęt komputerowy, urządzenia gospodarstwa domowego, wyposażenie biur, sprzęt łącznościowy (centrale i aparaty telefoniczne), urządzenia laboratoryjne i techniki medycznej, aparatura i podzespoły urządzeń wojskowych, aparatura i instalacje mierzące, sterujące i regulujące. Każde z tych urządzeń składa się z kombinacji różnych komponentów (m.in. płytki obwodów drukowanych, pakiety elektroniczne, kable, TS zawierające substancje obniżające palność, wyłączniki ręczne, akumulatory i baterie, kondensatory, styczniki itp.) zawierających różnorodne substancje, które z jednej strony stanowią surowce, zaś z drugiej strony są źródłem istotnych zagrożeń dla środowiska.

Najbardziej zagrażającymi substancjami występującymi w odpadach elektrycznych i elektronicznych są: ołów, rtęć, kadm, chrom (Cr⁺⁶), substancje chlorowcowane, bromowane substancje obniżające palność, arsen i azbest.

Szkodliwe dla zdrowia ludzi i środowiska właściwości ołowiu, kadmu, rtęci i chromu są powszechnie znane.

Mniej znane jest oddziaływanie na środowisko substancji bromowanych, stosowanych powszechnie w urządzeniach elektronicznych, jako środek zabezpieczający je przed zapaleniem. Używane są one głównie przy produkcji płytek obwodów drukowanych, złączy stykowych, kabli, różnego rodzaju obwodów z tworzyw sztucznych. Natomiast w urządzeniach chłodniczych znajdują się substancje stwarzające zagrożenie dla warstwy ozonowej: CFC i HCFC.

W zakresie odpadów elektrycznych i elektronicznych nie są prowadzone żadne statystyki dotyczące ilości ich powstawania.

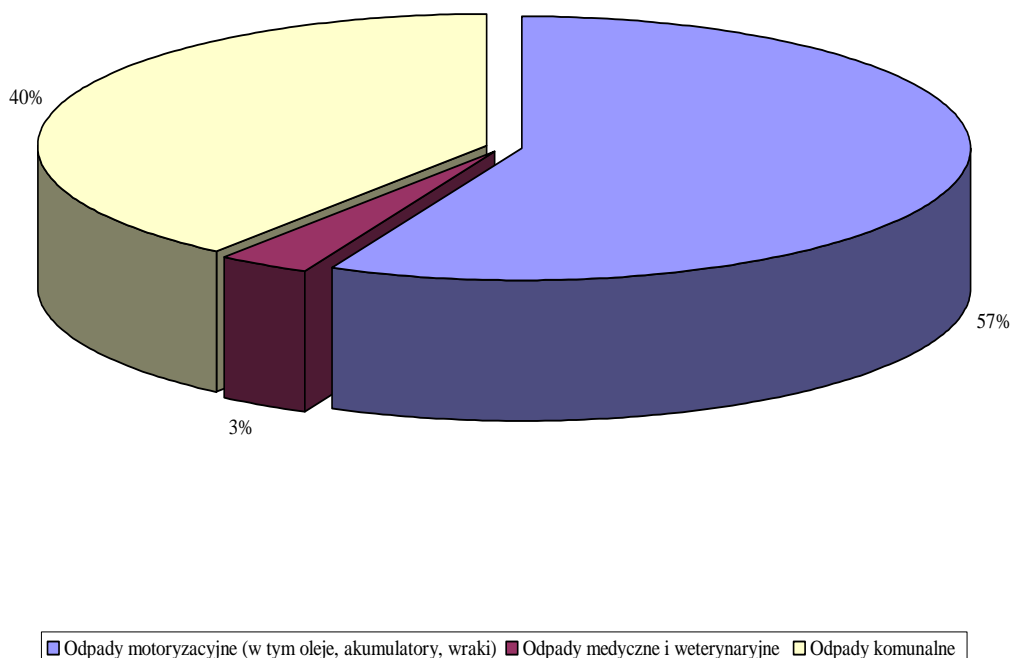
Podsumowanie powstających na terenie gminy Janowiec Kościelny odpadów niebezpiecznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Źródło pochodzenia odpadów niebezpiecznych

Lp.	Źródło pochodzenia odpadów niebezpiecznych	Wielkość strumienia tona/rok
	Odpady motoryzacyjne (w tym oleje, akumulatory, wraki)	10,50
	Odpady medyczne i weterynaryjne	0,59
	Odpady komunalne	7,33
Razem		18,43

W sposób graficzny strukturę pochodzenia odpadów niebezpiecznych ilustruje poniższy diagram:

Struktura pochodzenia odpadów niebezpiecznych w gminie Janowiec Kościelny

3.2.3.2 Istniejąca gospodarka odpadami niebezpiecznymi

Wśród odpadów niebezpiecznych, pewien zakres odzysku, dotyczy grupy olejów odpadowych. W przypadku większości firm i przedsiębiorstw usługowych, oleje odpadowe poprzez firmy pośredniczące, przekazywane były do wtórnego wykorzystania np. do rafinerii.

Również nieliczne zużyte filtry olejowe, zaolejone zużyte sorbenty, czyściwo oraz opakowania po olejach, są odzyskiwane i przekazywane do unieszkodliwiania.

Wprowadzone nowe regulacje prawne w zakresie gospodarki odpadami, a szczególnie ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, zobowiązały przedsiębiorców (producentów i importerów), wprowadzających na rynek oleje smarowe do uzyskania określonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, w tym przypadku olejów odpadowych.

Nadal nierozwiązanym problemem są małe ilości olejów odpadowych wytwarzane w dużym rozproszeniu, np. w gospodarstwach domowych. W tym przypadku zbiórka jest utrudniona i nieekonomiczna.

Na terenie gminy nie ma ewidencji wraków samochodowych porzuconych. Wyeksploatowane pojazdy pozostawiane są najczęściej na terenach gospodarstw.

Problem tego rodzaju odpadów, jak już wspomniano, jest marginalny, lecz pozostaje kwestią nie rozwiązana.

Również nie rozwiązany pozostaje problem zbiórki baterii i akumulatorów. W kraju brak jest technologii ich odzysku i unieszkodliwiania.

Także zagospodarowanie odpadów, zawierających azbest, nie jest uregulowane na terenie gminy Janowiec Kościelny.

Brakuje również uregulowanej gospodarki w zakresie zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych. Odpad ten w większości kierowany jest na składowisko.

Sytuację w tym zakresie powinna poprawić obowiązująca od 1 lipca 2002 r. ustawa z dnia 2 marca 2001 r. o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową (Dz. U. Nr 52, poz. 537 i Nr 100, poz. 1085), która zakazuje składowania urządzeń chłodniczych, klimatyzacyjnych itp. zawierających CFC i HCFC. Wytwarzający tego typu odpady mają obowiązek odzyskać substancje kontrolowane.

W zakresie odpadów medycznych, ewidencja powstających tego typu odpadów na terenie gminy i wytwarzających je podmiotów jest poprawna.

Przy omawianiu istniejącego systemu zagospodarowania odpadów niebezpiecznych, istotną rolę odgrywa ich transport z miejsc wytwarzania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania.

Realizowany jest on z wykorzystaniem środków transportu, będących w gestii:

- wytwórców odpadów,
- właścicieli instalacji do odzysku bądź unieszkodliwiania,
- specjalistycznych firm transportowych.

Według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest zobowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Transport odpadów niebezpiecznych powinien odbywać się z zachowaniem obowiązujących przepisów takich jak:

- ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r.- Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie

przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 57, poz. 608),

- rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie kursów dokształcających kierowców pojazdów przewożących materiały niebezpieczne (Dz. U. Nr 57, poz. 609).

Zgodnie z ww. rozporządzeniami przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej, dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) - jednolity tekst Umowy ADR z 1999 r. (Dz. U. Nr 30, poz. 287).

Teren gminy Janowiec Kościelny, w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, obsługują firmy spoza gminy. Działania te nie są kontrolowane przez gminę, a przekazywanie odpadów odbywa się na podstawie indywidualnych umów między stronami.

W chwili obecnej brak jest dokładnych danych o ilości podmiotów gospodarczych, działających na terenie gminy Janowiec Kościelny, posiadających decyzję administracyjną w zakresie:

- wytwarzania i gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,
- zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych.

Wiele podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w tym zakresie posiada łączne zezwolenie na odzysk, unieszkodliwianie i transport odpadów niebezpiecznych.

3.2.4 Koszty prowadzonej gospodarki odpadami na terenie gminy

W kosztach systemu gospodarki odpadami możemy wyodrębnić następujące składniki jednostkowe:

- koszty administracji, planowania, szkoleń i kształcenia personelu,
- koszty informowania i kształcenia społeczeństwa,
- koszty zbierania i transportu odpadów,
- koszty odzysku odpadów,
- koszty unieszkodliwiania odpadów.

Na dzień 31 grudnia 2003 r. koszty gospodarki odpadami komunalnymi wyniosły 13 000 zł i obejmowały one koszty zbiórki, transportu i zarządzania gospodarką odpadami na terenie gminy.

Koszty te przeliczeniu na ilość odebranych odpadów (360 ton) i mieszkańców gminy (3722), umożliwiają określenie kosztów poniesionych w związku z unieszkodliwianiem odpadów. Koszt ten wyniósł 36,11 zł/tonę i 3,49 zł/osobę.

Struktura finansowania istniejącej gospodarki opadami opiera się głównie na środkach, pochodzących z budżetu gminy oraz opłat mieszkańców.

Niestety, nie wszystkie koszty są ponoszone przez użytkowników systemu, wg zasady zanieczyszczający

płaci. Wiąże się to m.in. z niskimi dochodami społeczeństwa, koniecznością realizowania zadań własnych przez gminę oraz przyjętą polityką gminy w tym zakresie.

3.2.5 Podsumowanie stanu obecnego i identyfikacja problemów

Obecny sposób unieszkodliwiania odpadów w gminie Janowiec Kościelny opiera się na nieselektywnym ich składowaniu na składowisku w Majkach.

Szacuje się, iż w ciągu roku trafia na nie około 360 ton odpadów.

Odpady komunalne i zbliżone do nich, wytwarzane w sektorze gospodarczym, trafiają również na składowisko w miejscowości Majki.

Funkcjonujące składowisko, uruchomione w 1994 r., wymaga wielu nakładów, by dotować je do obowiązujących przepisów.

Ze strumienia odpadów komunalnych nie wyodrębnia się odpadów niebezpiecznych.

Pomatu można zaobserwować działania, podejmowane przez sektor gospodarczy oraz osoby fizyczne, które są ukierunkowane na ograniczenie powstających ilości odpadów. Często brakuje jednak wiedzy, jak w sposób właściwy je zrealizować. Część odpadów z sektora gospodarczego, jest odzyskiwana i albo wykorzystywana we własnym zakresie, albo przekazywana do wyspecjalizowanych firm na podstawie indywidualnych umów.

Na terenie gminy brakuje systemu kontroli i monitoringu ilości powstających odpadów i sposobu ich zagospodarowania.

Nadal powszechnym jest spalanie odpadów w domowych piecach czy też zakopywanie.

Realizacja zadań, ze względu na ograniczone środki własne, przede wszystkim związana jest z możliwościami pozyskania zewnętrznych, tanich środków, przeznaczonych na działania, służące ochronie środowiska oraz infrastrukturze komunalnej.

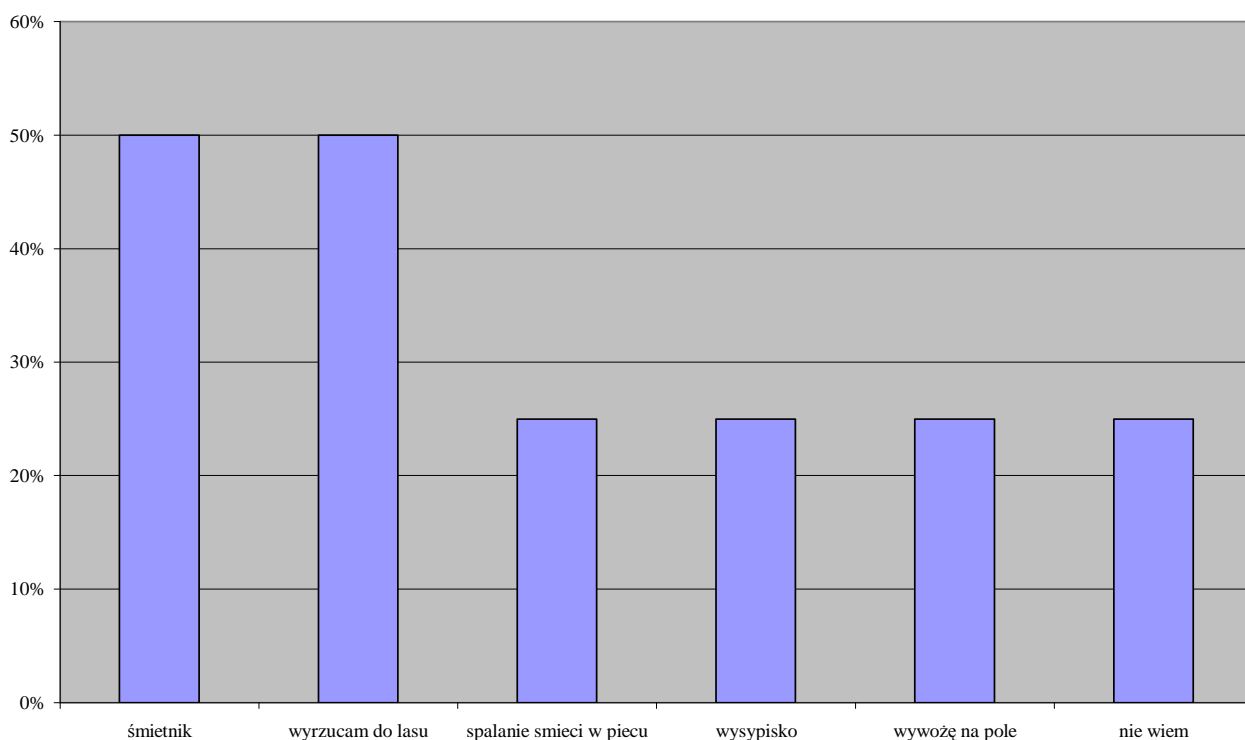
Istotnym problemem jest brak właściwej konsekwencji w egzekwowaniu ustalonych zasad korzystania ze środowiska i długotrwałe procedury odtworzenia naruszonego środowiska.

Również przeprowadzone ankiety, potwierdzają istotne problemy obecnie funkcjonującego systemu gospodarki odpadami.

75% ankietowanych dostarcza swe odpady na składowisko –pośrednio – poprzez istniejący system zbiórki opadów (50,00%) lub bezpośrednio na składowisko (25,00%). Nikt z ankietowanych nie segreguje odpadów. Co czwarty respondent (25,00%) spala swe śmieci w piecu.

Sposób zagospodarowania odpadów, wytwarzanych w gospodarstwach domowych w gminie Janowiec Kościelny przedstawia poniższy diagram:

Sposób zagospodarowania odpadów, wytwarzanych w gospodarstwach domowych w gminie Janowiec Kościelny

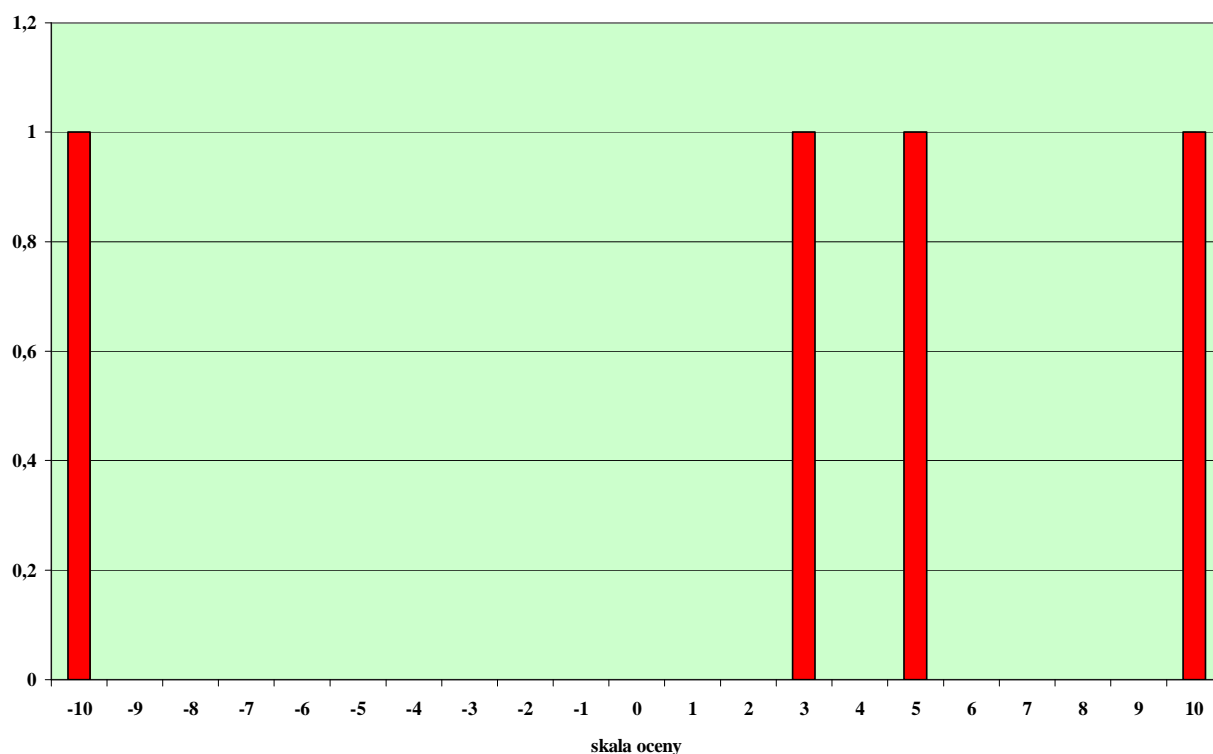

Ankieterzy, pomimo tak jasno sprecyzowanego sposobu zagospodarowania własnych odpadów, jako główne miejsce nielegalnego składowania śmieci wskazują okoliczne lasy, nieużytki i bagna.

W sposób dość pozytywny, oceniają dotychczasową działalność w zakresie gospodarki odpadami, realizowaną przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Sposób oceny przedstawia poniższy diagram:

Ocena dotychczasowej działalności systemu gospodarki odpadami w gminie Janowiec Kościelny

Na podstawie opisu aktualnego stanu gospodarki odpadami, opisanego w poprzednich rozdziałach, poniżej przedstawiono najważniejsze problemy zidentyfikowane na terenie Gminy:

- funkcjonujący na terenie gminy system gospodarki odpadami nie spełnia wymagań z zakresu minimalizacji ilości odpadów oraz ich odzysku;
- na terenie objętym opracowaniem, brakuje pełnych i zintegrowanych systemów selektywnego gromadzenia odpadów;
- prowadzona działalność wielu podmiotów, a także zachowania mieszkańców gminy nie sprzyjają wykorzystaniu wybranych grup odpadów, zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego w przypadku gdy odpady już powstały, należy maksymalnie odzyskać z nich surowce i materiały;
- z braku selektywnej zbiórki odpadów wynika także:
 - nieuregulowana gospodarka odpadami niebezpiecznymi,
 - nieuporządkowany system gospodarki odpadami wielkogabarytowymi;
- tymczasowe składowisko w miejscowości Majki nie spełnia wymogów technicznych do dalszej prawidłowej eksploatacji,
- system prowadzonej gospodarki nie uwzględnia i nie jest przystosowany do ilości odpadów powstających w turystyce,
- brak inwentaryzacji „dzikich wysypisk” oraz działań zmierzających do ich likwidacji,
- niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, brak systemu edukacji ekologicznej, szczególnie dzieci i młodzieży, z zakresu gospodarki odpadami

4. PROGNOZY ZMIAN W GOSPODARCE ODPADAMI

4.1 Dokumenty i założenia strategiczne

Podczas pracy nad Planem wykorzystano wytyczne zawarte w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami, Planie Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz w Planie Gospodarki Odpadami Powiatu Nidzickiego.

Jako priorytetowe do przyjętej strategii postępowania z odpadami, założono:

- zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów,
- powtórne wykorzystanie odpadów, których powstawania w danych warunkach techniczno-ekonomicznych nie da się uniknąć,
- unieszkodliwianie odpadów poza składowiskiem, o ile jest to uzasadnione technicznie i ekonomicznie,
- składowanie tylko tych odpadów, których nie da się, z uwagi na warunki techniczno-ekonomiczne - odzyskać bądź unieszkodliwić, w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzkiego i środowiska.

W konstruowaniu Planu kierowano się zasadą, że w gospodarce odpadami podstawowym priorytetem jest prewencja, tj. zapobieganie powstawaniu odpadów. W praktyce zapobieganie powstawaniu wielu rodzajów odpadów jest jednak niemożliwe, stąd należy minimalizować ich ilość i zmniejszać ich szkodliwość dla środowiska.

W przypadku, gdy odpady już powstały, konieczne jest maksymalne wykorzystanie odzyskanych z nich surowców i materiałów - możliwie blisko miejsca ich powstawania (zasady bliskości i samowystarczalności). Celem tych działań jest ograniczenie przewozu odpadów do minimum.

Zasadę najbliższego otoczenia oraz samowystarczalności zastosowano jedynie do odpadów przeznaczonych do składowania, a nie do odzysku.

Odpady, których nie da się wykorzystać ze względów technicznych, ekonomicznych lub ekologicznych (np. w przypadku PCB), przewiduje się unieszkodliwiać wszelkimi metodami, poza składowaniem. Składowane powinny być tylko te odpady, których nie można wykorzystać lub w inny sposób unieszkodliwiać.

W niniejszym Planie dąży się do tego, aby nie składować odpadów, które uprzednio nie zostały przetworzone metodami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi.

4.2 Założenia i prognozy w gospodarce odpadami na terenie gminy

W procesie planowania długoterminowego istotne jest uwzględnienie wszelkich przemian, zachodzących w określonym sektorze.

Jednym z ważniejszych czynników jest prognoza zmian ilości wytwarzanych odpadów. Wyróżnić można następujące powody zmian ilości odpadów:

- zmiany społeczno-demograficzne:

- liczba ludności, z uwagi na notowany w ostatnich latach spadek wartości przyrostu naturalnego do ok. 0,1%, który prawdopodobnie ustabilizuje się na takim poziomie na okres najbliższych 20 lat, nie ulega większym wahanom, szczególnie rozpatrując w odniesieniu do niewielkiej liczby mieszkańców gminy
- czynnik ten nie jest zasadniczym dla wielkości produkowanych odpadów - wg prognoz GUS spodziewane zmiany demograficzne na terenie wiejskim będą oznaczały się do 2010 roku słabym odplywem mieszkańców na poziomie -0,1%, w przypadku gminy Janowiec Kościelny potwierdzają to dane spisu powszechnego z 2002;

Tabela 17 Podstawowe dane demograficzne w gminie Janowiec Kościelny (stan na 2002 r.)

Gmina	Ludność			Kobiety na 100 mężczyzn
	Ogółem	W tym kobiety		
		%	Liczba	1 km ²
Gm. Janowiec Kościelny	3676	48,4	1769 0	26

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowiec Kościelny

- wzrost konsumpcji to powód znacznego zwiększenia się ilości wytwarzanych odpadów komunalnych w ostatnich latach, tendencja ta ciągle się nasila

- zmiany gospodarcze i ekonomiczne:

- czynniki makroekonomiczne (m.in. zmiany PKB, siły nabywczej konsumentów, inflacja, bezrobocie) w sposób dość wolny przekładać się będzie na strukturę gospodarki odpadami w skali gminy, pewien wpływ może mieć ogólna koniunktura czy opłacalność pewnych gałęzi przemysłu, np. dalsza sytuacja sektora drzewnego będzie miała duże znaczenia dla gospodarki odpadami z sektora gospodarczego
- technologia - zgodnie z obserwowanymi trendami, rozwijają się technologie małoodpadowe lub bezodpadowe, wymuszane ekonomiką, zmiany te w skali gminy zachodzą powoli i w tylko w pewnym stopniu wpływają na zmianę ogólnej ilości powstających odpadów;

- **zmiany wymagań i standardów w zakresie postępowania z odpadami, przepisów prawnych:** czynniki te rzutują w pewnym stopniu na zmiany ilości wytwarzanych odpadów, głównie poprzez instrumenty prawno-ekonomiczne (opłaty i kary), ale też m.in. przez nałożenie obowiązku odzysku, recyklingu czy wykorzystania odpadów w miejscu powstania

- **rozwój systemu gospodarki odpadami:** można założyć, że przez kilka najbliższych lat będzie można obserwować duży wzrost ilości odpadów zbieranych i przekazywanych do zagospodarowania, m.in. z powodu objęcia dodatkowej liczby mieszkańców systemem odbioru.

Reasumując, można założyć, że ilości odpadów wytwarzanych na terenie gminy w okresie projektowania niniejszym Planem, nie będą znacząco odbiegały od ilości wytwarzanych obecnie.

Zostanie również utrzymany na zbliżonym poziomie do obecnego wskaźnik nagromadzenia odpadów na mieszkańca na rok.

Innym aspektem, związanym z planowaniem gospodarki odpadami jest prognoza zmian wymagań i standardów w zakresie postępowania z odpadami i przepisów prawnych.

Wprowadzane zmiany w polskim i europejskim ustawodawstwie, wymuszają coraz wyższe standardy co do sposobu prawidłowego postępowania z odpadami. Zatem to te czynniki, zwłaszcza w świetle konieczności dostosowania polskich instalacji do wymagań regulacji unijnych w tym zakresie, determinować będą gospodarkę odpadami.

Podmioty, które już dzisiaj zainwestują w programy selektywnej zbiórki odpadów lub zastosują technologie, pozwalające na wykorzystanie frakcji organicznej odpadów, unikną w przyszłości konieczności modyfikacji swojego modelu gospodarki odpadami, a dodatkowo będą mogły liczyć na preferencyjne finansowanie inwestycji z tego zakresu.

5. CELE I ZADANIA PLANU

5.1 Formułowanie strategii i planu działań

5.1.1 Założone cele i przyjęty system gospodarki odpadami

Nadrzędnym celem Planu jest zmniejszenie ilości odpadów, które podlegają ostatecznemu składowaniu.

Jest to korzystne zarówno dla środowiska, jak i stwarza także inne, wymierne, ekonomiczne korzyści. Są to m.in.: odzysk energii oraz surowców, stworzenie nowych miejsc pracy, oszczędność terenów w gospodarce przestrzennej.

Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Janowiec Kościelny uwzględnia wytyczne zawarte w Krajowym, Wojewódzkim i Powiatowym Planie Gospodarki Odpadami.

5.1.1.1 Planowany model gospodarki odpadami

Proponowany model gospodarki odpadami oparty jest na zintegrowanym zastosowaniu efektywnych i proekologicznych metod recyklingu i unieszkodliwiania odpadów.

Obejmuje on stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie modernizacją składowiska, prowadzącą w perspektywie do jego prawidłowego zamknięcia i rekultywacji.

Przyjęta strategia obejmuje również właściwe wyposażenie planowanego systemu minimalizowania powstawania odpadów i ich selektywnej zbiórki.

Zasadniczą częścią Planu jest odpowiednio przygotowana i wdrażana edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami.

Gmina Janowiec Kościelny przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami z innymi gminami Regionu. Działania takie muszą być jednak zgodne z przyjętą strategią działań, w oparciu o obowiązujące przepisy oraz uzasadnione w sposób techniczny i ekonomiczny.

Zasadniczymi celami przyjętego modelu gospodarki jest:

- ustanowienie efektywnej struktury instytucjonalnej dla sektora gospodarki odpadami,
- ograniczenie niepożądanych kosztów, związanych z funkcjonującym systemem gospodarki i wprowadzenie jako powszechnie obowiązującej zasady „zanieczyszczający płaci”,
- zapewnienie powszechnej akceptacji przyjętego systemu gospodarki odpadami,
- skuteczna egzekucja przepisów w tym względzie,
- zachowanie zgodności podejmowanych działań z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i strategiami.

Główne działania przyjętego modelu gospodarki na terenie gminy, można przedstawić w formie poniższego zestawienia:

- podnoszenie poziomu świadomości społecznej,
- wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów,
- objęcie wywozem odpadów wszystkich mieszkańców gminy,
- organizacja zbiórki odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych,
- osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu podanych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami,
- stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z niezbędną w tym zakresie infrastrukturą,
- likwidacja „dzikich wysypisk” oraz zapobieganie powstawaniu nowych nielegalnych miejsc składowania odpadów.

Podobnie, jak w Programie Ochrony Środowiska, w ramach analizy, przyjęto następujący podział, stosując podane kryteria:

- 1) znaczenie i pilność realizacji:
 - strategiczny,
 - główne (kierunki działań),
 - szczegółowe (konkretne działania w ramach określonego kierunku);
- 2) czas pełnej realizacji (od rozpoczęcia zadania do osiągnięcia celu wg przyjętego miernika):
 - krótkookresowe (do 1 roku),
 - średniookresowe (od 1 do 4 lat),
 - długookresowe (powyżej 4 lat).

Przyjęto następujące obszary działania:

- I - zadania gminy, gdzie jednostka samorządu posiada uprawnienia ustawowe oraz realizuje bezpośrednio zadania własne,
- II - działania jednostek zależnych od samorządu, w stosunku do których gmina posiada uprawnienia

właścicielskie lub nadzorcze i może nakładać na te jednostki określone zobowiązania,

III - działania i zachowania mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych, gdzie gmina może oddziaływać w ograniczonym zakresie.

Cele strategiczny gminy Janowiec Kościelny w zakresie gospodarki odpadami:

„Stworzenie efektywnego systemu zarządzania odpadami na terenie gminy”

Cele główne i szczegółowe do wdrożenia i osiągnięcia w okresie planowania:

I. Edukacja ekologiczna.

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy:

- 1) prowadzenie i wspieranie akcji edukacji dorosłych,
- 2) organizacja i wspieranie warsztatów, konkursów, olimpiad, turniejów ekologicznych,
- 3) udział społeczeństwa w tworzeniu i realizacji zasad gospodarki odpadami w gminie,
- 4) podniesienie znaczenia edukacji ekologicznej w działalności samorządów, m.in. coroczne zaplanowanie budżetu na edukację ekologiczną w gminach i powiecie,
- 5) szkolenia urzędników, akcje informacyjne dla radnych,
- 6) wydawanie broszur, ulotek, folderów, kalendarzy itp.,
- 7) opracowanie i stworzenie gminnych systemów przeciwdziałania powstawaniu nielegalnych składowisk,
- 8) organizacja kampanii na rzecz czystości środowiska (mieszkańcy, władze lokalne, organizacje społeczne, turyści),
- 9) popularyzacja używania opakowań zwrotnych,
- 10) stworzenie banku informacji o możliwościach zagospodarowania odpadów,
- 11) wspieranie kółek ekologicznych,
- 12) wprowadzenie nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska na szczeblu lokalnym,

II. Zapobieganie powstawaniu odpadów.

Minimalizacja produkowanych odpadów:

- 1) systematyczna kontrola przestrzegania zasad gospodarki odpadami w jednostkach gospodarczych i na posesjach indywidualnych, w tym kontrola magazynowania substancji niebezpiecznych: produktów ropopochodnych, chemikaliów i środków ochrony roślin,
- 2) ograniczanie ilości powstających odpadów „u źródła”,
- 3) zaostrenie lokalnych przepisów, mających wpływ na postawy uczestników systemu, w tym mających na celu zmniejszenie ilości i toksyczności wytwarzanych odpadów „u źródła”, np. dotyczących ograniczeń sprzedaży lub użytkowania niektórych produktów mogących pogorszyć stan środowiska,
- 4) monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- 5) unikanie wwożenia odpadów spoza gminy,
- 6) racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych, materiałów i energii,
- 7) popieranie stosowania instalacji wysokosprawnych (niskoodpadowych),
- 8) stosowanie nowych, oszczędzających materiał, technologii w przemyśle, w tym technologii bezodpadowych,
- 9) objęcie systemem odbioru wszystkich mieszkańców,

- 10) stworzenie systemu gromadzenia odpadów dla gminy z gospodarstw wiejskich i domów letniskowych,
- 11) organizacja systemu odbioru odpadów nad wodami, na terenach leśnych, przy drogach,
- 12) likwidacja dzikich wysypisk śmieci,
- 13) poprawa organizacji i logistyki w systemie gospodarki odpadami,
- 14) poprawa logistyki, praktyk operacyjnych w zakładach przemysłowych,
- 15) substytucja niebezpiecznych surowców materiałami bezpiecznymi dla środowiska,
- 16) zwiększanie ilości odpadów zagospodarowywanych bezpośrednio na terenie zakładu (recykling wewnętrzny),
- 17) zmniejszanie strat surowca podczas transportu i magazynowania (eliminacja źródeł wycieków, ubytków itd.),
- 18) ograniczanie przez wytwórców stosowanych opakowań do minimum i zwiększanie udziału w materiałach opakowaniowych substancji ulegających biodegradacji,
- 19) ograniczanie przez konsumentów do koniecznego minimum stosowania opakowań jednorazowego użytku,
- 20) stosowanie na mniejszą skalę produktów jednorazowego użytku na rzecz przedmiotów o dłuższym okresie trwałości,
- 21) zmniejszanie ilości powstającego żużlu i popiołu,
- 22) wtórny obieg odpadów wielkogabarytowych, np. naprawianie i ponowne używanie lub użytkowanie ze zmienionym, w stosunku do pierwotnego, przeznaczeniem.

III. Program selektywnej zbiórki odpadów.

Odzysk i recykling odpadów:

- 1) znaczący wzrost odzysku surowców wtórnych,
- 2) wzrost wykorzystywania surowców wtórnych,
- 3) organizowanie punktów zbiórki makulatury, stłuczki szklanej, puszek aluminiowych itp. oraz punktu odbioru odpadów niebezpiecznych z posesji prywatnych i użyteczności publicznej,
- 4) stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z jego niezbędną w tym zakresie modernizacją,
- 5) przygotowanie niezbędnego wyposażenia w sprzęt (pojemniki, prasy, belownice, rozdrabniarki, samochody do odbioru),
- 6) oddzielenie od strumienia odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne tzw. balastu oraz odpadów obojętnych (masy ziemne, gruz budowlany, popioły),
- 7) kompostowanie odpadów organicznych: zachęcanie do tworzenia małych przydomowych oraz kompostowni na składowiskach odpadów,
- 8) uregulowanie problemu zbiórki padliny,
- 9) zachęty ekonomiczne uwzględniające zasadę „zanieczyszczający płaci”, np. wprowadzenie wyższej opłaty za odbiór odpadów zmieszanych.

5.1.1.2 Planowana gospodarka odpadami opakowaniowymi, wielkogabarytowymi, budowlanymi i niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych

Do założeń przyjętej gospodarki przyjęto również wskaźniki ujęte w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami oraz Powiatowym Planie Gospodarki Odpadami w zakresie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu.

Za daty graniczne przedziałów przyjęto rok 2003, 2006 i 2010. Poziomy te wynoszą:

- dla odpadów opakowaniowych łącznie: 9,3% w 2003 r., 18,2% w 2006 i 31,5% w roku 2010 w tym:
 - dla odpadów z opakowań naturalnych odpowiednio: 7, 13 i 21%,
 - odpady z tworzyw sztucznych: 10, 22 i 30%,
 - odpady ze szkła: 16, 35 i 60%,
 - odpady ze stali: 8, 18 i 30%,
 - odpady z aluminium: 20, 35 i 50%,
 - odpady z papieru i tektury: 38, 45 i 55%,
 - odpady opakowań wielomateriałowych: 8, 20 i 50%

ponadto:

- odpady wielkogabarytowe: 20% zebranych selektywnie w 2006 r. i 50% w roku 2010,
- odpady budowlane: odpowiednio: 15 i 40%,
- odpady niebezpieczne w grupie odpadów komunalnych: 15 % będzie zbierane selektywnie w 2006 r. i ilość ta wzrośnie do planowanych 50% w roku 2010.

Poniższa tabela przedstawia założenia przyjęte dla gminy uwzględniając wskaźniki z WPGO.

Tabela 18 Planowana gospodarka odpadami opakowaniowymi, wielkogabarytowymi, budowlanymi i niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych w gminie Janowiec Kościelny latach 2003 - 2010.

Rok	Ilości odpadów w tonach										
	odpady opakowaniowe - razem	opakowaniowe z materiałów naturalnych	z tworzyw sztucznych	ze szkła	ze stali	z aluminium	z papieru i tektury	wielomateriałowe	wielkogabarytowe	budowlane	niebezpieczne
2003											
Ilości wytworzone ⁴	164,54	31,92	24,80	69,19	5,97	1,72	56,52	6,34	54,94	146,52	7,33
Ilości zebrane selektywnie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
2006											
Ilości wytworzone	166,19	32,24	25,05	69,89	6,03	1,74	57,08	6,40	55,49	147,98	7,40
Ilości zebrane selektywnie	34,17	4,19	5,51	0,00	1,09	0,61	25,69	1,28	11,10	22,20	1,11
2010											
Ilości wytworzone	165,35	32,08	24,92	69,54	6,00	1,73	56,80	6,37	55,22	147,24	7,36
Ilości zebrane selektywnie	86,29	6,74	7,48	41,72	1,80	0,87	31,24	3,18	27,61	58,90	3,68

5.1.1.3 Planowana gospodarka odpadami ulegającymi biodegradacji

Na terenie gminy Janowiec Kościelny nie prowadzono, jak dotąd, gospodarki odpadami ulegającym biodegradacji.

Przy ilości tych odpadów oszacowanych w skali gminy na poziomie 191,72 tona/rok (bez uwzględnienia dużego strumienia odpadów zielonych z ogrodów, parków, targowisk, zieleńców i cmentarzy szacunkowo jest to poziom 15,24 tona/rok, generalnie nie trafiającego zasadniczo na składowiska) jest to niepokojące.

Konieczna jest zmiana obecnego systemu zbierania odpadów, szczególnie na terenach wiejskich, bazującego na odbiorze odpadów zmieszanych.

Redukcję ilości odpadów komunalnych, ulegających biodegradacji, a trafiających na składowiska, wymuszają wymagania art. 5 Dyrektywy Rady 1999/31/EC. Redukcja ta powinna ona wynosić 25% w roku 2010.

Fracja odpadów zielonych będzie poddawana kompostowaniu w 2006 r. w 35%, a w 2010 - 50%.

Do założeń przyjętej gospodarki przyjęto również wskaźniki ujęte w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami oraz Powiatowym Planie Gospodarki Odpadami w zakresie gospodarki odpadami ulegającymi biodegradacji.

Poniższa tabela przedstawia założenia przyjęte dla gminy Janowiec Kościelny w WPGO.

Tabela 19 Planowana gospodarka odpadami ulegającymi biodegradacji w gminie Janowiec Kościelny

Rok	tona
2003	
Ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	191,72
Ilość zebranej makulatury	0,00
Ilość kompostowanych odpadów	0,00
2006	
Całkowita ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	193,64
Ilość kompostowanych odpadów zielonych	4,62
Ilość poddanych odzyskowi i recyklingowi odpadów opakowań papierowych	25,69
Dodatkowy konieczny odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	18,10
Dopuszczalne składowanie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	145,23
2010	
Całkowita ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	192,67
Ilość kompostowanych odpadów zielonych	7,66
Ilość poddanych odzyskowi i recyklingowi odpadów opakowań papierowych	31,24
Dodatkowy konieczny odzysk i unieszkodliwienie (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	57,44
Dopuszczalne składowanie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	96,33

⁴ Na podstawie założeń niniejszego Planu

⁵ Na podstawie założeń niniejszego Planu

5.1.2 Zakres działań

Podstawę kwalifikacji celów i zadań do realizacji w pierwszym etapie (2004-2007) stanowiły:

- wymogi wynikające z obowiązujących przepisów prawa i przyjętych strategii oraz programów krajowych, wojewódzkich i powiatowych,
- dokumenty strategiczne dla rozwoju gminy,
- ustalenia Panelu Roboczego, powołanego do prac nad Planem,
- ustalenia w ramach analizy stanu istniejącego,
- wyniki ankiet oraz wnioski instytucji.

Jednocześnie, w trakcie prac nad Planem, przeprowadzono wstępną analizę scenariuszową w celu możliwości wyboru najlepszego dla gminy systemu gospodarki odpadami.

Uwzględniono m.in. organizację gospodarkę odpadami, system zbierania odpadów, system zbierania surowców wtórnych, system transportu czy możliwości odzysku i unieszkodliwiania. Rozpatrywano również wariant zachowania istniejącego „status quo”.

Na podstawie wstępnych analiz, konsultacji oraz uzgodnień, zostały wskazane zadania do realizacji.

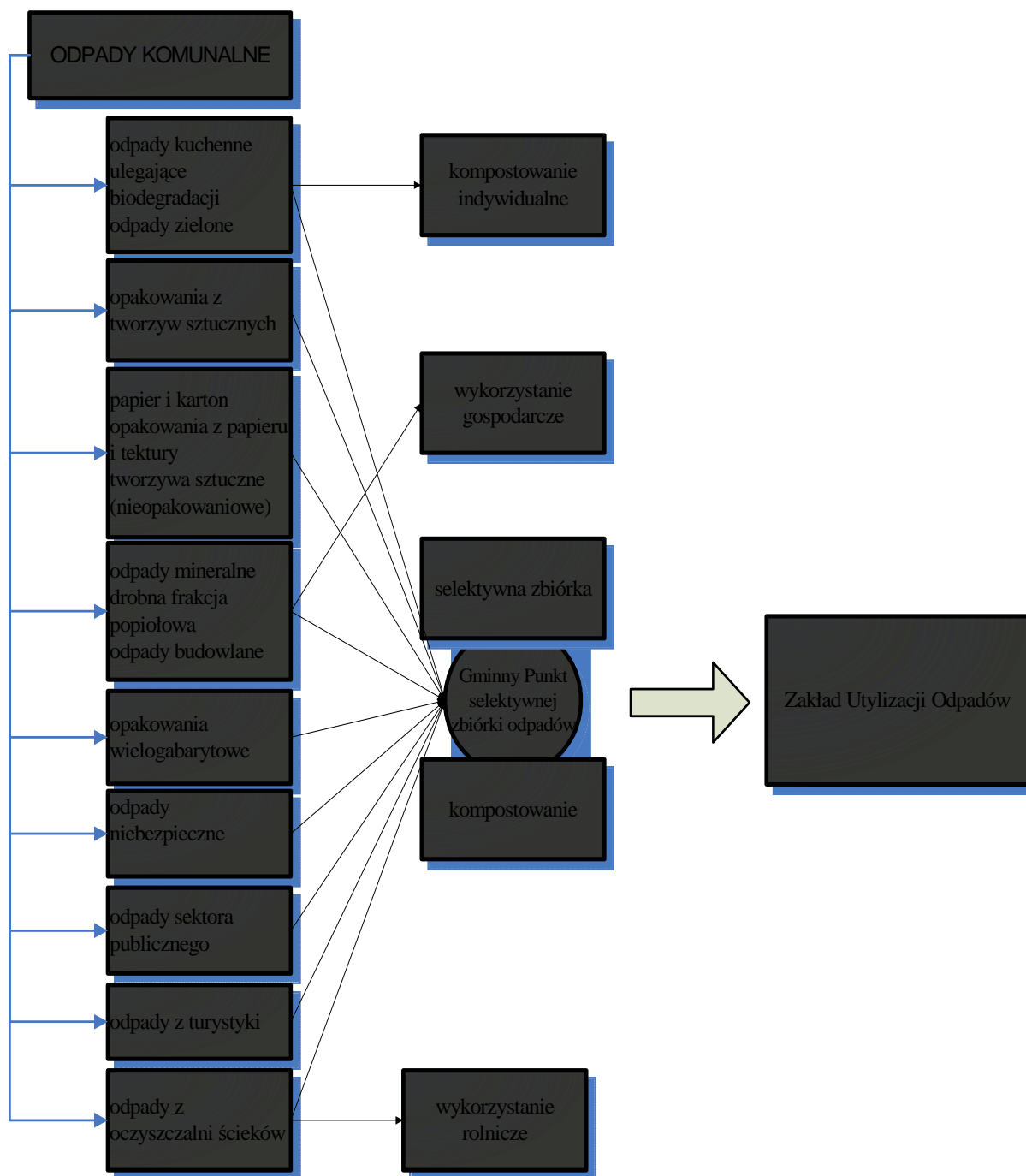
Szczegółowe analizy z uwzględnieniem wszystkich etapów oceny zadań, będą realizowane przed rozpoczęciem procesów inwestycyjnych, uwzględniając między innymi analizę uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, analizę popytu, analizę opcji, szczegółowe analizy wybranych rozwiązań technologicznych, analizę finansową i finansowanie, analizę kosztów i korzyści społeczno-ekonomicznych czy analizę ryzyka.

Każde przedsięwzięcie inwestycyjne będzie też uwzględniało przeprowadzenie pełnego - zgodnego z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, bądź uproszczonego postępowania w zakresie oddziaływania na środowisko.

Zakładany stan gospodarki odpadami komunalnymi w gminie ilustruje poniższy schemat:

Gospodarka odpadami komunalnymi w gminie Janowiec Kościelny - stan docelowy

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI W GMINIE JANOWIEC KOŚCIELNY STAN DOCELOWY

WYTWARZANIE
ODPADÓW

ODZYSK

UNIESZKODLIWIANIE

5.1.2.1 Edukacja ekologiczna

Realizacja Planu i przygotowanie sprawnego systemu gospodarki odpadami nie jest możliwa bez czynnego i zaangażowanego udziału lokalnego społeczeństwa.

Planowanie całego systemu i wszystkie jego zadania powinny uzyskać akceptację społeczną. Konieczność takiego postępowania wynika zresztą wprost z obowiązujących uregulowań prawnych.

Jednak by odpowiedzialnie podejmować odpowiedzialne decyzje, wymagana jest odpowiednia wiedza o roli, znaczeniu, oddziaływaniu gospodarki odpadowej na środowisko, a także powiązań ekologicznych, podstawowych zasad działania inwestycji ekologicznych, ekonomii i zarządzania.

Niewątpliwie wymaga to ciągłej, systematycznej akcji podnoszenia świadomości ekologicznej wszystkich mieszkańców gminy.

To także wspieranie postaw i zachowań, które odgrywają pozytywną rolę w kształtowaniu planowanego systemu gospodarki odpadami.

Planowane w tym zakresie są następujące działania:

- prowadzenie i wspieranie akcji edukacji dorosłych,
- organizacja i wspieranie warsztatów, konkursów, olimpiad, turniejów ekologicznych,
- udział społeczeństwa w tworzeniu i realizacji zasad gospodarki odpadami w gminie,
- podniesienie znaczenia edukacji ekologicznej w działalności samorządów, m.in. coroczne zaplanowanie budżetu na edukację ekologiczną w gminach i powiecie,
- szkolenia urzędników, akcje informacyjne dla radnych,
- wydawanie broszur, ulotek, folderów, kalendarzy itp.,
- opracowanie i stworzenie gminnych systemów przeciwdziałania powstawaniu nielegalnych składowisk,
- organizacja kampanii na rzecz czystości środowiska (mieszkańcy, władze lokalne, organizacje społeczne, turyści),
- popularyzacja używania opakowań zwrotnych,
- stworzenie banku informacji o możliwościach zagospodarowania odpadów,
- wspieranie kółek ekologicznych,
- wprowadzenie nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska na szczeblu lokalnym.

5.1.2.2 Zapobieganie powstawaniu odpadów

Zapobieganie powstawaniu odpadów jest celem priorytetowym Planu. To również, najbardziej preferowany sposób działań w zakresie gospodarki odpadami.

Z pewnością jest to zadanie długoterminowe, lecz konieczne do osiągnięcia zakładanych celów.

W ramach Planu cel ten będzie realizowany poprzez:

- systematyczną kontrolę przestrzegania zasad gospodarki odpadami w jednostkach gospodarczych i na posesjach indywidualnych, w tym kontrolę magazynowania substancji niebezpiecznych: produktów ropopochodnych, chemikaliów i środków ochrony roślin,
- ograniczanie ilości powstających odpadów „u źródła”,
- zaostrenie lokalnych przepisów, mających wpływ na postawy uczestników systemu, w tym mających na celu zmniejszenie ilości i toksyczności wytwarzanych odpadów „u źródła”, np. dotyczących ograniczeń sprzedaży lub użytkowania niektórych produktów mogących pogorszyć stan środowiska,
- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- unikanie wwożenia odpadów spoza gminy,
- racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych, materiałów i energii,
- popieranie stosowania instalacji wysokosprawnych (niskoodpadowych),
- stosowanie nowych, oszczędzających materiał, technologii w przemyśle, w tym technologii bezodpadowych,
- objęcie systemem odbioru wszystkich mieszkańców,
- stworzenie systemu gromadzenia odpadów dla gmin z gospodarstw wiejskich i domów letniskowych,
- organizacja systemu odbioru odpadów nad wodami, na terenach leśnych, przy drogach,
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci,
- poprawa organizacji i logistyki w systemie gospodarki odpadami,
- poprawa logistyki, praktyk operacyjnych w zakładach przemysłowych,
- substytucja niebezpiecznych surowców materiałami bezpiecznymi dla środowiska,
- zwiększanie ilości odpadów zagospodarowywanych bezpośrednio na terenie zakładu (recykling wewnętrzny),
- zmniejszanie strat surowca podczas transportu i magazynowania (eliminacja źródeł wy-cieków, ubytków itd.)ograniczanie przez wytwórców stosowanych opakowań do minimum i zwiększanie udziału w materiałach opakowaniowych substancji ulegających biodegradacji,
- ograniczanie przez konsumentów do koniecznego minimum stosowania opakowań jednorazowego użytku,
- stosowanie na mniejszą skalę produktów jednorazowego użytku na rzecz przedmiotów o dłuższym okresie trwałości,
- zmniejszanie ilości powstającego żużlu i popiołu,
- wtórny obieg odpadów wielkogabarytowych, np. naprawianie i ponowne używanie lub użytkowanie ze zmienionym, w stosunku do pierwotnego, przeznaczeniem.

5.1.2.3 Program selektywnej zbiórki odpadów

Element ten jest istotną częścią przyjętej strategii rozwoju gospodarki odpadami na terenie gminy Janowiec Kościelny.

Program ten realizowany będzie poprzez:

- znaczący wzrost odzysku surowców wtórnych,
- wzrost wykorzystywania surowców wtórnych,
- organizowanie punktów zbiórki makulatury, stłuczki szklanej, puszek aluminiowych itp. oraz punktu odbioru odpadów niebezpiecznych z posesji prywatnych i użyteczności publicznej,
- stworzenie na bazie istniejącego składowiska gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z jego niezbędną w tym zakresie modernizacją,
- przygotowanie niezbędnego wyposażenia w sprzęt (pojemniki, prasy, belownice, rozdrabniarki, samochody do odbioru),
- oddzielenie od strumienia odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne tzw. balastu oraz odpadów obojętnych (masy ziemne, gruz budowlany, popioły),
- kompostowanie odpadów organicznych: zachęcanie do tworzenia małych przydomowych kompostowni w ogródkach przydomowych oraz kompostownie na składowiskach odpadów,
- uregulowanie problemu zbiórki padliny,

- zachęty ekonomiczne uwzględniające zasadę „zanieczyszczający płaci”, np. wprowadzenie wyższej opłaty za odbiór odpadów zmieszanych.

Niestety, podobnie jak w województwie, system selektywnej zbiórki odpadów nie jest rozbudowany, ani też zbyt popularny. Selektywna zbiórka odpadów przynosi tymczasem bardzo wiele ważnych efektów:

- zapewnia odzysk surowców wtórnych,
- ogranicza szkodliwość odpadów,
- oszczędza powierzchnię składowisk,
- zapobiega powstawaniu dzikich składowisk odpadów,
- poprawia stan sanitarny i estetykę terenu,
- przyczynia się do poprawy świadomości i kultury ekologicznej.

Wdrożenie selektywnej nierozzerwalnie wiąże się z koniecznością zapewnienia odpowiedniego wyposażenia. Kluczowym w tym przypadku jest wybór odpowiedniej metody zbierania różnych odpadów.

Z pewnością, wprowadzenie dedykowanych każdemu rodzajowi odpadów pojemników, oznaczonych kolorystycznie, ułatwia selektywną zbiórkę. Trzeba jednak wziąć pod uwagę pewne ograniczenia, wynikające z takiej metodyki. Najważniejsze z nich to: wysokie nakłady inwestycyjne (uwzględniając zarówno same pojemniki, jak i też konieczność zakupu specjalistycznych pojazdów), ograniczenia logistyczne (jest to dobry rodzaj zbiórki w zabudowie skoncentrowanej), czy też wysokie koszty eksploatacji takiego systemu (naprawy, koszty transportu).

W przypadku obszarów o rozproszonej zabudowie, warto uwzględnić system zbiórki z podziałem na odpady mokre i suche, które następnie będą segregowane w gminnym punkcie selektywnej zbiórki odpadów, lub system workowy dla poszczególnych odpadów.

System ten, połączony z okresowymi odbiorami odpadów nietypowych oraz systematycznym monitoringiem i kontrolą zagospodarowania odpadów, umożliwia w racjonalne, przy małych kosztach wdrożenie systemu selektywnej zbiórki na terenie całej gminy.

Selektywny system zbiórki odpadów umożliwia również stworzenie dodatkowych miejsc pracy przy zbiórce, sortowaniu i zagospodarowaniu odpadów.

Ponadto istotnym czynnikiem wpływającym na powodzenie wdrożenia systemu selektywnej zbiórki jest akceptacja społeczna. Z tego powodu istotne jest

wyprzedzające i równoległe prowadzenie akcji edukacyjnej, wskazującej szerokie korzyści wprowadzenia takiego systemu (m.in. środowiskowych, ekonomicznych, społecznych, etc.).

Należy doprowadzić do wzrostu wykorzystywania odpadów wtórnych, poprzez organizowanie punktów zbiórki makulatury, stłuczki szklanej, puszek aluminiowych itp. Szczególnie konieczne jest zorganizowanie punktu odbioru odpadów niebezpiecznych z posesji prywatnych i użyteczności publicznej, głównie zużytych baterii i świetlówek, zawierających ołów, rtęć i kadm.

Trzeba mieć również na uwadze, wdrożenie selektywnej zbiórki również przy odbiorze i składowaniu odpadów zmieszanych.

Kolejnym celem szeroko rozumianej selektywnej zbiórki odpadów jest stopniowe ograniczanie ilości odpadów składowanych na składowisku. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez wyłączenie z ogólnego strumienia odpadów biodegradowalnych i ich zagospodarowanie. Istotnym odpadem, którym należy również uwzględnić przy realizacji Planu, są osady ściekowe. Opierając się na Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych można przyjąć, że ilość osadów ściekowych, wytwarzanych na oczyszczalniach komunalnych, będzie wynosiła 0,247 kg s.m./m³ oczyszczanych ścieków. Tym samym docelowo należy zwrócić uwagę na przyrost produkowanych na terenie gminy osadów.

Ustabilizowane osady ściekowe można wykorzystać rolniczo, również na plantacjach roślin energetycznych, także poprzez produkcję kompostu. Innym sposobem ich wykorzystania jest fermentacja i wykorzystanie biogazu.

6. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Układ tematyczny harmonogramu odpowiada układowi Planu na lata 2004-2007.

Zawiera on cele oraz konieczne do ich realizacji zadania podstawowe i zadania szczegółowe (przedsięwzięcia), ujęte w trzech częściach:

- I - Edukacja ekologiczna,
- II - Zapobieganie powstawaniu odpadów,
- III - Program selektywnej zbiórki odpadów.

6.1 Edukacja ekologiczna

I. EDUKACJA EKOLOGICZNA				
Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Obszary działania	Źródła finansowania
1	2	3	4	5
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy				
	prowadzenie i wspieranie akcji edukacji dorosłych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	organizacja i wspieranie warsztatów, konkursów, olimpiad, turniejów ekologicznych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	udział społeczeństwa w tworzeniu i realizacji zasad gospodarki odpadami w gminie	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	podniesienie znaczenia edukacji ekologicznej w działalności samorządów, m.in. coroczne zaplanowanie budżetu na edukację ekologiczną w gminach i powiecie	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE
	szkolenia urzędników, akcje informacyjne dla radnych	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE

	wydawanie broszur, ulotek, folderów, kalendarzy itp.	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	opracowanie i stworzenie gminnych systemów przeciwdziałania powstawaniu nielegalnych składowisk.	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, środki własne użytkowników
	organizacja kampanii na rzecz czystości środowiska (mieszkańcy, władze lokalne, organizacje społeczne, turyści)	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	popularyzacja używania opakowań zwrrotnych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	stworzenie banku informacji o możliwościach zagospodarowania odpadów	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wspieranie kółek ekologicznych	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wprowadzenie nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska na szczeblu lokalnym	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników

6.2 Zapobieganie powstawaniu odpadów

II. ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW				
Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Obszary działania	Źródła finansowania
1	2	3	4	5
	Minimalizacja produkowanych odpadów			
	systematyczna kontrola przestrzegania zasad gospodarki odpadami w jednostkach gospodarczych i na posesjach indywidualnych, w tym kontrola magazynowania substancji niebezpiecznych: produktów ropopochodnych, chemikaliów i środków ochrony roślin	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, środki własne użytkowników
	ograniczenie ilości powstających odpadów „u źródła”	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	zaostrzenie lokalnych przepisów, mających wpływ na postawy uczestników systemu, w tym mających na celu zmniejszenie ilości i toksyczności wytwarzanych odpadów „u źródła”, np. dotyczących ograniczeń sprzedaży lub użytkowania niektórych produktów mogących pogorszyć stan środowiska	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	unikanie wwożenia odpadów spoza gminy	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy
	racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych, materiałów i energii	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	popieranie stosowania instalacji wysokosprawnych (niskoodpadowych)	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	stosowanie nowych, oszczędzających materiał, technologii w przemyśle, w tym technologii bezodpadowych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	objęcie systemem odbioru wszystkich mieszkańców	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	stworzenie systemu gromadzenia odpadów dla gminy z gospodarstw wiejskich i domów letniskowych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników

	organizacja systemu odbioru odpadów nad wodami, na terenach leśnych, przy drogach	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	likwidacja dzikich wysypisk śmieci	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	poprawa organizacji i logistyki w systemie gospodarki odpadami	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	poprawa logistyki, praktyk operacyjnych w zakładach przemysłowych	2004-2007	I, II, III	instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	substytucja niebezpiecznych surowców materiałami bezpiecznymi dla środowiska	2004-2007	I, II, III	instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	zwiększanie ilości odpadów zagospodarowywanych bezpośrednio na terenie zakładu (recykling wewnętrzny)	2004-2007	I, II, III	instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	zmniejszanie strat surowca podczas transportu i magazynowania (eliminacja źródeł wy-cieków, ubytków itd.)	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	ograniczanie przez wytwórców stosowanych opakowań do minimum i zwiększanie udziału w materiałach opakowaniowych substancji ulegających biodegradacji	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	ograniczanie przez konsumentów do koniecznego minimum stosowania opakowań jednorazowego użytku	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	stosowanie na mniejszą skalę produktów jednorazowego użytku na rzecz przedmiotów o dłuższym okresie trwałości	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	zmniejszanie ilości powstającego zużlu i popiołu	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne użytkowników
	wtórny obieg odpadów wielkogabarytowych, np. naprawianie i ponowne używanie lub użytkowanie ze zmienionym, w stosunku do pierwotnego, przeznaczeniem	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników

6.3 Program selektywnej zbiórki odpadów

III. PROGRAM SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW				
Zadania (działania) podstawowe	Zadania szczegółowe (przedsięwzięcia)	Termin realizacji	Obszary działania	Źródła finansowania
1	2	3	4	5
Odzysk i recykling odpadów				
	znaczący wzrost odzysku surowców wtórnych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	wzrost wykorzystywania surowców wtórnych	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	organizowanie punktów zbiórki makulatury, stłuczki szklanej, puszek aluminiowych itp. oraz punktu odbioru odpadów niebezpiecznych z posesji prywatnych i użyteczności publicznej	2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	stworzenie gminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów wraz z jego niezbędną w tym zakresie modernizacją	2005-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	przygotowanie niezbędnego wyposażenia w sprzęt (pojemniki, prasy, belownice, rozdrabniarki, samochody do odbioru)	2004-2007	I	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników

	oddzielenie od strumienia odpadów komunalnych i innych niż niebezpieczne tzw. balastu oraz odpadów obojętnych (masy ziemne, gruz budowlany, popioły)	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	kompostowanie odpadów organicznych: zachęcanie do tworzenia małych przydomowych kompostowni w ogródkach przydomowych oraz kompostowni na składowiskach odpadów	zadanie ciągłe 2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	uregulowanie problemu zbiórki padliny	2004-2007	I, II, III	środki własne gminy, instrumenty finansowe UE, krajowe fundusze ekologiczne, środki własne użytkowników
	zachęty ekonomiczne uwzględniające zasadę „zanieczyszczający płaci”, np. wprowadzenie wyższej opłaty za odbiór odpadów zmieszanych	zadanie ciągłe 2004-2007	I	środki własne gminy

7. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PLANU

7.1 Wybrane narzędzia i instrumenty realizacji Planu

Prawidłowa realizacja Planu wiąże się ściśle z zastosowaniem, określonych w Programie Ochrony Środowiska, właściwych narzędzi i instrumentów. Jest to tym bardziej istotne, że w związku z wejściem Polski do struktur Unii Europejskiej, koniecznym zadaniem jest dostosowanie gospodarki odpadowej do unijnych wymogów.

- instrumenty prawne

- 1) Standardy jakościowe lub emisyjne.
- 2) Pozwolenia
- 3) Odpowiedzialność:
 - a) odpowiedzialność administracyjną,
 - b) odpowiedzialność karna,
 - c) odpowiedzialność cywilna;

- instrumenty finansowe

- 1) Opłaty za korzystanie ze środowiska, w tym opłata produktowa i depozytowa
- 2) Kary
- 3) Zwolnienia i ulgi podatkowe

- instrumenty społeczne

Bardzo ważny instrument oddziaływania na stan środowiska i jego ochronę, zwłaszcza w sferze gospodarki odpadowej, gdzie tak istotne jest uzyskanie społecznej akceptacji przyjętych rozwiązań. Szczególną rolę w tej grupie pełni edukacja ekologiczna. Równie ważna jest komunikacja społeczna, zwłaszcza realizowana jako współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Wszystkie wymienione instrumenty mają zastosowanie w gospodarce odpadami. Zwłaszcza w świetle częstych zmian prawa i braku wielu przepisów wykonawczych, istotne jest wzajemne zrozumienie i tworzenie wspólnych i akceptowanych przedsięwzięć.

Ważnym narzędziem jest odpowiednie stosowanie i egzekwowanie obowiązujących przepisów prawnych.

7.2 Integracja Planu Gospodarki Odpadami z innymi dokumentami strategicznymi dla gminy

Konieczne jest również podjęcie prac w zakresie przygotowania instrumentów w aspekcie prawa lokalnego. Zmiany w systemie planowania przestrzennego powinny uwzględniać konieczność rozwiązań systemowych w

zakresie gospodarki odpadowej, zaproponowanych w niniejszym Planie.

Plan Gospodarki Odpadami został zintegrowany z następującymi, obowiązującymi dokumentami dla gminy Janowiec Kościelny:

- 1) Strategia Rozwoju Gminy Janowiec Kościelny, Nidzica 2000,
- 2) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janowiec Kościelny, Ciechanów 2000-2001,
- 3) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowiec Kościelny na lata 2004-2010, Olsztyn 2004,
- 4) Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Janowiec Kościelny.

7.3 Udział społeczeństwa

W zakresie gospodarki odpadami bardzo istotny jest udział w jej kształtowaniu lokalnego społeczeństwa. Tematyka odpadów, ich zagospodarowania, lokalizacji składowisk, zakładów czy przyjętych rozwiązań wzbudza wiele kontrowersji i często kojarzona jest z negatywnym oddziaływaniem na „moje otoczenie”.

Dlatego tak istotne jest, uwzględnienie w procesie planistycznym i decyzyjnym, opinii i ocen mieszkańców gminy.

Jednak by proces wymiany poglądów, zdań, miał rzeczowy charakter, wszystkie strony prowadzonego dialogu muszą powiększać swój zasób wiedzy.

Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji to najprostsze formy współpracy między uczestnikami planowania i realizacji gospodarki odpadowej.

Realizacja tych zadań będzie podjęta następujących działań:

- utworzenia gminnego systemu udostępniania informacji o odpadach,
- opracowania i wdrożenia elektronicznych baz danych o odpadach,
- upowszechniania podejmowanych działań w zakresie gospodarki odpadowej.

8. OCENA REALIZACJI PLANU

8.1 Kontrola realizacji Planu

Podstawowym źródłem informacji o środowisku jest państwowy monitoring środowiska, który stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.

Sposób monitorowania gospodarki odpadami został określony w Ustawie o odpadach. Podstawowe informacje o odpadach będą gromadzone w bazach, prowadzonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-

Mazurskiego. System ten stanowić będzie podstawowe źródło informacji o odpadach przy opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie realizacji planów gospodarki odpadami.

Na podstawie zbiorczych zestawień danych oraz informacji uzyskanych od Wojewody i Starosty, Marszałek Województwa prowadzić będzie wojewódzką bazę danych o wytwarzaniu i gospodarowaniu odpadami wraz z rejestrem udzielonych zezwoleń w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz sporządzać raport wojewódzki, który przekazywać będzie Ministrowi Środowiska, prowadzącego centralną bazę danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami.

W ramach kontroli Planu istotne jest wykorzystanie i poszerzenie istniejącej bazy monitoringu środowiska. Dużą rolę w tym zakresie będzie odgrywać ścisła współpraca z organami Inspekcji Ochrony Środowiska.

Oprócz cyklicznie przeprowadzanych badań monitoringowych, bardzo ważną rolę odrywają również zbieranie danych o odpadach na podstawie, między innymi:

- danych zbieranych w ramach statystyki publicznej,
- pomiarów stanu środowiska, wielkości i rodzajów emisji i ich ewidencji, do przeprowadzenia których są zobowiązane podmioty korzystające ze środowiska (prowadzący instalację i użytkownicy urządzeń).

Głównym koordynatorem realizacji „Planu Gospodarki Odpadami” będzie Wójt, który jako organ wykonawczy gminy, zobligowany jest ustawowo do wykonywania zadań na terenie gminy w zakresie ochrony środowiska.

W celu prawidłowego wdrażania Planu, Wójt będzie monitorował realizację Planu poprzez:

- wykorzystanie swoich kompetencji w zakresie gospodarki odpadami,
- wykorzystania współpracy z organami Powiatu, ościennymi gminami, oraz z innymi jednostkami

- samorządu terytorialnego odpowiedzialnymi za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- współpracę z Marszałkiem i Wojewodą Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz podległymi im służbami,
- współpracę z jednostkami gospodarczymi i społecznymi, a także pozarządowymi organizacjami ekologicznymi w zakresie wdrażania programu oraz edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z wymogami prawa, art. 14 ust. 13 ustawy o odpadach, Wójt powinien co 2 lata dokonywać oceny realizacji Planu i przygotowywać sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami. Sprawozdanie to powinno być przedstawione Radzie Gminy.

Pierwsze sprawozdanie z realizacji niniejszego Planu powinno być dokonane w połowie 2006r., a druga w połowie 2007 r.

Sprawozdanie z realizacji Planu powinno zawierać:

- kontrolę wykonania zadań, określonych w harmonogramie realizacji Planu na lata 2004-2007;
- ocenę realizacji celów i działań określonych w Planie, opartą na wskaźnikach charakteryzujących gospodarkę odpadami.

Przy nowelizacji Planu, powinny być wykorzystane wyniki przeprowadzonych ocen realizacji niniejszego planu oraz uwzględnione nowe uwarunkowania, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne.

8.2 Wskaźniki oceny realizacji Planu

Ocena realizacji Planu powinna być przeprowadzona w oparciu o podstawowe wskaźniki, obrazujące stan gospodarki odpadami i dokonujące się w niej zmiany.

Wskaźniki te zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 20 Wskaźniki oceny realizacji Planu

Cele	Wskaźniki	Jednostka miary	Stan wyjściowy (2003)	Źródło informacji o wskaźnikach
1	2	3	4	5
I. EDUKACJA EKOLOGICZNA				
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy				
	ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych	szt./rok	-	dane własne gminy
	wzrost nakładów na edukację ekologiczną	zł %	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
	ilość organizacji pozarządowych działających aktywnie na rzecz ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	szt.		dane własne gminy
	zgodność wydawanych decyzji administracyjnych z realizowaną polityką ochrony środowiska w gminie	%	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
II. ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW				
Minimalizacja produkowanych odpadów				
	ilość: naliczonych opłat naliczonych kar przeprowadzonych kontroli wyegzekwowanych postępowań	zł. szt.	wg ewidencji gminy	dane własne gminy
	ograniczenie ilości powstających odpadów - razem w tym: komunalnych w sektorze gospodarczym niebezpiecznych	tona/rok %	-	dane własne gminy
	organizacja systemu odbioru odpadów nad wodami, na terenach leśnych, przy drogach	szt.	-	dane własne gminy,
	likwidacja dzikich wysypisk śmieci	szt.	-	dane własne gminy
	wtórny obieg odpadów wielkogabarytowych	szt.	-	dane własne gminy,
III. PROGRAM SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW				
Odzysk i recykling odpadów				
	ludność objęta zorganizowaną zbiórką odpadów, w tym selektywną	% %	17	dane własne gminy

	poziom odzysku odpadów - łącznie opakowaniowych tworzywa sztuczne szkło papier i tektura aluminium stal wielkogabarytowych niebezpiecznych budowlanych opon	tona/rok %		dane własne gminy
	ilość odpadów biodegradowalnych wydzielonych ze ogólnego strumienia odpadów	tona %		dane własne gminy

Powyższe zestawienie zawiera podstawowy zestaw wskaźników, może być ono uzupełnione w miarę pojawienia się odpowiednich informacji.

Obecnie, niektóre wskaźniki, ważne dla oceny Programu, są dla obszaru gminy niedostępne.

Dostępność do tych informacji warunkowana jest następującymi czynnikami:

- rozszerzeniem i wzmocnieniem monitoringu środowiska i zwiększeniem dostępności danych;
- rozszerzeniem zakresu badań statystycznych w zakresie środowiska przez państwową statystykę;
- przeprowadzeniem odpowiednich badań, np. społecznych, służących ocenie świadomości ekologicznej mieszkańców i innych.

9. NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ PLANU

9.1 Finansowanie działań

Realizacja zadań wymienionych w Planie wymaga koncentracji znacznych środków w krótkim czasie. Jako najważniejsze potraktowano te zadania Planu, których realizacja prowadzi do spełnienia norm prawa ochrony środowiska i dostosowania do wymogów związanych z integracją Polski z Unią Europejską.

Zakłada się stosowanie takich metod realizacji poszczególnych zadań Planu, które charakteryzują się uzyskaniem optymalnych efektów ekologicznych i ekonomicznych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sporządzanie analiz finansowo-ekonomicznych oraz ekologicznych każdego z zadań. Taki tryb postępowania pozwoli na wybór optymalnych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i finansowych.

Zakłada się, że profesjonalne planowanie zadań ochrony środowiska, umożliwi osiągnięcie odpowiednich wskaźników finansowych i ekonomicznych, a co za tym idzie - dofinansowanie z dostępnych instrumentów finansowych Unii Europejskiej (m.in. fundusze strukturalne, inicjatywa EQAL, programy pilotażowe, pomoc bezpośrednia, umowy i porozumienia międzynarodowe).

Priorytetem Planu jest pozyskanie jak największego ich udziału w realizacji poszczególnych działań. Dla potrzeb Planu przyjęto średnie dofinansowanie z UE na poziomie 50%.

Jako uzupełnienie absorbowanych środków, przewiduje się udział środków z krajowych funduszy ekologicznych (m.in. Narodowego, Wojewódzkiego, Powiatowego i Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundacji Ekofundusz, GEF Polska. Dla programowania działań, przyjęto udział tych funduszy na poziomie 25% kosztów.

Pozostałe 25% środków na realizację zadań, przewiduje się jak środki własne - zarówno samorządu gminy, partnerów w realizacji zadań, jak i użytkowników środowiska. W ramach tych środków przewiduje się również udział kredytów bankowych oraz innych form

możliwej do pozyskania pomocy finansowej na realizację planowanych działań.

Warto zaznaczyć, że znaczący wzrost nakładów na przedsięwzięcia ochrony środowiska, będzie następował w przypadku równoległego stosowania zachęt prawnych i ekonomicznych. Jest to zgodne z polityką Unii Europejskiej, gdzie dobry stan środowiska jest traktowany jako jeden z najistotniejszych czynników decydujący o standardzie życia.

Przy realizacji określonych zadań możliwe będzie również zaangażowanie środków z budżetu państwa, agencji i funduszy celowych, Lasów Państwowych oraz innych instytucji.

Kolejnym krokiem będzie wygenerowanie dalszych środków finansowych, które będą mogły być przeznaczone na utrzymanie infrastruktury technicznej oraz instrumentów, niezbędnych do realizacji zadań Planu.

9.2 Nakłady finansowe

Szacunkowe koszty wdrażania Planu, przedstawione w tabeli poniżej, obejmują cztery lata (2004-2007). Prognozowanie kosztów w dłuższej perspektywie czasu prowadziłoby do zmniejszenia dokładności szacunków, ze względu na możliwość występowania trudnych do oceny czynników zewnętrznych, np. wysokość kosztów, wysokość inflacji, zmieniające się prawo.

Realizacja Planu z określonymi terminami rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych zadań (krótko- i średnioterminowych), pozwala na cykliczne szacowanie kosztów w okresach 4-letnich oraz uaktualnianie i weryfikację planowanych nakładów w okresach 2-letnich, równoległe z okresową oceną stanu realizacji zadań Planu (osiągania celów i poniesionych nakładów finansowych).

Tabela 21 Struktura finansowania zadań PGO

Struktura finansowania zadań Planu	Kwotowo [tys. zł]	Procentowo [%]
Środki własne	250 000,00	25
Krajowe fundusze ekologiczne (finansowanie bezzwrotne i zwrotne)	250 000,00	25
Instrumenty finansowe UE	500 000,00	50
Razem	1 000 000,00	100,00

10. ZAŁĄCZNIKI

- 10.1 Spis tabel
- 10.2 Dokumenty strategiczne
- 10.3 Wykaz zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w ramach Planu
- 10.4 Dokumenty strategiczne

SPIS TABEL

- Tabela 1 Liczba mieszkańców gminy Janowiec Kościelny na 31.08.2004 r.
- Tabela 2 Ilość wytwarzanych odpadów w gminie Janowiec Kościelny

- Tabela 3 Morfologia odpadów wg Krajowego Planu Gospodarki Odpadami
- Tabela 4 Zestawienie składu morfologicznego odpadów z podziałem na poszczególne frakcje na terenie gminy Janowiec Kościelny
- Tabela 5 Porównanie składu odpadów na podstawie przeprowadzonych ankiet
- Tabela 6 Ilość odpadów komunalnych w instytucjach publicznych
- Tabela 7 Skład chemiczny osadów z oczyszczalni ścieków
- Tabela 8 Struktura pochodzenia odpadów komunalnych na terenie gminy Janowiec Kościelny
- Tabela 9 Wykorzystywane pojemniki na terenie gminy
- Tabela 10 Rodzaje wykorzystywanych pojemników, będących w zarządzie gminy
- Tabela 11 Rodzaj i ilość sprzętu do zbierania i transportu odpadów komunalnych
- Tabela 12 Stan techniczny składowiska
- Tabela 13 Wielkości przyjmowanych odpadów na składowisku w Majkach
- Tabela 14 Skład odpadów niebezpiecznych typu komunalnego - dane literaturowe
- Tabela 15 Skład odpadów niebezpiecznych typu komunalnego na terenie gminy Janowiec Kościelny
- Tabela 16 Źródło pochodzenia odpadów niebezpiecznych
- Tabela 17 Podstawowe dane demograficzne w gminie Janowiec Kościelny (stan na 2002 r.)
- Tabela 18 Planowana gospodarka odpadami opakowaniowymi, wielkogabarytowymi, budowlanymi i niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych w gminie Janowiec Kościelny latach 2003 - 2010
- Tabela 19 Planowana gospodarka odpadami ulegającymi biodegradacji w gminie Janowiec Kościelny
- Tabela 20 Wskaźniki oceny realizacji Planu
- Tabela 21 Struktura finansowania zadań PGO

WYKAZ DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Podczas pracy na Planem Gospodarki Odpadami wykorzystano następujące dokumenty:

- 1) Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006, Warszawa 2003,
- 2) II Polityka Ekologiczna Państwa, Warszawa, czerwiec 2000 r.,
- 3) Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000-2006; Ministerstwo Środowiska, 2000 r.,
- 4) Uchwała Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r. w sprawie krajowego planu gospodarki odpadami,
- 5) Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Warszawa 2003,
- 6) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, Warszawa 2002,
- 7) Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa 2001,
- 8) Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, Warszawa 2002 r.,
- 9) Narodowa strategia rozwoju regionalnego; Ministerstwo Gospodarki, 2000 r.,
- 10) Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju - Polska 2025, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2001 r.,
- 11) Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju; Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, 2000 r.,

- 12) Polityka leśna państwa (wraz z dokumentami uzupełniającymi, takimi jak Krajowy program zwiększania lesistości, Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej i in.); Ministerstwo Środowiska, 1996 r.,
- 13) Strategia rozwoju energetyki odnawialnej; Ministerstwo Środowiska, 2000 r.,
- 14) Krajowa strategia ograniczenia emisji metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych; Ministerstwo Środowiska, 1999 r.,
- 15) Strategia rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski; Rada Programowa Porozumienia ZPP, 1999 r.,
- 16) Studium Diagnostyczne Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski, wyd. 2000,
- 17) Ramowy Program Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski na lata 2001-2010, wyd.2001,
- 18) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego; Sejmik Województwa, 2000 r.,
- 19) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego; Sejmik Województwa, 2002 r.,
- 20) Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2003,
- 21) Plan Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2003,
- 22) Wojewódzki program zwiększanie lesistości na lata 2001-2010; Sejmik Województwa, 2001 r.,
- 23) Regionalny program rozwoju rolnictwa na lata 2002-2006; Sejmik Województwa, 2002 r.,
- 24) Strategia rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego; Sejmik Województwa, 2001 r.,
- 25) Program Ochrony Środowiska Powiatu Nidzickiego, Nidzica 2004,
- 26) Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Nidzickiego, Nidzica 2004,
- 27) Strategia Rozwoju Gminy Janowiec Kościelny, Nidzica 2000,
- 28) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Janowiec Kościelny, Ciechanów 2000-2001,
- 29) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Janowiec Kościelny na lata 2004-2010, Olsztyn 2004,
- 30) Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Janowiec Kościelny,
- 31) Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego WIOŚ Olsztyn 1999-2003

WYKAZ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PLANU

Lp.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Nakłady do poniesienia [tys.zł]
1	Zamknięcie i rekultywacja tymczasowego składowiska w Majkach	2005-2008	rekultywacja terenu składowiska, zmniejszenie oddziaływania na środowisko	1 000
RAZEM				1 000

2305

UCHWAŁA Nr XXXV/63/05 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 29 listopada 2005 r.

w sprawie ustalenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami sołectwa Pławty Wielkie, gminie Kieselice, których dotyczy wnioski Rady Miejskiej w Kisielicach składany do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji odnośnie dokonania zmiany granic Gminy Kieselice (w obrębie miejscowości Pławty Wielkie).

Na podstawie art. 5a i art.40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Jednolity tekst: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami) Rada Miejska w Kisielicach uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się zasady i tryb przeprowadzania konsultacji społecznych, o których mowa w art. 5a ustawy o samorządzie gminnym, których przedmiotem jest kwestia opisana w tytule tej uchwały.

2. Konsultacje polegają na wyrażeniu na urzędowej karcie pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie, albo na dokonaniu wyboru pomiędzy zaproponowanymi wariantami rozwiązań.

§ 2. 1. W celu uzyskania opinii w sprawie, o której mowa w § 1. uchwały, konsultację społeczną ma prawo zarządzić Rada Miejska w Kisielicach z własnej inicjatywy, bądź na wniosek mieszkańców w liczbie nie mniejszej niż 100 osób.

2. Uchwała Rady Miejskiej w Kisielicach o zarządzeniu konsultacji winna określać:

- cel i zakres konsultacji,
- termin jej przeprowadzenia,
- skład osobowy Komisji do ustalenia wyników,
- pytania lub warianty rozwiązań (wzory kart, druków),
- sposób przedstawienia i wykorzystania wyników.

3. Konsultacje przeprowadza się w wyznaczonym dniu najpóźniej na trzy tygodnie przed terminem posiedzenia organu gminy, w porządku którego rozpatrywany będzie problem objęty konsultacją społeczną.

4. Wynik konsultacji społecznej bez względu na liczbę osób biorących w niej udział nie wiąże organu, który konsultacje zarządził.

§ 3. W Konsultacjach na terenie gminy mają prawo brać udział wszyscy mieszkańcy gminy mający czynne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin.

§ 4. Uchwała organu zarządzającego konsultację powinna zawierać uzasadnienie dla jej przeprowadzenia i podania do wiadomości publicznej przez ogłoszenie w formie rozplakatowania na terenie całej lub części gminy, której konsultacja dotyczy.

§ 5. Obsługę oraz techniczno-materialne warunki pracy Komisji do spraw ustalenia wyników konsultacji zapewnia Burmistrz Kisielic.

§ 6. Wyrażenie opinii przez mieszkańców gminy następuje na zasadach określonych w § 1 ust. 2:

- 1) na zebraniu wiejskim lub podczas ogólnych zebrań mieszkańców osiedli,
- 2) wyrażać opinię można tylko osobiście poprzez udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie w taki sposób, że stawia się znak w kratce obok odpowiedzi pozytywnej lub obok odpowiedzi negatywnej lub też dokonuje wyboru pomiędzy zaproponowanymi wariantami w ten sposób, że stawia znak w kratce obok numeru wariantu, za którym się opowiada,
- 3) znak, o którym mowa w pkt 2 są to dwie przecinające się linie znajdujące się w obrębie kratki,
- 4) urzędowe karty wydaje na zebraniu wiejskim sołtys,
- 5) po wypełnieniu karty mieszkańcy wrzucają do przygotowanej urny.

§ 7. 1. Zadaniem członków Komisji ds. ustalenia wyników jest przeliczenie głosów z opiniami i wpisanie ich do protokołu z przeprowadzonej konsultacji.

2. Komisja przekazuje opinie mieszkańców w sprawach będących przedmiotem konsultacji organowi, który konsultacje zarządził.

§ 8. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kisielic.

§ 9. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Kisielicach oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 10. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Kisielicach
Janusz S. Więcek

2306

UCHWAŁA Nr LVII/364/05
Rady Miejskiej w Kętrzynie
z dnia 30 listopada 2005 r.

o zmianie uchwały Nr XLIII/288/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 31 marca 2005 r., w sprawie ustalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kętrzyn.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, zm. Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, zm. Dz. U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 z 2005 r. Nr 172, poz. 1441) oraz art. 90 f ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572, zm. Dz. U. Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2781 z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 109, Nr 167, poz. 1400) uchwała się, co następuje:

§ 1. W załączniku Nr 1 do uchwały Rady Miejskiej Nr XLIII/288/05 z dnia 31 marca 2005 r., w sprawie ustalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kętrzyn (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 56, poz. 787) wprowadza się następujące zmiany w brzmieniu przyjętym uchwałą Nr XLVI/299/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 19 maja 2005 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 81 poz. 1122) oraz uchwałą Nr XLVI/III/311/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 30 czerwca 2005 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 95, poz. 1277) § 9 ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10 Wysokość pomocy materialnej w granicach określonych w ust. 8 i 9 jest ustalana indywidualnie dla uczniów spełniających kryterium dochodowe zgodnie z

ust. 1 i 2 przy uwzględnieniu przesłanek zawartych w § 8 ust. 2 w następujący sposób:

- 1) od 80% do 170% kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.) przy dochodzie miesięcznym na osobę w rodzinie powyżej 50 zł do wysokości kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej;
- 2) od 171 % do 200 % kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.) przy dochodzie miesięcznym do 50 zł na osobę w rodzinie”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kętrzyn.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Kętrzynie
Zbigniew Nowak

2307

UCHWAŁA Nr LVII/365/05
Rady Miejskiej w Kętrzynie
z dnia 30 listopada 2005 r.

w sprawie określenia liczby przeznaczonych do wydania w roku 2006 nowych licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką na obszarze Gminy Miejskiej Kętrzyn.

Na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2088, zm. Dz. U. Nr 273, poz. 2703, zm. Dz. U. z 2005 r. Nr 141, poz. 1184, Nr 155, poz. 1297, Nr 163, poz. 1362, Nr 172, poz. 1440, Nr 180, poz. 1494 i 1497) oraz art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, zm. Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, zm. Dz. U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, nr 116, poz. 1203, Dz. U. z 2005 r. Nr 172, poz. 1441) Rada Miejska w Kętrzynie po zasięgnięciu opinii organizacji zrzeszających miejscowych taksówkarzy i Federacji Konsumentów w Olsztynie uchwała, co następuje:

§ 1. Ustala się liczbę 5 nowych licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką na terenie

miasta Kętrzyn przeznaczonych do wydania w 2006 roku.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kętrzyn.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Kętrzynie
Zbigniew Nowak

2308

UCHWAŁA Nr LVII/374/05 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 30 listopada 2005 r.

w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie bonifikat w opłatach z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości stanowiących własność Gminy Miejskiej Kętrzyn.

Na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości (Dz. U. z 2005r. Nr 175, poz. 1459) w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r., Nr 261, poz. 2603, Nr 281, poz. 2782, Dz. U. z 2005 r. Nr 130, poz. 1087, Nr 169, poz. 1420 i Nr 175, poz. 1459) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na udzielenie bonifikaty w wysokości 90% od opłaty ustalonej za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości przy jednorazowej płatności:

- 1) osobom fizycznym i ich następcom prawnym - w przypadku przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zabudowanych na cele mieszkaniowe oraz, gdy są oni właścicielami lokali mieszkalnych;
- 2) osobom prawnym i ich następcom prawnym - w przypadku przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, gdy są oni właścicielami lokali mieszkalnych;
- 3) spółdzielniom mieszkaniowym i ich następcom prawnym - w przypadku przekształcenia prawa

użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zabudowanych, gdy są oni właścicielami budynków mieszkalnych.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kętrzyna.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XL/293/01 Rady Miejskiej w Kętrzynie z dnia 29 sierpnia 2001 r. w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie bonifikat, rozłożenia na raty i zastosowania umownych stawek oprocentowania w opłatach za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym na nieruchomościach Gminy Miejskiej Kętrzyn w prawo własności.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Kętrzynie
Zbigniew Nowak